

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

กระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วม
เพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชนตำบลแจ้ซ้อน
อำเภอ เมืองปาน จังหวัด ลำปาง

โดย

นายสมยศ ฐัฐัน นางสาวสุทธิพร บุตรปะสะ
และคณะ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

มีนาคม ๒๕๕๔

สัญญาเลขที่ RDG52N0001

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ กระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนใน
ชุมชนตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ระยะเวลาดำเนินการ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ ถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ (ขยายระยะเวลา ๗ เดือน)
รายชื่อคณะวิจัย

ชื่อ-สกุล		บทบาท
๑. นายสมยศ	รู้ชั้น	หัวหน้าโครงการ
๒. นางสาวสุทธิพร	บุตรประสะ	หัวหน้าโครงการ
๓. นายธนาทิพย์	จิตคม	นักวิจัย
๔. นางทักษิณา	วรรณรักษ์	นักวิจัย
๕. นางอุบล	สุจริต	นักวิจัย
๖. นางสาวเนษุชรา	กล้าแข็ง	นักวิจัย
๗. นายสมศักดิ์	อภิรักษ์วงศ์	นักวิจัย
๘. นายศุภิรุณ	กันนิกา	นักวิจัย
๙. นายพิรุฬ	ยับย้อย	นักวิจัย
๑๐. นางสาวยุพา	หวานแหลม	นักวิจัย
๑๑. นางสาวมยุรา	รัฐจวน	นักวิจัย
๑๒. นางสาวอารียา	รักบุตร	นักวิจัย
๑๓. นางสาว วรรณสิกา	วามือ	นักวิจัย
๑๔. นางสาววาลีณี	มัดทุ	นักวิจัย
๑๕. นางสาวปฐมพร	สิงห์ชัย	นักวิจัย
๑๖. นายปราโมทย์	รุ่งเรือง	ที่ปรึกษาโครงการ
๑๗. นางสาวศิรดา	ชัยบุตร	ที่ปรึกษาโครงการ

บอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน

งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่คนในชุมชนได้มาร่วมคิดทบทวนสถานการณ์ ตั้งคำถาม วางแผน หาข้อมูล ทดลองทำ วิเคราะห์ สรุปผลการทำงานและหาคำตอบเพื่อปรับปรุงงานต่อไป” กล่าวคือ งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นเครื่องมือหนึ่งที่เน้นการให้ “คน” ในชุมชนเข้ามาร่วมในกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การเริ่มคิด การตั้งคำถาม การวางแผน และค้นหาคำตอบอย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม โดยเรียนรู้จากการ ปฏิบัติการจริง (Action Research) อันทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ สร้างผลงาน มีความเข้มแข็งในการแก้ปัญหา ของตนเอง และสามารถใช้กระบวนการนี้ในการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ในท้องถิ่น โดยมีกระบวนการศึกษาเรียนรู้ อย่างเป็นเหตุเป็นผล ดังนั้นจุดเน้นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงอยู่ที่ “กระบวนการ” มากกว่า “ผลลัพธ์” เพื่อให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยตรง และให้งานวิจัยมีส่วนในการแก้ปัญหาของชาวบ้าน รวมทั้ง เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นจริงในชุมชน ซึ่งจะต้องอาศัย “เวที” (การประชุม เสวนา พูดคุยถกเถียง) เป็น วิธีการเพื่อให้คนในชุมชน ทั้งชาวบ้าน ครู นักพัฒนา สมาชิกอบต. กรรมการสหกรณ์ ข้าราชการ หรือกลุ่ม คนอื่นๆ เข้ามาร่วมหา ร่วมใช้ “ปัญญา” ในกระบวนการวิจัย

“กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น” หมายถึง การทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อตอบ “คำถาม” หรือ “ความสงสัย” บางอย่าง ดังนั้นสิ่งสำคัญคือประเด็น “คำถาม” ต้องคมชัด โดยมีการแยกแยะ ประเด็นว่า ข้อสงสัยอยู่ตรงไหน มีการหา “ข้อมูล” ก่อนทำ มีการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการ “วางแผน” การทำงานบนฐานข้อมูลที่มีอยู่ และในระหว่างลงมือทำมีการ “บันทึก” มีการ “ทบทวน” ความก้าวหน้า “วิเคราะห์” ความสำเร็จและอุปสรรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ “ถอด” กระบวนการเรียนรู้ที่ เกิดขึ้นออกมาให้ชัดเจน ในที่สุดก็จะสามารถ “สรุปบทเรียน” ตอบคำถามที่ตั้งไว้แล้วอาจจะทำให้ดีขึ้น ตลอดจนสามารถนำไปใช้เป็นบทเรียนสำหรับเรื่องอื่นๆ หรือพื้นที่อื่นๆ ต่อไป ซึ่งทั้งหมดนี้กระทำโดย “ผู้ที่สงสัย” ซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นนั่นเอง ดังนั้นกระบวนการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นจึงเป็นงานวิจัยอีกแบบหนึ่ง ที่ไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผนทางวิชาการมากนัก แต่เป็นการสร้างความรู้ในตัวตนท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น เพื่อคนท้องถิ่น โดยมุ่งแก้ไขปัญหาด้วยการทดลองทำจริง และมีการบันทึกและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ การวิจัยแบบนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือทางวิชาการ ไม่ใช่ของศักดิ์สิทธิ์ที่ผูกขาดอยู่กับครูบาอาจารย์ แต่เป็น เครื่องมือธรรมดาที่ชาวบ้านก็ใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ได้ใช้วิธีการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ตามแนวคิดและหลักการ ดังกล่าวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง พบว่า ชาวบ้านหรือทีมวิจัยส่วนใหญ่สามารถสะท้อนการดำเนินงานด้วย การบอกเล่าได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกันก็พบว่า การเขียนรายงาน เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่ นักวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นด้วยความตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น จึงได้ ปรับรูปแบบการเขียนรายงานวิจัย ให้มีความยืดหยุ่น และมีความง่ายต่อการนำเสนองานออกมาในรูปแบบที่ นักวิจัยถนัด โดยไม่ยึดติดในเรื่องของภาษาและรูปแบบที่เป็นวิชาการมากเกินไป ซึ่งเป้าหมายสำคัญของ รายงานวิจัยยังคงมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นภาพของกระบวนการวิจัยมากกว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยโดย

ก

กลไกสำคัญที่จะช่วยให้นักวิจัยให้มีความสามารถเขียนรายงานที่นำเสนอกระบวนการวิจัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น คือ ศูนย์ประสานงานวิจัย (Node) ในพื้นที่ ซึ่งทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงโครงการวิจัยมาตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบ การทำงานวิจัย ดังนั้น Node จะรับรู้พัฒนาการของโครงการวิจัยมาโดยตลอด บทบาทการวิเคราะห์เนื้อหา หรือกิจกรรมของโครงการจึงเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง Node และนักวิจัย ซึ่งความร่วมมือดังกล่าวได้ นำมา ซึ่งการถอดบทเรียนโครงการวิจัยสู่การเขียนมาเป็นรายงานวิจัยที่มีคุณค่าในที่สุด

อย่างไรก็ตาม รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นอาจไม่สมบูรณ์แบบดังเช่นรายงานวิจัยเชิงวิชาการ โดยทั่วไป หากแต่ได้คำตอบและเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัย ซึ่งท่านสามารถเข้าไปค้นหา ศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมได้จากพื้นที่

สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

คำนำ

รายงานผลการวิจัยเรื่อง โครงการกระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชนตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปางซึ่งจัดทำโดยทีมนักวิจัยบ้านศรีดอนมูล ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ๑.) ศึกษากระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชน ๒.) ให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน ระดับครัวเรือน ระดับหมู่บ้าน ของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ๓.) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน อย่างสอดคล้องและเหมาะสม

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และได้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายทั้งของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาอย่างสอดคล้องและเหมาะสมชุมชนอย่างสูงสุด

คณะผู้วิจัยโครงการใคร่ขอขอบพระคุณ ผู้นำชุมชนทุกท่าน ทุกหน่วยงาน อาทิ ผู้ใหญ่บ้าน ศรีดอนมูลและกรรมการหมู่บ้าน อบต.แจ้ซ้อน เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยแจ้ซ้อน ชาวบ้านศรีดอนมูล นักศึกษาจากมทร. ที่ได้ช่วยให้คำชี้แนะ อนุเคราะห์ข้อมูล และช่วยในการประสานงาน ทำให้การวิจัยเป็นไปอย่างราบรื่น ขอขอบคุณพี่เลี้ยงโหนด สกว.ลำปางทุกท่านที่ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา ประสานด้วยดีมาโดยตลอดจนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คณะผู้วิจัย

มีนาคม ๒๕๕๔

สารบัญ

	หน้า
คำนำบอกเล่าเพื่อความเข้าใจร่วมกัน	ก
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
บทคัดย่อ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๖
๑.๓ คำถามการวิจัย	๖
๑.๔ แผนการดำเนินระยะที่ ๑-๒	๗
๑.๕ ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๘
บทที่ ๒ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๙
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินงาน	
๓.๑ แผนการดำเนินงาน ระยะที่ ๑	๑๓
๓.๒ แผนการดำเนินงานระยะที่ ๒	๑๕
บทที่ ๔ ผลการดำเนินงาน	
๔.๑ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน	๑๗
๔.๒ การดำเนินงานก่อนได้รับอนุมัติโครงการ	๑๙
๔.๓ ผลการดำเนินงานตามแผนกิจกรรม ระยะที่ ๑	๒๐
๔.๔ ผลการดำเนินงานตามแผนกิจกรรม ระยะที่ ๒	๖๔
บทที่ ๕ สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการดำเนินงาน	๘๙
๕.๒ บทเรียนที่ได้รับจากงานวิจัย	๙๑
๕.๓ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น	๙๑
๕.๔ การเชื่อมโยงกับผลที่เกิดขึ้นของโครงการกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๙๒
๕.๕ ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนากระบวนการวิจัย	๙๓
๕.๖ ข้อเสนอแนะจากผู้ประสานงานวิจัย	๙๓
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. ภาพกิจกรรม	
ภาคผนวก ข. เอกสารที่เผยแพร่และการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ภาคผนวก ค. แบบสอบถาม	
ภาคผนวก ง. ประวัตินักวิจัย	

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้จะเสร็จสมบูรณ์ไม่ได้เลยหากขาดความร่วมมือแรงร่วมใจของทีมวิจัยทุกท่านที่ช่วยกันแสดงความคิดเห็น เสนอข้อชี้แนะจนทำให้งานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณที่ปรึกษาของทีมวิจัย ท่านอาจารย์ปราโมทย์ รุ่งเรือง ที่กรุณาชี้แนะ เติบโตให้ในทุกๆ เวทีที่ผ่านมา

ขอขอบคุณอาจารย์ศรिता ชัยบุตร ที่ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับโปรแกรมท้องทุ่งไทย จุดประกายความคิด และแนวทางในการแก้ไขปัญหาชุมชนของเรา อีกทั้งยังได้นำประสบการณ์จากการออกแบบโปรแกรมท้องทุ่งไทยมาเสนอแนะ ปรับใช้ในการทำงานของทีมวิจัย แม้ระยะแรกเราจะต้องปรับแบบสอบถามกันหลายต่อหลายครั้งจนนักวิจัยมีนงงไปตามๆ กัน แต่สุดท้ายก็ทำให้ทีมได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์เหมาะสมกับสภาพปัญหาของชุมชนมากที่สุด

ขอขอบคุณทีมนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง(มทร.) ที่ช่วยออกแบบโปรแกรม ออกแบบเว็บไซต์ ฝึกอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้กับทีม แม้จะติดขัดเรื่องการนัดหมายกันบ้าง มีปัญหาการเดินทางบ้างเพราะระยะทางที่แสนไกล แต่น้องๆ ก็ไม่เคยท้อที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือทีมวิจัยของเราจนงานเสร็จสิ้นสมบูรณ์

ขอขอบคุณทีมพี่เลี้ยงโหนด สกว.ลำปางทุกท่านที่มาร่วมเวทีกับทีมวิจัยเกือบทุกครั้ง คอยเติมเต็มประเด็นที่น่าสนใจให้ตลอดมา แม้บางครั้งทีมพี่เลี้ยงแทบต้องหอบข้าวของมานอนค้างแรมถึงที่เลยทีเดียว ขอขอบคุณที่คอยให้กำลังใจทีมวิจัย เป็นที่ปรึกษายามมีปัญหา อีกทั้งยังคอยอำนวยความสะดวกด้านงานเอกสาร การเงิน รวมถึงการให้โอกาสทีมได้นำนักวิจัยเข้าร่วมฝึกอบรมทักษะเกี่ยวกับการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ

ขอขอบคุณผู้นำชุมชนทุกท่าน ผู้นำกลุ่ม องค์กรต่างๆ องค์กรบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน ที่คอยให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย อีกทั้งยังคงช่วยอำนวยความสะดวกในหลายๆ ด้าน และที่ขาดเสียไม่ได้เลยต้องขอขอบคุณชาวบ้านศรีดอนมูลทุกท่านที่เห็นความสำคัญของการวิจัย ให้ความร่วมมือกับนักวิจัยเป็นอย่างดี แม้บางครั้งท่านจะมีความรู้สึกเบื่อหน่ายกับการตอบคำถามของของอาสาสมัครที่ออกไปสอบถามข้อมูล แต่ท่านก็ยินดีให้ข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาด้วยความเอ็นดูอาสาสมัครเยาวชนที่เป็นลูกหลานของท่านเอง แต่ด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีของท่านทำให้ทีมวิจัยได้ข้อมูลที่เป็นความจริงสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนของเราให้มีความเจริญรุ่งเรืองคนในชุมชนอยู่กันอย่างมีความสุขตลอดไป

ผู้จัดทำ

มีนาคม ๒๕๕๔

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลโดยให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชน ๒) เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน ระดับครัวเรือน ระดับหมู่บ้าน ของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ๓) เพื่อนำข้อมูลที่ได้มา กำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน อย่างสอดคล้องและเหมาะสม โดยมีคำถามวิจัยว่า กระบวนการสร้างการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อนำไปแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนควรเป็นอย่างไร? ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยหลายแบบ เช่น แบบสอบถาม ข้อมูลมือสอง การจัดเวทีประชุม การเก็บข้อมูลผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์จากความร่วมมือของเครือข่ายนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลเขตพื้นที่ลำปาง (มทร.) และมีขั้นตอนการทำงานดังนี้ ๑) จัดทำข้อมูลพื้นฐานชุมชนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและให้ข้อมูล รวมถึงการออกแบบวิธีการเก็บข้อมูลร่วมกัน ซึ่งใช้ฐานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ๒) นำข้อมูลที่เก็บมาได้ ไปใช้ผ่านเครื่องมือที่เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยบันทึก จัดเก็บด้วยเครื่องมือการจัดเก็บอย่างง่าย เช่น Microsoft Office Excel ที่ไม่ซับซ้อนและค่อยพัฒนาขึ้นมาเป็นโปรแกรมที่มีรูปแบบเหมาะสมกับชุมชน อย่างโปรแกรมท้องถิ่นเพื่อจัดเก็บข้อมูลเชิงประเด็นและช่วยในการแปลผล วิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สามารถนำผลลัพธ์ที่ได้ไปประกอบการพิจารณาเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชุมชนต่อไป ๓) ทดลองนำข้อมูลที่ได้ไปแก้ปัญหาที่ได้มาร่วมกันวิเคราะห์ ซึ่งจะเป็นประเด็นพื้นฐานที่มีความสัมพันธ์ สอดคล้องสามารถนำไปเป็นบทเรียนและเชื่อมโยงไปยังปัญหาอื่นๆ นำไปสู่แนวทางในการแก้ปัญหาได้ ๔) ขยายผลสู่ชุมชนอื่นเป็นการสร้างรูปธรรมของการให้ความสำคัญกับข้อมูลที่ได้สามารถนำมาวางแผนการพัฒนาแก้ไข ปัญหาอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ผลการวิจัยพบว่า ๑) ชุมชนได้ทราบข้อมูลระดับครัวเรือนและข้อมูลเชิงประเด็นทั้ง ๕ ด้าน คือ ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหาดังและเยาวชน และปัญหาด้านการจัดการท่องเที่ยว จากการเรียนรู้ร่วมกันและการจัดเวทีเสวนาขึ้นในแต่ละกลุ่ม ๒) ชุมชนสามารถลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกันหลังจากการนำข้อมูลที่เก็บมาได้ บันทึกในโปรแกรม Excel และข้อคิดเห็นจากชุมชนที่ได้จากแบบสอบถามทำให้เห็นว่าปัญหาที่ชุมชนให้ความสำคัญมากที่สุดคือปัญหาด้านเศรษฐกิจในเรื่องหนี้สิน และปัญหาเด็กเยาวชนเป็นปัญหาสำคัญควรแก้ไขเป็นอันดับต้นๆ ๓) การจัดลำดับความสำคัญของปัญหานำไปสู่แนวทางในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานต่างๆ และองค์การในชุมชนได้ เช่น หมู่บ้าน อบต. และสถานีอนามัย เป็นต้น ซึ่งชุมชนจะเป็นผู้เสนอปัญหาและความต้องการไปสู่หน่วยงานแต่ละแห่ง ๔) ได้โปรแกรมที่มีรูปแบบเหมาะสมกับการบริหารจัดการภายในชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะของเว็บแอปพลิเคชันสามารถใช้งานและดูแลได้ง่าย ชื่อเว็บไซต์คือ www.jaesorn.com ซึ่งได้เครือข่ายนักศึกษา มทร.ช่วยออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์

ฉ

ร่วมกับทีมวิจัย นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน ยังจะเป็นผู้ดูแลระบบและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเว็บไซต์ให้ต่อไป และนักวิจัยเยาวชนจะเป็นอาสาสมัครรุ่นแรกที่สามารถดูแลเกี่ยวกับการพัฒนาข้อมูลบนเว็บไซต์ให้กับชุมชน

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมา/ที่มาของปัญหา

ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง อยู่ห่างจาก จังหวัดลำปาง ๗๕ กิโลเมตร ห่างจาก อำเภอเมืองปาน ๑๒ กิโลเมตร มีเขตการปกครอง ๑๒ หมู่บ้าน มีประชากรจำนวน ๗,๒๐๑ คน พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในการดูแลของอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน มีป่าที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่เป็นเนินและภูเขาสูงประชากรในพื้นที่เป็นชนชาวพื้นเมืองเหนือ มีขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมแบบชาวล้านนา คนส่วนใหญ่มีฐานะที่ยากจน มีอาชีพทำการเกษตร ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์และประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ด้วยการทอผ้า ทำชาใบหม่อน นวดแผนไทย สมุนไพร ทำข้าวกล้อง หาของป่า รับจ้าง มีหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียนระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ศูนย์เด็กเล็ก สถานีนามัย อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน หน่วยไฟฟ้า มีวัดโบราณเก่าแก่ เช่น วัดศรีหลวง มีทุ่งข้าว ๑๐๐ ปี มีศิลปวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม มีสถาบันการเงินของชุมชน สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแจ้ซ้อน จำกัด กองทุนหมู่บ้าน กองทุน กขคจ. กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้าน มีกลุ่มอาชีพ คือ กลุ่มทอผ้าน้ำมอญแจ้ซ้อน กลุ่มทอผ้าแจ้ซ้อนเสลา กลุ่มทอผ้าแจ้ซ้อนเหนือ กลุ่มทอผ้าฝีมทอง กลุ่มนวดแผนไทย กลุ่มสมุนไพร กลุ่มชาใบหม่อน กลุ่มร้านค้าอุทยานฯ กลุ่มออมทรัพย์บ้านหลวงเพื่อการผลิตเครือข่ายออมทรัพย์เพื่อการประกอบอาชีพ

เนื่องจากตำบลแจ้ซ้อนประสบปัญหาต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าไปได้ สาเหตุเนื่องมาจากไม่มีข้อมูลชัดเจนเพื่อนำมาวิเคราะห์สถานการณ์ของปัญหา โดยรวมแล้วในชุมชนเองยังขาดข้อมูลเพื่อใช้ในการพิจารณาซึ่งส่วนใหญ่กลับกลายเป็นหน้าที่ของหน่วยงาน และองค์กรในชุมชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับข้อมูลเฉพาะในส่วนที่ต้องการใช้ โดยเฉพาะข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งไม่ครอบคลุมและชัดเจน รวมถึงไม่เป็นปัจจุบันต่อสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลกระทบไปยังมูลพื้นฐานชุมชนที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในส่วนอื่นๆ เช่น

ปัญหาด้านเศรษฐกิจ

ชาวบ้านมีฐานะยากจน คนในชุมชนมีหนี้สินมาก มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย อันเนื่องมาจากการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยไม่คำนึงถึงความสมดุลของรายรับและรายจ่าย พฤติกรรมต่อเนื่องที่ส่งผลทำให้ค่าใช้จ่ายรายครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นคือ การดื่มเหล้า สูบบุหรี่ เล่นการพนัน การไม่รู้จักรวบรวมการใช้จ่าย ไม่มีความรู้ในการนำเอาหลักการพัฒนาอาชีพ แนวทางใหม่ๆ มาใช้ ไม่พัฒนาอาชีพให้ได้มาตรฐาน ไม่มีความรู้ด้านกลไกการตลาด

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมเป็นมลพิษต่อสุขภาพ การจัดเก็บขยะยังไม่ดี เนื่องจากชาวบ้านไม่ร่วมมือกันอย่างแท้จริง จึงมีที่รองรับขยะ แต่ยังมีขยะเลอะเลือนพื้น ทำให้ส่งกลิ่นเหม็น กลายเป็นภาระของหน่วยงานในการ

จัดเก็บ หากมีแนวทางให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำจัดการขยะ ก็จะนำมาซึ่งชุมชนที่มีระเบียบ สะอาด น่าอยู่ ส่งผลต่อเนื่องทำให้สุขภาพชุมชนดีขึ้น มีรูปแบบในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และ พักแวะเมื่อมาเยือนอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน ผู้มาเยือนมีความสุขสบายใจ อยากจะมาเที่ยวอีก

ปัญหาเรื่องสุขภาพ

ชาวบ้านไม่ค่อยสนใจเรื่องสุขภาพ รับประทานอาหารที่มีสารเคมีปนเปื้อน หรือรับประทานอาหาร สุกๆ ดิบๆ ทำให้เกิดโรคต่างๆ ขึ้น ส่งผลให้เสียเวลาทำมาหารับประทาน บั่นทอนสุขภาพ จากสถิติของ สถานีอนามัยตำบลแจ้ซ้อน ปรากฏว่าโรคที่เกิดมากย้อนหลัง ๓ เดือน คือ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคอุจจาระร่วง และเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ชุมชนไม่ค่อยสนใจสุขภาพของตนเอง ประกอบกับ พฤติกรรมการดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ชอบดื่มเครื่องดื่มที่มีสารกระตุ้นมีโดพามีนหรือเครื่องดื่มชูกำลังที่มีสาร กระตุ้น รับประทานอาหารที่ซื้อจากตลาด ทั้งที่พื้นที่สามารถผลิตเพื่อบริโภคเองได้ ไม่ชอบออกกำลังกาย ไม่รู้จักป้องกันโรค

ปัญหาเด็กและเยาวชน

เด็กเยาวชนไม่รู้จักหน้าที่ ไม่เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ กลับบ้านไม่ตรงเวลาชอบออกจากบ้านตอน กลางคืน บกพร่องเกี่ยวกับการศึกษา ติดเกม ติดเพื่อนจนถูกชักจูงไปในทางที่ผิด ชอบเที่ยวกลางคืน ทำลาย ของสาธารณะประโยชน์ เช่น ตู้โทรศัพท์ ไม่สนใจการเรียน ไม่ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน ถูกเพื่อนชักจูงไป ในทางที่ผิด ด้านครอบครัวพ่อแม่ให้การอบรมดูแลลูกน้อยเกินไป ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ และมีเรื่องทะเลาะวิวาทกันอยู่เสมอ

ปัญหาการจัดการให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว

การจัดชุมชนให้เป็นบ้านท่องเที่ยวตามแนวทางของจังหวัดยังดำเนินการไม่ได้ เนื่องจากขาดความ ร่วมมือของทุกฝ่าย ในระดับชุมชนจนถึงภาคส่วนอื่นๆ ทั้ง ภาครัฐบาล ภาคเอกชน ได้แก่ อุทยานฯ รีสอร์ทที่เกิดขึ้น เช่น ไ้หล้า แจ้ซ้อนฮิลล์ ฝ่ายค้า ธาราริน ไม่เคยมีการพูดคุยเพื่อหาแนวทางในการบริหาร จัดการบ้านท่องเที่ยว หรือรูปแบบการจัดการให้ผู้ที่มาท่องเที่ยวมาพักในหมู่บ้าน หรือให้มาซื้อสินค้าใน หมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านไม่มีโอกาสได้ขายผลิตภัณฑ์ ให้กับนักท่องเที่ยว ขาดความเชื่อมโยงของข้อมูล ที่จะ หาแนวทางร่วมกัน โครงการบ้านท่องเที่ยวจึงไม่สามารถขยับได้ เป็นการแสวงหาผลประโยชน์จาก ทรัพยากรในพื้นที่จากคนนอกที่ใช้การลงทุนสูง ทำให้คนในชุมชนไม่สามารถเข้าถึงรายได้ที่เกิดจากการ จัดการเป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวได้

ชุมชนเคยมีบทเรียนของการจัดเก็บข้อมูลชุมชน เช่น การจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ที่ มีรายละเอียดของครัวเรือนในด้านต่างๆ ทั้งประชากร รายได้ สาธารณูปโภค ข้อมูลด้านสุขภาพ แต่ที่ผ่านมา การจัดเก็บฐานข้อมูลชุมชนในด้านต่างๆ ที่สำรวจได้นั้นไม่ตรงกับความเป็นจริง อันเนื่องจากผู้เก็บข้อมูล และผู้ให้ข้อมูลไม่ได้รับการอบรมวิธีการสอบถามที่ดี และรีบร้อนในการเก็บข้อมูลจนเกินไป ผู้ให้ข้อมูลมี ข้อจำกัด เช่น เป็นผู้สูงอายุและไม่เข้าใจในคำถาม บางรายไม่ให้ข้อมูลจริงเพราะกลัวการเสียภาษี กลัวไม่ได้ รับความช่วยเหลือจากรัฐ ข้อมูลที่ได้จึงไม่ตรงกับความจริง เมื่อนำผลการจัดเก็บในรูป จปฐ. นำมา

ประชามคม ปรากฏว่าไม่เป็นไปตามที่ทำการสำรวจมา คนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์กลายเป็นคนที่มีรายได้สูง เป็นต้น ส่งผลทำให้เกิดการได้ข้อมูลที่ผิดพลาด และนำไปวางแผนการพัฒนาที่ไม่ถูกต้องตามความต้องการของชุมชนได้อย่างทั่วถึง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ เด็ก เยาวชน สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

สาเหตุสำคัญที่ได้พูดถึงคือ **รูปแบบการพัฒนาการเก็บข้อมูล** อันเนื่องมาจากผู้เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน ไม่เข้าใจถึงความสำคัญของข้อมูลที่จะนำไปวางแผนการพัฒนาในอนาคต เพื่อนำมาบริหารจัดการ การวางแผนเชิงนโยบาย รวมถึงการจัดกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ของชุมชน ทำให้เกิดการวิเคราะห์ที่ผิดพลาด ชุมชนจะพัฒนาไปได้อย่างเชิงซ้ำและไม่ยั่งยืนต่อเนื่อง แยกส่วน การขยายผลไปยังหมู่บ้านอื่น กระทำได้ยากและไม่เห็นการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานของการสร้างความเข้มแข็งในระดับพื้นที่ให้กับคนในชุมชน หากใช้กลไกของการสร้างให้เกิดกระบวนการพัฒนาฐานข้อมูล โดยชุมชนเข้ามามีบทบาทเรียนรู้ทั้งเป็นผู้จัดเก็บและผู้ให้ข้อมูล รวมถึงสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงทิศทางของการพัฒนาแล้วจะสามารถนำไปสู่จุดเริ่มต้นของการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชนต่อไป

จากงานวิจัยโครงการ “กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาฐานข้อมูลตำบล ป่าสัก อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน” ที่เป็นการจุดประกายแนวคิดของชุมชนให้หันมาสนใจกับข้อมูลเพื่อกำหนดทิศทางการแก้ปัญหา มีบทเรียนที่ควรนำมาพิจารณาดังนี้

1. ประเด็นของคนทำงาน

ซึ่งแบ่งเป็นการจัดเก็บข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนในพื้นที่ และคณะทำงานที่เป็นแกนนำชุมชน และองค์กรในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการนำข้อมูลไปใช้ บทเรียนที่ได้มุ่งเน้นไปที่การขยายผลของกลุ่มคนที่จัดเก็บข้อมูล (เยาวชน) ที่มีความสามารถสูง ทำอย่างไร จะขยายผลให้เกิดการเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่องในคนรุ่นต่อไป ในส่วนของคณะทำงานเองได้ให้ความสำคัญกับข้อมูลที่ได้จัดเก็บเป็นอย่างดี แต่ยังไม่อยู่ในระดับที่จะนำไปกำหนดทิศทางการพัฒนา เนื่องมาจากการกิจและหน้าที่ที่มีความหลากหลาย ซึ่งอาจจะต้องอาศัยช่วงเวลาที่เหมาะสม

2. ประเด็นของวิธีการ

เบื้องต้นได้ใช้แบบสอบถามที่ได้จากการออกแบบร่วมกันในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งพบปัญหาเรื่องการไม่เข้าใจในข้อคำถาม และเกิดความเบื่อหน่ายในการตอบคำถาม

3. ประเด็นของโปรแกรมท้องถิ่นไทย

บทเรียนที่ได้แบ่งเป็นส่วนของ ๑) เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีฐานข้อมูลโปรแกรมท้องถิ่นไทย ไม่ได้มีการจัดการเกี่ยวกับผู้ใช้ ทำให้มีผู้ใช้หลากหลาย มีผลทำให้โปรแกรมเสียหาย เช่น มีไวรัส โปรแกรมถูกลบออก ข้อมูลที่บันทึกหายไป เป็นต้น มีผลทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่องและล่าช้า ๒) ตัวโปรแกรมท้องถิ่นไทย เนื่องจากฐานข้อมูลในโปรแกรมท้องถิ่นไทยต้องมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมประเด็นที่ชาวบ้านต้องการ แต่ต้องอาศัยผู้สร้างโปรแกรมเป็นผู้เพิ่มเติมประเด็น จึงส่งผลให้เกิดความล่าช้า และไม่ต่อเนื่อง และทีมวิจัยหมู่บ้านเบื่อหน่าย

จึงกำหนดแนวทางในการทำงาน เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของคนในชุมชนโดยการศึกษากระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน ระดับครัวเรือน

ระดับหมู่บ้าน ของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสามารถนำข้อมูลที่ได้มากำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างสอดคล้องและเหมาะสม โดยใช้บทเรียนที่เกิดขึ้นเป็นตัวกำหนดทิศทางของการดำเนินงานในประเด็นของกลุ่มคนทำงาน วิธีการ และการใช้โปรแกรมที่เหมาะสม จึงมีข้อสรุปของแนวทางการทำงานไว้ ๔ ระยะคือ

๑) เบื้องต้นจะสร้างการเรียนรู้การจัดทำข้อมูลพื้นฐานชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและให้ข้อมูล รวมถึงการออกแบบวิธีการเก็บข้อมูลร่วมกัน ซึ่งใช้ฐานของ ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เกิดการเรียนรู้ของกลุ่มคนทั้งที่เป็นคนในชุมชนและองค์กรท้องถิ่นร่วมกัน

๒) การนำข้อมูลไปใช้ ผ่านเครื่องมือที่เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อช่วยบันทึก จัดเก็บ บทเรียนที่ผ่านมายังเป็นการเชื่อมโยงการจัดการโปรแกรมโดยคนนอก หากชุมชนสามารถค่อยๆ เรียนรู้เครื่องมือการจัดเก็บอย่างง่าย เช่น Microsoft Office Excel ที่ไม่ซับซ้อนในเบื้องต้น และใช้กลไกของคนในที่มีทักษะด้านคอมพิวเตอร์ในชุมชนเป็นผู้เรียนรู้ผ่านโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นอย่างโปรแกรมท้องทุ่งไทย ที่จะทำให้การจัดเก็บข้อมูล เป็นระบบมากขึ้น อีกทั้งยังสามารถปรับใช้เพื่อจัดเก็บข้อมูลเชิงประเด็นได้ และโปรแกรมยังช่วยในการแปลผล วิเคราะห์และ/หรือสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สามารถนำผลลัพธ์ที่ได้ไปประกอบการพิจารณาเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชุมชน ซึ่งต้องมีกลไกของคนชุมชนในการเรียนรู้เพื่อให้โปรแกรมมีการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

๓) การทดลองนำข้อมูลที่ได้เพื่อแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เป็นการทดลองนำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันวิเคราะห์ ซึ่งประเด็นปัญหาเศรษฐกิจเป็นประเด็นพื้นฐานที่มีความสัมพันธ์ สอดคล้อง สามารถนำไปเป็นบทเรียนและเชื่อมโยงไปยังปัญหาอื่นๆ เพื่อนำไปสู่แนวทางในการแก้ปัญหาได้

๔) การขยายผลสู่ชุมชนอื่น เป็นการสร้างรูปธรรมของการให้ความสำคัญกับข้อมูลที่ได้สามารถนำมาวางแผนการพัฒนาแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องและเหมาะสม

จากการหารือเพิ่มเติมถึงความต่อเนื่องถึงกลไกการจัดการข้อมูล ที่ได้ระหว่างงานวิจัยและหลังสิ้นสุดงานวิจัยได้วางแนวทางไว้ให้สอดคล้องกับปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น โดยแบ่งเป็นความต่อเนื่องในส่วนของ

๑) การใช้ข้อมูลพื้นฐานด้านการพัฒนา เช่น การจัดสรรสวัสดิการชุมชน การวางแผนพัฒนาอาชีพที่สอดคล้องเหมาะสม กองทุนหมู่บ้าน กขคจ. สหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งต่างให้ความสำคัญกับข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการพัฒนา ทั้งนี้บทเรียนที่เกิดขึ้นหากต้องการใช้ข้อมูลต้องไปสอบถามกับ อบต. ซึ่งข้อมูลที่ผ่านมาไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงทำให้ผู้นำไม่สามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาให้ตรงตามความต้องการ ได้อย่างชัดเจน โดยบทบาทของกลุ่มคนในทีมวิจัยที่เป็นแกนนำชุมชนสามารถนำข้อมูลที่ได้จัดเก็บได้มาวางแผนการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

๒) การใช้ข้อมูลทางด้านสาธารณสุข เช่น ข้อมูลทางด้านสุขภาพพื้นฐาน หรือการป้องกันระบบสาธารณสุขมูลฐาน เช่น การป้องกันโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อในชุมชน ได้แก่ ไข้เลือดออก ความดัน เบาหวาน หัวใจ และอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย เนื่องจากการใช้สารเคมีในการเกษตร ไข้เลือดออก การได้รับเชื้อ HIV หรือภาวะการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ในบทบาทของนักวิจัยกลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และ อสม.ในพื้นที่ ที่สามารถนำข้อมูลที่ได้ร่วมกันจัดเก็บมาสร้างกลไกการทำงานให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชน

๓) การใช้ข้อมูลในการทำแผนแม่บทชุมชนระดับตำบล (อบต.) ซึ่งที่ผ่านมามีการจัดทำแผนแม่บทชุมชนในระดับหมู่บ้านเป็นไปอย่างเร่งรีบ เนื่องจากไม่มีข้อมูล และใช้แผนการพัฒนาที่มีอยู่เป็นต้นแบบซึ่ง

เป็นข้อมูลที่ล้ำสมัยโดยไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน หากสามารถพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อให้เกิดการนำไปใช้ได้จริงทั้งในส่วนของแผนแม่บทชุมชนในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล ก็จะทำให้แผนการพัฒนาโครงสร้างของ อบต. สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยทางทีมวิจัยใช้คณะทำงานที่มีบทบาทใน อบต. เข้าร่วมเป็นทีมงานเพื่อสามารถให้ข้อมูลที่จัดเก็บมีการใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง

๔) การใช้ข้อมูลทางด้านการศึกษา โดยสร้างให้เกิดความเชื่อมโยงของการใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียน หรือนำไปปรับใช้เป็นหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสม

ซึ่งกลไกความต่อเนื่องที่เกิดขึ้นจะถูกเรียนรู้ในระหว่างการทำงานวิจัยและต่อเนื่องไปตามกลุ่มคนผู้เกี่ยวข้องที่เป็นทีมวิจัย รวมถึงคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องของการจัดเก็บข้อมูลที่กำหนดไว้ให้เป็นทีมวิจัยที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลของชุมชน คือ เจ้าหน้าที่ อบต. และผู้นำกลุ่มอาชีพ

ในส่วนของการมองรูปธรรมที่ชุมชนเองได้นิยามเรื่องของ “ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน” นั้นได้วางเป้าหมายไว้ ๒ ระดับ คือ

๑) ระดับของการสร้างความเข้มแข็ง ของการจัดเก็บข้อมูลของนักวิจัยและผู้เกี่ยวข้องผ่านกระบวนการวางแผน การจัดเก็บข้อมูลโดยให้เกิดการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม รวมถึงการให้ความสำคัญกับข้อมูลที่ได้สามารถนำมาใช้ต่อเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

๒) ระดับความยั่งยืนของการใช้ข้อมูล โดยให้เกิดความต่อเนื่องของการใช้ข้อมูลในระดับการวางแผนแม่บทการพัฒนาในระดับตำบล (อบต.) ในทุกด้านที่เป็นแผนการทำงานที่มีความสมบูรณ์และสอดคล้องกับพื้นที่มากที่สุด และสร้างกลไกการทำงานร่วมกับทีมวิจัยที่เป็นแกนนำชุมชนในทุกด้านในอนาคต

ดังนั้นกลไกของ กระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วม จึงเป็นแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งของคนในชุมชนในการแก้ไขปัญหา ที่สอดคล้องกับข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการจัดเก็บข้อมูลร่วมกัน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถใช้เป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนในระดับพื้นที่ และระดับของการวางแผนทางด้านยุทธศาสตร์ในรูปแบบของนโยบายได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๑. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลโดยให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชน

๒. เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน ระดับครัวเรือน ระดับหมู่บ้าน ของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๓. เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน อย่างสอดคล้องและเหมาะสม

คำถามวิจัย

กระบวนการสร้างการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อนำไปแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนควรเป็นอย่างไร?

พื้นที่ศึกษา

ระยะที่ ๑, ๒ ชุมชนบ้านศรีดอนมูล หมู่ ๒ ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

กลุ่มเป้าหมาย

ชุมชนบ้านศรีดอนมูล หมู่ ๒ ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

ระยะเวลาการดำเนินงาน

ระยะเวลาในการดำเนินงาน ๑ ปี ๖ เดือน

แผนการดำเนินงานในระยะที่ ๑-๒

ระยะที่ ๑

๑. เวทีเตรียมความพร้อมทบทวน กระบวนการวิจัย กำหนดแนวทางการทำงาน วางแผนการปฏิบัติงาน
 - ๑.๑ ความเป็นมาโครงการ
 - ๑.๒ วิธีการดำเนินงาน
 - ๑.๓ ชี้แจงบทบาทการทำงาน/ทีมงาน
 - ๑.๔ แผนการดำเนินงาน
 - ๑.๕ ชี้แจงรายละเอียดค่าใช้จ่าย
๒. เวทีทบทวนและถอดบทเรียนสภาพปัญหา
 - ๒.๑ ด้านเศรษฐกิจ
 - ๒.๒ ด้านสิ่งแวดล้อม
 - ๒.๓ ด้านสุขภาพ
 - ๒.๔ ด้านเด็กและเยาวชน
 - ๒.๕ ด้านการจัดการท่องเที่ยว
๓. เวทีเรียนรู้ข้อมูลโปรแกรมท่องเที่ยว
๔. เวทีทบทวนข้อมูลมือสองและออก แบบฟอร์มจัดเก็บข้อมูล ทบทวนข้อมูลมือสองจากเอกสาร เช่น จปฐ. ทร.๑๔ กชช ๒ ค.
๕. ไปศึกษาดูงานการพัฒนาฐานข้อมูลจากชุมชนต้นแบบ
๖. เวทีอบรมอาสาสมัครจัดเก็บข้อมูลและกลุ่มชุมชนผู้ให้ข้อมูล ระหว่าง ผู้สำรวจข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล
๗. อาสาสมัครลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจริง
๘. เวทีทบทวนและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
๙. เวทีฝึกอบรมการปฏิบัติการบันทึกข้อมูล

๑๐. เวทีการลงบันทึกข้อมูล
๑๑. เวทีการนำเสนอข้อมูล (นำเสนอทีมและนำเสนอชุมชน)
๑๒. สรุปผลการดำเนินงานวิจัยระยะที่ ๑ และเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุ เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานวิจัยระยะที่ ๒
๑๓. ร่วมเวที ๑๐ ของทุกเดือน

ระยะที่ ๒

๑. เวทีเตรียมความพร้อมและทบทวนกระบวนการวิจัยในส่วนการนำรูปแบบที่ได้ไปใช้ในพื้นที่
๒. เวทีนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ ๑ มาเรียงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็น
๓. เวทีขับเคลื่อนประเด็น ปัญหา ตามลำดับความสำคัญ จากกิจกรรมที่ ๒
๔. เวทีการหารูปแบบการจัดทำฐานข้อมูลผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ร่วมกับภาคีเครือข่าย(มทร.)
๕. เวทีฝึกอบรมการปฏิบัติการและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในรูปแบบ ต.แจ้ซ้อน ร่วมกับภาคีเครือข่าย(มทร.)
๖. เวทีอบรมการบันทึกข้อมูล ด้วยคอมพิวเตอร์ ร่วมกับภาคีเครือข่าย(มทร.)
๗. เวทีการ ปรับปรุงข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
๘. เวทีศึกษาดูงานการพัฒนาฐานข้อมูลจากชุมชนต้นแบบ และกระบวนการวิจัย จ.ลำพูน
๙. สรุปผลจากการทบทวนร่วมกับนักวิจัยร่วมหลังจากศึกษาดูงาน
๑๐. เวทีสรุปผลการดำเนินงานวิจัยระยะที่ ๒ เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานวิจัยระยะ ที่ ๓
๑๑. เข้าร่วมเวที ๑๐ ของทุกเดือน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ได้ฐานข้อมูลพื้นฐานในระดับครัวเรือน และระดับหมู่บ้าน รวมทั้งฐานข้อมูลเชิงประเด็น ของหมู่บ้านศรีดอนมูล ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
๒. เกิดคณะทำงานของกลุ่มคนในชุมชนที่พัฒนาฐานข้อมูลพื้นฐาน ในระดับครัวเรือนและระดับหมู่บ้าน รวมทั้งฐานข้อมูลเชิงประเด็นของหมู่บ้านศรีดอนมูล ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
๓. ได้ฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นโดยชุมชน
๔. เกิดการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนกับอาจารย์ของมหาวิทยาลัย
๕. ชุมชนร่วมเรียนรู้กระบวนการวิเคราะห์และ/หรือสังเคราะห์ปัญหาจากข้อมูลที่จัดเก็บโดยชุมชน

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชนตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง” นักวิจัยได้ทำการวิจัยได้ทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้รวบรวมเพื่อใช้ประกอบเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยไว้ประเด็นดังนี้

แนวคิด ซึ่งประกอบด้วย

ระบบฐานข้อมูล ประกอบด้วยแฟ้มข้อมูลจำนวนหลายๆ แฟ้ม ข้อมูลเหล่านี้จะต้องมีการจัดระบบข้อมูล ไว้อย่างดี กล่าวคือ ข้อมูลในแฟ้มข้อมูลเดียวกันจะต้องไม่มีการซ้ำซ้อนกันแต่ระหว่างแฟ้มอาจมีการซ้ำซ้อนกัน ได้บ้าง และต้องเปิดโอกาสให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูล และค้นหาได้ง่าย นอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มเติม หรือ ลบออกได้โดยไม่ทำให้ข้อมูลอื่นเสียหาย

ฐานข้อมูล หมายถึง การเก็บข้อมูลของผู้ใช้ และสามารถนำข้อมูลมาใช้งานร่วมกันได้ โดยไม่มีการซ้ำซ้อนของข้อมูล หรือความขัดแย้งของข้อมูล ซึ่งสามารถแสดงลำดับขั้นในการเกิดฐานข้อมูลได้ดังรูป

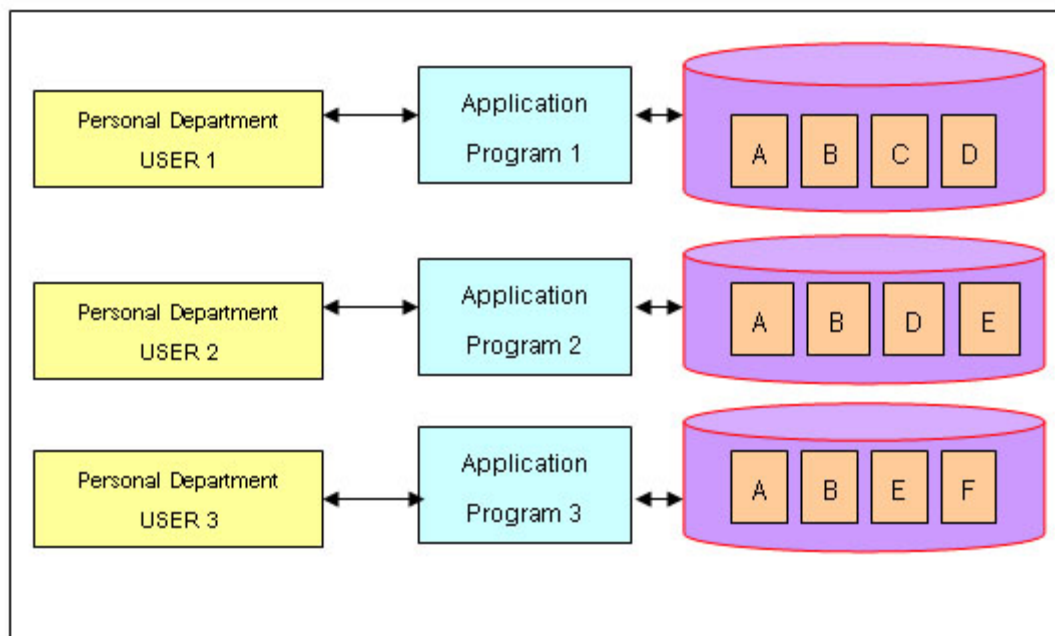
จากรูป ฐานข้อมูลเกิดจากบิต (Bit) หรือเลขฐานสองมารวมกัน ๘ บิต รวมเป็นไบต์ (Byte) หลายๆ ไบต์รวมกันเรียกว่า ฟิลด์ (Field) หลายๆ ฟิลด์รวมกันเรียกว่า เรคคอร์ด (Record) หลายๆ เรคคอร์ดรวมกันเรียกว่าไฟล์ (File) และหลายๆไฟล์ รวมกันเรียกว่า ฐานข้อมูล (Database) ตามลำดับ

แนวความคิดของฐานข้อมูล

จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการจัดการข้อมูลแบบไฟล์ ทำให้เกิดแนวคิดในการจัดการข้อมูลแบบใหม่ ซึ่งแนวคิดเบื้องต้นของฐานข้อมูลคือการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันมาจัดเก็บลงในที่เดียวกัน โดยฐานข้อมูลดังกล่าวจะถูกควบคุมโดยซอฟต์แวร์ชุดหนึ่ง แทนที่จะใช้งานแฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่กระจัดกระจายและมีการ ดูแลโดยผู้ใช้กลุ่มต่างๆ กัน เป้าหมายสูงสุดของแนวความคิดเกี่ยวกับฐานข้อมูลคือการที่ข้อมูลแต่ละชุดถูกป้อนและจัดเก็บเพียงครั้งเดียว ผู้ใช้ที่ได้รับสิทธิ์เท่านั้นที่จะสามารถเรียกใช้ข้อมูลที่ถูกจัดเก็บได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว รวมทั้งการที่ข้อมูลเป็นอิสระจากโปรแกรมประยุกต์เฉพาะกิจใดๆ โดย

การบริหารฐานข้อมูลเราจะอาศัยซอฟต์แวร์ที่เรียกว่า ระบบบริหารจัดการฐานข้อมูล (DBMS: Database Management System) เป็นตัวกลางในการเชื่อมต่อระหว่าง โปรแกรมกับฐานข้อมูลดังรูป

การประมวลผลด้วยระบบไฟล์

เป้าหมายของการใช้ระบบฐานข้อมูล

๑. ลดความซ้ำซ้อน
๒. ใช้ข้อมูลร่วมกัน
๓. การใช้และการเปลี่ยนแปลงข้อมูลสะดวก และถูกต้อง
๔. ลดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บและเรียกใช้
๕. ให้ความปลอดภัย
๖. เกิดมาตรฐานในการใช้งาน

(อ้างอิงจาก <http://www.lcc.raft.mi.th/training/detail๐๓๐๒.htm>)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นายอรรถชัย จินตะเวช ได้ทำการศึกษา เรื่องการประยุกต์ใช้ระบบท้องถิ่นในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมให้สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล) ในการช่วยจัดทำแผนพัฒนา การวิเคราะห์ และการติดตามผลการดำเนินงาน และเชื่อมโยงโครงการจากชุมชน โดยชุมชนกลุ่มกิจกรรมต่างๆ สามารถทำการเสนอโครงการไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

วิธีการศึกษาศึกษาขั้นตอนและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อออกแบบและพัฒนาระบบแผนพัฒนาสำหรับการจัดทำแผนพัฒนา ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๘

ผลการศึกษาได้ระบบแผนพัฒนาท้องถิ่น สำหรับการจัดทำแผนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการเชื่อมโยงโครงการของชุมชนหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้าสู่แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สรุป: ระบบแผนพัฒนาท้องถิ่นสามารถเชื่อมโยงแผนยุทธศาสตร์ แผนสามปี แผนการดำเนินงาน เข้าด้วยกัน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเชื่อมโยงโครงการจากชุมชน/กลุ่มวิสาหกิจในระดับตำบลเข้าสู่แผนงานของตน ซึ่งโครงการเหล่านี้มาจากการสร้างโครงการด้วยตนเองของชุมชนหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเสนอไปยังกระบวนการประชาคมหมู่บ้านและประชาคมตำบลในการพิจารณาตามลำดับ จนเข้าสู่การนำเข้าบรรจุในแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระบบแผนพัฒนาช่วยในการจัดทำ การวิเคราะห์การกระจายด้านงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการติดตามผลการดำเนินงาน โครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่น

(อ้างอิงจาก <http://www.mcc.cmu.ac.th/research/mccseminar&o/web/dss.htm>)

พริภาพ จันทรแสนต่อและคณะ(๒๕๕๒,บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเพื่อการจัดการสารสนเทศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านศรีดอนมูล ต.แจ้ห่ม อ.เมืองปาน จ.ลำปาง ผลการวิจัยพบว่า ๑) ได้รูปแบบการจัดเก็บและการนำเสนอที่เหมาะสมในรูปแบบเว็บแอปพลิเคชัน และคาดว่าจะประโยชน์ต่อชุมชนในอนาคต ในด้านการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านต่อบุคคลภายนอกและชุมชนอื่นๆ ๒) โปรแกรมสามารถจัดการข้อมูลชุมชนในด้านต่างๆ มีรูปแบบโปรแกรมที่ใช้งานได้สะดวก รวดเร็ว ข้อมูลมีความปลอดภัย มีการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลที่เหมาะสม และสามารถนำข้อมูลมาสรุปเป็นสารสนเทศที่ถูกต้อง ชัดเจน ง่ายต่อการทำความเข้าใจได้เป็นอย่างดี การใช้งานโปรแกรมสามารถทำได้ทุกที่ ที่สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ โดยทางพื้นที่มีการตอบรับโปรแกรมที่จัดทำขึ้นเป็นอย่างดี แต่ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของการครอบคลุมของระบบเครือข่ายที่ยังมีข้อจำกัดอยู่มากในพื้นที่ ผู้ที่สามารถใช้ระบบได้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความรู้ทางคอมพิวเตอร์ ข้อจำกัดดังกล่าวจะต้องใช้ระยะเวลา และอาศัยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปพัฒนาต่อไปในอนาคต ๓) นักวิจัยร่วมในพื้นที่ได้ความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์จัดการกับข้อมูลชุมชนได้เป็นอย่างดี และมีความกระตือรือร้นในการศึกษาความรู้เทคโนโลยีต่างๆ ที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เพื่อสามารถนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาตนเอง ช่วยในการพัฒนาชุมชนในอนาคต ๔) มีการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาโปรแกรมครั้งนี้ เนื่องจากนักวิจัยร่วม และผู้ดูแลระบบต่างช่วยกันแสดงความคิดเห็นที่มีสาระ ไม่ว่าจะเป็นการหารูปแบบนำเสนอ การเพิ่มเติมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เพื่อให้ได้โปรแกรมที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานได้เป็นอย่างดี และ ๕) มีการเชื่อมโยงระหว่างชุมชนบ้านศรีดอนมูลกับทางชุมชนต่างๆ ที่อยู่ในตำบลแจ้ห่ม และตำบลใกล้เคียง เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนผ่านโปรแกรมที่ได้จัดทำขึ้น โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ห่ม ได้เข้ามามีส่วนร่วม เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงชุมชนระบบเครือข่ายให้เข้มแข็งและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินงาน

ระยะที่ ๑ ระยะเวลาในการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ – ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๒
(ขยายระยะเวลาในการดำเนินงาน ๔ เดือน)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผู้เข้าร่วม	ระยะเวลา
๑. เวทีเตรียมความพร้อมทบทวนกระบวนการวิจัย กำหนดแนวทางการทำงานวางแผนการปฏิบัติงาน ๑.๑ ความเป็นมาโครงการ ๑.๒ วิธีการดำเนินงาน ๑.๓ ชี้แจงบทบาทการทำงาน/ทีมงาน ๑.๔ แผนการดำเนินงาน ๑.๕ ชี้แจงรายละเอียดค่าใช้จ่าย	-เพื่อชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมและวางแผนการดำเนินงานกับทีมวิจัยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน	ทีมวิจัย	เดือนที่ ๑
๒. เวทีทบทวนและถอดบทเรียนสภาพปัญหา ๒.๑ ด้านเศรษฐกิจ ๒.๒ ด้านสิ่งแวดล้อม ๒.๓ ด้านสุขภาพ ๒.๔ ด้านเด็กและเยาวชน ๒.๕ ด้านการจัดการท่องเที่ยว	-เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การออกแบบการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชน	ทีมวิจัย	เดือนที่ ๑
๓. เวทีเรียนรู้ข้อมูลโปรแกรมท้องถิ่นไทย	-เพื่อการศึกษาข้อมูลของในโปรแกรม -เพื่อศึกษาการใช้งานโปรแกรมท้องถิ่นไทย	ทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เดือนที่ ๒
๔. เวทีทบทวนข้อมูลมือสองและออกแบบฟอร์มจัดเก็บข้อมูล ทบทวนข้อมูลมือสองจากเอกสาร เช่น จปฐ. ทร.๑๔ กชช ๒ ค. (ข้อมูลจากจากทีมและข้อมูลจากสภาพปัญหา)	-เพื่อให้ได้รายละเอียดของข้อมูลที่สมบูรณ์และสะดวกในการบันทึกลงในโปรแกรม	ทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เดือนที่ ๒
๕. ไปศึกษาดูงานการพัฒนาฐานข้อมูลจากชุมชนต้นแบบ	-เพื่อให้เห็นลักษณะวิธีการดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่ได้	ทีมวิจัย	เดือนที่ ๒

๖. เวทีอบรมอาสาสมัครจัดเก็บข้อมูลและกลุ่มชุมชนผู้ให้ข้อมูล * ผู้สำรวจข้อมูล * ผู้ให้ข้อมูล	-เพื่อให้อาสาสมัครได้ทราบข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ - เพื่อให้ชาวบ้านได้รับทราบข้อมูลวิธีการเก็บข้อมูลและเห็นความสำคัญของข้อมูลที่จะนำไปพัฒนาหมู่บ้าน	ทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เดือนที่ ๒
๗. อาสาสมัครลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจริง	-เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน	ทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เดือนที่ ๓-๔
๘. เวทีทบทวนและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล	-เพื่อรวบรวมข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน -เพื่อศึกษาความถูกต้องของแบบแบบสอบถาม	ทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เดือนที่ ๔
๙. เวทีฝึกอบรมการปฏิบัติการบันทึกข้อมูล	-เพื่ออบรมการบันทึกข้อมูลให้ถูกต้อง และครบถ้วน	ทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เดือนที่ ๔
๑๐. เวทีการลงบันทึกข้อมูล	-เพื่อรวบรวมข้อมูลและการจัดเก็บข้อมูล	ทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เดือนที่ ๔
๑๑. เวทีการนำเสนอข้อมูล * นำเสนอทีม * นำเสนอชุมชน	-เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสำรวจนำมาเสนอให้กับชุมชนได้ทราบและหาวิธีการพัฒนาต่อไป	ทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เดือนที่ ๕
๑๒. สรุปผลการดำเนินงานวิจัยระยะที่ ๑ และเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุ เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานวิจัยระยะที่ ๒	-เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุการดำเนินงานร่วมกัน	ทีมวิจัย	เดือนที่ ๖
๑๓. รวมเวที ๑๐ ของทุกเดือน	-เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยและนำเสนอความก้าวหน้าของโครงการ	ทีมวิจัย	เดือนที่ ๑-๖

ระยะที่ ๒ ระยะเวลาในการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ – ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๓ (ขยายระยะเวลาในการดำเนินงาน ๓ เดือน)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ผู้เข้าร่วม	ระยะเวลา
๑. เวทีเตรียมความพร้อมและทบทวนกระบวนการการวิจัยในส่วนการนำรูปแบบที่ได้ไปใช้ในพื้นที่	- ร่วมซักซ้อม ทบทวนความเข้าใจวัตถุประสงค์ รูปแบบประเด็น องค์ประกอบการทำงาน เพื่อให้การทำงานในช่วงต่อไป เป็นไปด้วยความเรียบร้อย	ทีมวิจัย	เดือนที่ ๑
๒. เวทีนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ ๑ มาเรียงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็น	- เห็นแนวทาง การแก้ไข และการวางแผน - เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การออกแบบการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชน	ทีมวิจัย	เดือนที่ ๑
๓. เวทีขับเคลื่อนประเด็น ปัญหา ตามลำดับความสำคัญ จากกิจกรรมที่ ๒	- เพื่อให้เกิดการต่อเนื่องในการขับเคลื่อนให้เกิดเป็นรูปธรรมตามลำดับความสำคัญ	ทีมวิจัย	เดือนที่ ๒
๔. เวทีการหารูปแบบการจัดทำฐานข้อมูลผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ร่วมกับภาคีเครือข่าย (มทร.)	- เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดทำฐานข้อมูลผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในรูปแบบ ต.แจ้ซ้อน	ทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เดือนที่ ๒
๕. เวทีฝึกอบรมการปฏิบัติการและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในรูปแบบ ต.แจ้ซ้อนร่วมกับภาคีเครือข่าย(มทร.)	- รู้วิธีการใช้เครื่องมือในการบันทึกข้อมูล	ทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เดือนที่ ๓
๖. เวทีอบรมการบันทึกข้อมูล ด้วยคอมพิวเตอร์ ร่วมกับภาคีเครือข่าย(มทร.)	- เพื่ออบรมการบันทึกข้อมูลให้ถูกต้อง และครบถ้วน	ทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เดือนที่ ๓
๗. เวทีการ ปรับปรุงข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์	- การทำข้อมูลผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ - การจัดทำข้อมูล - การจัดระบบคนทำงานดูแลฐานข้อมูล	ทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เดือนที่ ๔
๘. เวทีศึกษาดูงานการพัฒนาฐานข้อมูลจากชุมชนต้นแบบ และกระบวนการวิจัยจ.ลำพูน	- เพื่อแลกเปลี่ยนกับนักวิจัยที่ประสบความสำเร็จ ด้วยการนำตัวแทนในชุมชนไปร่วมเรียนรู้และนำประสบการณ์เข้าเวทีแต่ละหมวดต่อไป	ทีมวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เดือนที่ ๔

๙. สรุปผลจากการทบทวนร่วมกับนักวิจัยร่วมหลังจากศึกษาดูงาน	- ทบทวนผลการศึกษาดูงานและปรับปรุงรูปให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน	ทีมวิจัย	เดือนที่ ๕
๑๐. เวทีสรุปผลการดำเนินงานวิจัยระยะที่ ๒ เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานวิจัยระยะที่ ๓	- สรุปผลการดำเนินงานระยะที่ ๒	ทีมวิจัย	เดือนที่ ๖
๑๑. เข้าร่วมเวที ๑๐ ของทุกเดือน	- เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัยและนำเสนอความก้าวหน้าของโครงการ	ทีมวิจัย	เดือน ๑-๖

บทที่ ๔

ผลการดำเนินงาน

๔.๑ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

ประวัติความเป็นมา

บ้านศรีดอนมูล ในสมัยก่อนมีเรื่องเล่าต่อๆ กันมาว่า มีเจ้าเมืองเกิดประชวรใกล้จะสวรรคตแล้ว ก่อนตายจึงได้สั่งลูกหลานไว้ว่า ให้หาสถานที่ที่มีพระอาทิตย์ส่องขึ้นก่อนเป็นที่แรกเป็นที่เพาะปลูก เมื่อสวรรคตแล้วลูกหลานจึงได้เดินทางเสาะแสวงหาสถานที่นั้นโดยห้ามพระศพมาด้วยเรื่อยๆ และทุกครั้งที่หยุดพักจะปลูกต้นโพธิ์ทุกครั้ง แล้วมาหยุดเปลี่ยนผ้าให้แก่ศพ ณ ที่แห่งหนึ่งเลยตั้งชื่อว่า “แจ้ห่ม” นั่นคือที่มาของหมู่บ้านแจ้ห่ม คือการเปลี่ยนผ้าห่มให้แก่ศพ เมื่อเปลี่ยนผ้าศพเสร็จแล้วก็ได้มีการจัดงานศพ หรือ สมัยก่อนเรียกว่าการละเล่นหมากรุก หมากรุก เป็นเวลา ๗ วัน เมื่อมีการละเล่นเกิดขึ้นพวกมอญที่อาศัยอยู่ที่ต้นน้ำพอรู้ข่าวและได้ยินเสียงการละเล่นจึงลงมาทำการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าและลงมาตั้งตลาด จึงเรียกว่ากาดมอญและเมื่อมอญใช้ซอแล้วมักจะนำซอที่ใช้แล้วไปแช่ในแม่น้ำ จึงทำให้เกิดคำว่า “แช่ซอ” และเรียกเพี้ยนมาเป็นหมู่บ้าน “ แจ้ซอ ” มาจนถึงปัจจุบัน หมู่บ้านนี้ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๕ คนกลุ่มแรกที่มาอาศัยอยู่ คือพวกมอญ (ลำพูน) มีผู้นำชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจำนวน ๑๒ คน คือ

๑. พญาปิง
๒. พ่อน้อยคำมูล เตรีชัย
๓. นายสอย แปรเหลียม
๔. นายแก้วมา กำลังแข็ง
๕. นายดำคำ จินะวรรณ
๖. นายบุญเลิศ สุทธิพรหมนิวัฒน์
๗. นายบุญเลิศ สุทธิพรหมนิวัฒน์
๘. นายปรีชา อิมปัญญา
๙. นายชุมพล พลาพันธ์
๑๐. นายเสมียน ตาดี
๑๑. นายสมยศ ฐิ์ชั้น
๑๒. นายหวัน สุคิด

อ.เมืองปาน

ผู้ที่ก่อตั้งวัดและเป็นผู้นำชุมชนคนแรกคือ พญาปิง เจ้าอาวาสองค์แรกคือ มอญ ใจเร็ว (ธรรมรังษี) ผู้ที่ก่อตั้งโรงเรียนในชุมชนคือ พ่อครูคำใจ สุจริต

ที่มาของชื่อหมู่บ้านในสมัยก่อนมีวัดอยู่แห่งเดียว คือ วัดศรีหลวง (แจ้ซ้อน) ร่วมกันเป็นเจ้าศรัทธา ตั้งบ้านแจ้ซ้อนใต้ (บ้านหลวง) และบ้านแจ้ซ้อนเหนือ (บ้านศรีดอนมูล) ที่เรียกกันและมีวันหนึ่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ได้มีพระพุทธรูปองค์หนึ่งมีนามว่า พระศรี เป็นรองเจ้าอาวาสวัดศรีหลวง (แจ้ซ้อน) ได้ทำบาตรแตก ใช้การไม่ได้ทำให้ผิดใจกันระหว่างเจ้าอาวาสกับพระสงฆ์ ผู้เฒ่าผู้แก่เล่ากันว่าบาตรลูกนั้นได้มาจากเมืองลังกา โดยได้มาจากพระภิกษุมิปัญญาเหาะเหินเดินอากาศได้ ซึ่งเป็นที่เลื่อมใสของชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านรู้ว่าบาตรแตก จึงเกิดความเดือดร้อนบ้านเมืองไม่สงบสุข จึงได้ไปร้องเรียนกับเจ้าพ่อพญาปิง ซึ่งเป็นเจ้าเมืองในสมัยนั้น เมื่อพญาปิงทราบเรื่องจึงแก้ปัญหาโดยการชวนพรรคพวกขึ้นมาอยู่ที่บ้านแจ้ซ้อนเหนือ รวมกับพญาวงศ์ และเจ้าพ่อฟ้าเลื่อนซึ่งปกครองแจ้ซ้อนเหนือ และได้แยกตัวออกมาสร้างวัดขึ้นมาใหม่วัดนี้ เป็นน้ำพักน้ำแรงของชาวบ้านที่ศรัทธาวัดแจ้ซ้อนเหนือ ซึ่งชาวบ้านช่วยกันบุกเบิกภูเขาที่เป็นสันเป็นดอน ขุดให้ต่ำและตั้งชื่อว่า วัดศรีดอนมูล และได้นิมนต์ ครูบาธรรมรังษีจากวัดศรีหลวงขึ้นมาเป็นเจ้าอาวาสวัดศรีดอนมูลและต่อมาจึงได้ตั้งชื่อหมู่บ้านตามวัดคือ “บ้านศรีดอนมูล” จนถึงปัจจุบัน

สภาพที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อของชุมชน

อาณาเขตติดต่อ

บ้านศรีดอนมูล หมู่ที่ ๒ ตำบลแจ้ซ้อน ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองปาน ไปทางทิศใต้ ประมาณ ๑๐ กิโลเมตรมีอาณาเขตติดต่อพื้นที่ต่างๆดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับบ้านแจ้ซ้อนเหนือ ม.๑
ทิศใต้	ติดต่อกับบ้านหลวง ม. ๕ และบ้านแจ้ซ้อน ม.๑๒
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลเมืองปาน

สภาพและลักษณะความหนาแน่นของบ้านเรือน

สภาพตัวบ้านของประชาชนส่วนใหญ่ ปลูกบ้านแบบใต้ถุนสูง บ้านส่วนใหญ่ปลูกสร้างบ้านด้วยไม้ ยังมีบางส่วนอยู่ในช่วงก่อสร้างไม่เสร็จสมบูรณ์ แต่มีความแข็งแรง มั่นคงปลอดภัย สามารถอยู่อาศัยได้ มีขอบเขตแบ่งแยกเป็นหลังคาชัดเจน บริเวณหลังบ้านจะเป็นสวน และปลูกผักสวนครัว ที่จำเป็นใช้ในครัวเรือน และมีบ่อสำหรับเลี้ยงปลาในครัวเรือน

ลักษณะภูมิประเทศ

บ้านศรีดอนมูล เป็นหมู่บ้านขนาดขนาดปานกลาง พื้นที่เป็นที่ราบ และมีพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ทำการเกษตรของชุมชน มีลำน้ำแม่มอญ ลำน้ำแม่กา ไหลผ่าน มีประปาหมู่บ้านสำหรับใช้อุปโภคบริโภคตลอดปี

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศทั่วไปมี ๓ ฤดู

- ฤดูร้อน อยู่ในช่วง เดือน มีนาคม – พฤษภาคม โดยอากาศจะร้อนมากในเดือนเมษายน
- ฤดูฝน อยู่ในช่วงเดือนมิถุนายน – เดือนกันยายน ฝนจะตกมาในช่วงเดือนกรกฎาคม
- ฤดูหนาว อยู่ในช่วงเดือนตุลาคม – เดือนกุมภาพันธ์ อากาศอบอุ่นไม่หนาวมาก และมีสภาพทั่วไปแห้งแล้ง

๔.๒ การดำเนินการก่อนได้รับอนุมัติโครงการ

สืบเนื่องจาก นายสมยศ รุ่งขึ้น (อดีตผู้ใหญ่บ้าน บ้านศรีดอนมูลและหัวหน้าโครงการ) ได้ไปศึกษาดูงานที่พื้นที่ของ อาจารย์ศิริดา ชัยบุตร (โครงการโปรแกรมท่องเที่ยว บ้านสันคะยอม จ.ลำพูน) จากการศึกษาดูงาน เห็นความสำคัญถึงเรื่อง การจัดเก็บข้อมูลชุมชนในด้านต่างๆ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ได้ สะดวก รวดเร็ว อีกทั้ง ยังเป็นการจัดเก็บข้อมูลชุมชนไว้ด้วย นายสมยศ รุ่งขึ้น จึงเกิดแนวคิด ที่จะนำตัวโปรแกรมมาปรับใช้ในบ้านศรีดอนมูล เมื่อกลับมาจึงจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน(เวทีประชุมประจำเดือน) เพื่อเล่าถึงสิ่งที่ได้จากการศึกษาดูงาน ว่ามีประโยชน์ การจัดเวทีครั้งนี้ได้หารือร่วมกับ กรรมการหมู่บ้าน และกลุ่มชาวบ้าน ถึงปัญหาชุมชน เช่น ข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) / การจัดเก็บข้อมูลของ อสม. ไม่เป็นปัจจุบัน จึงส่งผลให้ ข้อมูลที่ได้ ไม่เป็นตรงกับความจริง บางครั้งมีหน่วยงานจากภาครัฐและเอกชน เข้ามาขอข้อมูลหมู่บ้านที่เป็นปัจจุบัน แต่เนื่องจากไม่มีการบันทึกอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่เป็นปัจจุบัน อีกทั้งจึงต้องเสียเวลาจัดเก็บข้อมูลใหม่

เมื่อชุมชนเห็นถึงปัญหา จึงเกิดแนวคิดเพื่อหาแนวทางการแก้ไขเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลว่าจะเริ่มดำเนินการอย่างไร และหากจำเป็นต้องใช้ทุนในการดำเนินงานจะหาช่องทางไหน จากนั้นนายสมยศ รุ่งขึ้น ได้ไปปรึกษากับ อาจารย์ปราโมทย์ รุ่งเรือง (ประธานสหกรณ์เครดิตยูเนียนแจ้ซ้อน จำกัด/อดีตนักวิจัยโครงการแก้ไขปัญหานี้สินค้ำชำระของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนแจ้ซ้อน จำกัด.) ถึงการหาแหล่งทุน การทำงานวิจัย อาจารย์ปราโมทย์ รุ่งเรือง จึงแนะนำเกี่ยวกับแนวคิดการทำวิจัย และให้เขียนโครงร่างโครงการวิจัย จากนั้นให้นำไปเสนอที่ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.ลำปาง และเข้าร่วมเวที ๑๑ เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เป็นครั้งแรก ทีมวิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากการเข้าร่วมเวที กลับไปแจ้งในชุมชน และคัดเลือกทีมวิจัย จากกลุ่มคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาชิก อบต. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้สูงอายุ หัวหน้าวัด อสม. เจ้าหน้าที่ อบต. หัวหน้าสาธารณสุข ครูประจำโรงเรียนแจ้ซ้อนวิทยา กลุ่มแม่บ้าน และผู้ที่มีความสนใจ

ในวันนั้นมีผู้เข้าร่วมเวทีจำนวน ๓๐ คน และคัดเลือกผู้ที่สนใจได้ จำนวน ๑๕ คน เพื่อเป็นทีมวิจัย จากนั้นผู้เข้าร่วมเวทีได้พูดคุยถึงสภาพปัญหาต่างๆในชุมชนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนให้มีเข้มแข็ง อย่างยั่งยืนหลายประการซึ่งสามารถสรุปได้ประเด็นหลักๆ ดังนี้ ๑.ปัญหาด้านเศรษฐกิจ (หนี้สิน) ๒.ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ๓.ปัญหาเรื่องสุขภาพ ๔.ปัญหาเด็กและเยาวชน ๕.ปัญหาด้านการให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว

๔.๓ ผลของการดำเนินงานตามแผนกิจกรรม ระยะที่ ๑

กิจกรรมที่ ๑ เวทีเตรียมความพร้อม ทบทวนกระบวนการวิจัย กำหนดแนวทางการทำงาน วางแผนการปฏิบัติงาน

- ๑.๑ ความเป็นมาโครงการ
- ๑.๒ วิธีการดำเนินงาน
- ๑.๓ ชี้แจงบทบาทการทำงาน/ทีมงาน
- ๑.๔ แผนการดำเนินงาน
- ๑.๕ ชี้แจงรายละเอียดค่าใช้จ่าย

เวทีที่ ๑ วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๑ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. ณ .ห้องประชุมอบต.แจ้ซ้อน
จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๒๐ คน ประกอบด้วย ทีมวิจัย ๑๗ คน พี่เลี้ยง สกว. ๓ คน

ประเด็นการประชุม

- อธิบายการเงินโครงการ
- กลไกงานวิจัย
- หารือผู้นำหมู่บ้าน

สาระสำคัญ

กิจกรรมที่ ๑ เป็นเวทีเตรียมความพร้อม ทบทวนกระบวนการวิจัย กำหนดแนวทางการทำงาน วางแผนการปฏิบัติงาน การหารือการจัดเวทีครั้งนี้ จึงถือเป็นการพบปะกับทีมและพี่เลี้ยงที่พร้อมเพรียงกัน ที่สุด ช่วงเช้านำเสนอโปรแกรมท่องเที่ยวไทยโดยอาจารย์ศิรดา ชัยบุตร(ที่ปรึกษาโครงการ)และวางกระบวนการเกี่ยวกับการอธิบายการเงิน และการทำสัญญา เอกสารการเงินต่างๆ และช่วงบ่าย เป็นการเชื่อมเอากิจกรรมที่ ๒ คือเวทีทบทวนและถอดบทเรียน สภาพปัญหาทั้ง ๕ ประเด็นมาทบทวนด้วย

● การรายงาน การเงิน

การรายงานการเงินในเวทีวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๑ เจ้าหน้าที่การเงินจาก สกว.ลำปาง ได้อธิบายถึง ขั้นตอนการทำรายงานการเงินซึ่งต้องทำรายงานทุกสิ้นงวด โดยในแต่ละครั้งจะประกอบด้วย

๑. รายงานการเงินที่สรุปค่าใช้จ่ายในแต่ละงวดที่ระบุตามสัญญา
๒. สำเนาสมุดบัญชีธนาคาร ซึ่งแสดงรายการฝาก-ถอนเงินในแต่ละงวด
๓. งบประมาณสำหรับการประมาณการ สำหรับประมาณการในงวดต่อไปตามแผนกิจกรรม

● หลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณแบ่งเป็นหมวดต่างๆ ดังนี้

๑. หมวดค่าตอบแทน ต้องยึดหลักเกี่ยวกับ ค่าตอบแทนสามารถระบุชื่อผู้รับได้แน่นอน และ สัดส่วนของค่าตอบแทนต้องไม่เกินร้อยละ ๓๐ ของงบประมาณรวมโครงการ ยกเว้น กรณีที่โครงการมี นักวิจัยร่วมโครงการจำนวนมาก สามารถยืดหยุ่นได้มากกว่าร้อยละ ๓๐ แต่ไม่เกิน ร้อยละ ๔๐ ซึ่งขึ้นอยู่กับ ดุลยพินิจของหัวหน้าโครงการ สุดท้ายให้คิดค่าตอบแทนเป็นรายวันตามกิจกรรมที่ได้ทำจริง สามารถปรับ ลดค่าตอบแทนได้ตามความเหมาะสม

๒. ค่าจ้าง ให้ระบุผู้รับจ้าง แต่ถ้าไม่ทราบควรระบุเป็นลักษณะงานที่ต้องการจ้าง

๓. ค่าใช้สอย เช่น ค่าอาหาร จัดประชุมในชุมชน ๓๐-๕๐ บาท ค่าพาหนะเดินทาง ค่าพาหนะของ โครงการคิดตามเกณฑ์ของ สกว.สำนักงานภาค คือคิดตามระยะทาง โดยรถยนต์ กิโลเมตรละ ๖ บาท รถจักรยานยนต์ กิโลเมตรละ ๔ บาท หรือในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดเรื่องการเดินทางให้เหมาจ่าย ไม่เกิน ๕๐๐ บาท/วัน ค่าตอบแทนวิทยากร ทั่วไปไม่เกิน ๓๐๐ บาท ต่อวันหรือพิจารณาคุณสมบัติและบทบาทที่ มอบหมายประกอบพิจารณา ค่าเบี้ยเลี้ยง มีเงื่อนไขดังนี้ ๑.) ค่าเบี้ยเลี้ยงคือค่าอาหาร หากกิจกรรมใดมี ค่าอาหารแล้วไม่สารมาเบิกเบี้ยเลี้ยงได้อีก ๒.) ค่าเบี้ยเลี้ยงสามารถเบิกได้เมื่อมีการเดินทางไปทำงานนอก พื้นที่ที่รับผิดชอบเท่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของหัวหน้าโครงการ ค่าวัสดุ ส่วนใหญ่เป็นวัสดุในการจัด เวทีสามารถจ่ายได้ไม่เกิน ๑๐ % ของงบประมาณทั้งหมด ค่าครุภัณฑ์ สกว.สำนักงานภาคไม่มีนโยบาย สนับสนุนค่าครุภัณฑ์

๔. หลักฐานการเงิน มีเอกสารสำคัญ ๓ แบบ คือ ใบเสร็จรับเงิน ใบสำคัญรับเงิน และใบรับรอง แทนใบเสร็จรับเงิน ดังนี้

○ **ใบเสร็จรับเงิน** เป็นเอกสารที่ออกโดยเจ้าของกิจการซึ่งโครงการวิจัยจะได้รับเมื่อมีการ จัดซื้อและขอรับบริการเกิดขึ้น ใบเสร็จสมบูรณ์ประกอบด้วย ชื่อ ที่อยู่ ผู้รับเงิน หรือเจ้าของร้าน เลข ประจำตัวผู้เสียภาษีของร้านค้า วันเดือนปีที่ซื้อสินค้า นามผู้ซื้อและที่อยู่โครงการ รายการซื้อหรือบริการ จำนวนเงินทั้งตัวเลขและตัวอักษร ลายมือชื่อผู้รับเงิน หากใบเสร็จมีองค์ประกอบครบตามนี้ถือเป็นใบเสร็จ ที่สมบูรณ์สามารถเบิก-จ่ายได้ไม่ต้องแนบเอกสารการเงินอื่นประกอบแต่หากใบเสร็จที่ได้ขาดองค์ประกอบ อย่างใดอย่างหนึ่ง ถือว่าเป็นใบเสร็จไม่สมบูรณ์ ต้องทำใบรับรองแทนใบเสร็จรับเงินและต้องไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาทหากเกินต้องมีใบเสร็จรับเงินแนบและกรอกรายละเอียดให้ชัดเจนว่านำไปใช้กิจกรรมใด

○ **ใบสำคัญรับเงิน** เป็นเอกสารที่โครงการเป็นผู้จัดทำและให้มีความน่าเชื่อถือใช้สำหรับใน กรณีโครงการวิจัยจ่ายเงินให้กับผู้ร่วมงานซึ่งไม่ใช่การจัดซื้อสินค้าใดๆ ซึ่งต้องกรอกชื่อ ที่อยู่ ที่สามารถติดต่อ ได้ แจ้งลงนามในใบสำคัญรับเงิน โดยผู้มีอำนาจลงนามการจ่ายเงินคือ หัวหน้าโครงการเท่านั้น

๑) **จ่ายเงินให้กับบุคคล** คือ ค่าตอบแทน/ค่าจ้าง/ค่าอาหาร เป็นการจ่ายค่าตอบแทนและค่าจ้างให้กับบุคคลในกรณี จ่ายค่าตอบแทนรายเดือน/รายกิจกรรมและค่าตอบแทนอื่นๆ สำหรับทีมวิจัยจ่ายค่าจ้างเจ้าหน้าที่ที่ทำงานในรายเดือน/รายกิจกรรม/ค่าจ้างทำอาหาร(หัวหน้าโครงการวันละ ๔๐๐ บาท นักวิจัย วันละ ๒๐๐ บาท) หรือตามระบุในสัญญา

๒) **จ่ายค่าเดินทางบุคคลในทีมวิจัย** ในกรณีเป็นค่าเดินทางระหว่างจังหวัด ใช้ตัวรถทัวร์/เดินทางโดยเครื่องบินใช้กาगतตัวเครื่องบิน/ เดินทางโดยรถไฟ ใช้กาगतตัวรถไฟ ซึ่งใช้สำเนาแทนไม่ได้ และต้องมีใบสำคัญรับเงินแนบกาगतตัวประกอบการเบิกจ่าย และค่าเช่ารถ กรณีการเช่ารถนามส่วนบุคคลไม่ใช่บริษัท ให้ใช้ใบสำคัญรับเงิน

๓) **จ่ายเงินให้บุคคลนอกทีมวิจัย** ในทุกกรณีทั้งนี้การเดินทางสามารถจ่ายตามจริงหรือหรือใช้กาगतตัวได้ หรือใช้รถส่วนตัวให้เบิกเป็นระยะทาง กิโลเมตรละ ๖ บาท รถจักรยานยนต์ กิโลเมตรละ ๔ บาท ผู้รับเงินจะต้องกรอกรายละเอียด ชื่อ ที่อยู่ ที่สามารถติดต่อได้ชัดเจน/เลขประจำตัวประชาชน หรือบัตรข้าราชการ พร้อมลงนามในใบสำคัญรับเงินและหัวหน้าโครงการเท่านั้นลงนามผู้จ่ายเงิน

○ **ใบรับรองแทนใบเสร็จรับเงิน** เป็นการรับรองแทนใบเสร็จรับเงินที่ไม่สมบูรณ์ ซึ่งใช้ได้ใวงเงินไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาทต่อกิจกรรม หรือการซื้อต่อครั้งและใช้ได้เฉพาะบุคคลในทีมวิจัยเท่านั้น ค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่นค่าประกันอุบัติเหตุ ขณะปฏิบัติงานให้กับ สกว.สำนักงานภาคโครงการสามารถนำงบประมาณในหมวดค่าใช้จ่ายไปใช้ในการจัดทำประกันได้ ในวงเงินไม่เกินร้อยละ ๗.๕ ของงบประมาณโครงการฯ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของหัวหน้าโครงการ ค่าเดินทางในกรณี เช่ารถ เพื่อออกปฏิบัติงานให้เบิกได้ ดังนี้ เบิกค่ารถ ค่าน้ำมันตามใบเสร็จรับเงินพร้อมเก็บใบเสร็จไว้เป็นหลักฐาน ค่าเดินทางเบิกตามที่ยจ่ายจริง การเบิกค่าน้ำมันจะเบิกได้เมื่อมีใบเสร็จที่สมบูรณ์ ค่าที่พักเบิกตามจริง แต่ไม่เกินวันละ ๑,๒๐๐ บาทต่อวัน

● สิ่งที่ผู้ให้ทุนกับผู้รับทุนจัดการเกี่ยวกับการเงิน – บัญชี ดังนี้

ผู้ให้ทุนจะร่วมกับผู้รับทุนตรวจสอบบัญชีของโครงการทุก ๖ เดือน หรือตามที่ผู้ให้ทุนเห็นสมควร, การตรวจสอบบัญชีทำตามมาตรฐานหลักการบัญชีทั่วไป เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบแทนใบเสร็จรับเงิน บันทึกการรับจ่ายของโครงการ ความเหมาะสมของการจ่ายเงินว่าสอดคล้องกับแผนงานของโครงการหรือไม่ ผู้ให้ทุนจะร่วมกับหน่วยงานโครงการประมาณค่าใช้จ่ายของโครงการในงวดต่อไป ตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา โดยผู้ให้ทุนจะพิจารณาเงินงวดต่อไป ตามผลการตรวจสอบบัญชีและตามประมาณการค่าใช้จ่ายข้างต้น อัตราค่าตอบแทนและค่าจ้างให้เป็นไปตามที่ระบุในสัญญา

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ นอกเหนือจากที่ปรากฏในเอกสารข้อเสนอโครงการให้ทำความเข้าใจกับผู้ให้ทุนให้โครงการวิจัย ส่งหลักฐานและเอกสารค่าใช้จ่ายทุกอย่างในแต่ละเดือนให้กับ ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.ลำปาง ภายในวันที่ ๕ ของเดือนถัดไป เมื่อดำเนินโครงการสิ้นสุดในแต่ละงวด หัวหน้าโครงการจะต้องส่งรายงานการเงิน ดังนี้

๑. รายงานความก้าวหน้าในรอบ ๖ เดือน
๒. หลักฐานการใช้จ่ายใบเสร็จรับเงิน/ใบรับรองแทนใบเสร็จ/ใบสำคัญรับเงินในแต่ละงวดที่ระบุตามสัญญา
๓. รายงานสรุปการเงินในรอบ ๖ เดือน ตามงวดที่ระบุในสัญญา
๔. การประมาณค่าใช้จ่ายในงวดต่อไป
๕. แผนการดำเนินกิจกรรมในระยะต่อไป

๖. ถ่ายสำเนาสมุดบัญชีธนาคารที่ประกอบด้วย บัญชีเลขที่ ชื่อบัญชี หลักฐานการฝาก-ถอน ลายเซ็น
หัวหน้าโครงการพร้อมระบุสำเนาถูกต้อง

กิจกรรมที่ ๒ เวทีทบทวนและถอดบทเรียน สภาพปัญหา

เวทีที่ ๑ วันที่ ๙ เดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๑ เวลา ๑๓.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. ณ ห้องประชุม อบต.แจ้ซ้อน
จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๒๐ คน ประกอบด้วย ทีมวิจัย ๑๗ คน พี่เลี้ยง สกว.ลำปาง ๓ คน

ประเด็นการประชุม

เป็นการหารือต่อกิจกรรมที่ ๑ ในช่วงบ่าย ทีมวิจัยหารือกันว่า การจัดเวทีครั้งนี้ จะจัดกิจกรรม
ที่ ๑ และกิจกรรมที่ ๒ พร้อมกัน ฉะนั้นกิจกรรมที่ ๒ จึงเป็นทบทวนประเด็นข้อมูลที่ต้องประมวล โดยแบ่ง
ออกเป็น ๕ ประเด็น คือ หนี้สิน เด็กเยาวชน สิ่งแวดล้อม สุขภาพและการท่องเที่ยว

สาระสำคัญ

ทีมวิจัยได้แบ่งกลุ่มออกเป็น ๕ กลุ่มย่อย ตามความอาชีพและเขตพื้นที่การดูแล ให้ทุกคนช่วยกัน
หารือร่วมและวิเคราะห์ เกี่ยวกับประเด็นหนี้สิน เด็กเยาวชน สิ่งแวดล้อม สุขภาพ และการท่องเที่ยว
ซึ่งสามารถสรุปผลออกมาดังนี้

● ประเด็นเรื่องหนี้สิน

ประเด็นหนี้สิน ได้กล่าวถึง ๒ หัวข้อใหญ่ๆ คือ สภาพปัญหา และการออกแบบในเรื่องของสภาพ
ปัญหานั้นสามารถแยกได้ดังนี้ คือ

๑. การส่งลูกเรียนหนังสือโดยมีการกู้เงินมาจากกองทุนกู้ยืมการศึกษาและธนาคารเพื่อการเกษตร
(ธกส.)

๒. การใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ คือนำเงินของกองทุนไปซื้อรถ เลี้ยงหมู นำเงินไปทำอย่างอื่นแล้วกู้
เงินนอกระบบมาใช้แทน

๓. การใช้จ่ายของฟุ่มเฟือย ด้วยเหตุปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น ค่านิยมการถือครองวัตถุ
ความไม่พอเพียง มีการกู้เงินซื้อเพราะสามารถซื้อได้ง่ายและการใช้เงินดาวน์ในการซื้อของต่างๆ

– การเล่นเกมพนัน

– มีรายได้น้อย

– การกู้เงินนอกระบบ ทำให้เสียดอกเบี้ยถึงร้อยละ ๕ ส่วนในเรื่องของการออกแบบ
นั้นก็จะเป็นการออกแบบสอบถามซึ่งจะเริ่มจากการกำหนดแบบฟอร์ม ก็จะมี
รายละเอียดในเรื่องของ ชื่อ-นามสกุล แหล่งหนี้และจำนวนที่เป็นหนี้ เหตุผลใน
การกู้ สาเหตุที่ไม่ชำระเงินคืนตามกำหนด รายรับ-รายจ่ายของผู้กู้

จากปัญหาและความสำคัญของประเด็นนี้ ทีมวิจัยจึงเสนอความเห็น ว่า อยากจะกำหนดแบบฟอร์มการสำรวจหนี้สินของชุมชน เพื่อเก็บเป็นข้อมูลพื้นฐาน ด้วยการกำหนดผู้สำรวจหนี้โดยแบ่งเป็น ๑. หัวหน้าวัด/ตัวแทน จำนวน ๑๕ คน ๒. เยาวชน จำนวน ๑๕ คน ๓. นักวิจัยกำกับดูแลชุดละ ๑ คน ส่วนในเรื่องของการดำเนินการนั้นเป็นเรื่องของการฝึกอบรมการกรอกแบบฟอร์ม ฝึกอบรมเยาวชน ฝึกอบรมการออกแบบการสัมภาษณ์ การจัดเก็บข้อมูลและการประมวลผลต่อไป

● **ประเด็นเด็กเยาวชน** โดยมีการกล่าวถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อเด็กเยาวชน คือ

๑. **สิ่งเสพติด** เช่น เหล้า บุหรี่ ดินทวาร จะเห็นได้ชัดเจนมากในปัจจุบัน การติดเกม เนื่องจากมีร้านเกมเกิดขึ้นมากมายในสังคมจึงทำให้เด็กได้รับผลกระทบ ในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมน้อยลง

๒. **การบริโภคการสื่อสาร** เช่น สื่อลามกประเภทซีดี ส่วนใหญ่ได้มาจากเพื่อนให้ยืมมาหรือพฤติกรรมการเลียนแบบพ่อแม่ อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ ที่วี คือมีผลกระทบต่อเด็กเล็ก ไม่อยากให้นำมาเป็นสื่อต่อเด็กเพราะอาจเกิดอันตรายและทำให้ระบบสมองได้รับข้อมูลด้านเดียวทำให้พัฒนาการทางสมองช้าและสุดท้ายเป็นหนังสือการ์ตูน/นิยาย เกิดจากเลียนแบบส่งผลทำให้เด็กไม่สนใจเรียน

๓. **ทะเลาะวิวาท** เกิดจากความโกรธและมีปมด้อย เด็กควรจะมีการสร้างตัวตนขึ้นมาและสร้างปมด้อยให้เป็นปมเด่น การสร้างกลุ่ม/แก๊งก็เช่นเดียวกันที่ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทขึ้นได้

๔. **การศึกษา** จะกล่าวในเรื่องของการปล่อยปละละเลยของผู้ปกครอง การจัดระบบการศึกษาไม่สอดคล้องกับฐานของเด็ก การเรียนตามกรอบของครูทำให้เด็กไม่ได้คิดเอง ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาสังคมและไม่มีการหาความรู้จากที่อื่น การศึกษาตามค่านิยมทำให้คนส่วนใหญ่ที่จบมาไม่มีงานทำ ดังนั้นจึงอยากให้เน้นในเรื่องของการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น

๕. **การปลูกฝัง** ในเรื่องของความกตัญญู เนื่องจากเด็กเยาวชนในปัจจุบันไม่รักพ่อแม่ ไม่รักบ้านเกิด การทำลายสิ่งของสาธารณะเนื่องจากเด็กไม่มีความอดทนและไม่มีความรับผิดชอบ ลูกขาดความรับผิดชอบ คือ ไม่ช่วยพ่อแม่ทำงานเพราะเด็กไม่ได้รับการปลูกฝังตั้งแต่แรก เด็กไม่รู้จักหน้าที่ของตนเนื่องจากพ่อแม่ไม่แบ่งหน้าที่หรือกิจกรรมให้เด็กได้ทำ จึงทำให้เด็กไม่มีระเบียบวินัยในตัวเอง พ่อแม่ตามใจลูกมากเกินไป สอนลูกไม่เป็นเพราะกลัวลูกเสียใจ วิธีการเช่นนี้จะทำให้เด็กเป็นคนเอาแต่ใจตัวเองเป็นใหญ่

๖. **สิ่งแวดล้อม** เด็กส่วนใหญ่แล้วใช้เวลาอยู่กับเพื่อนๆ และโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นเด็กมักได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทั้งสองอย่างนี้มากที่สุด

๗. **การแต่งกายที่เหมาะสม** เช่น ชุดนักเรียน และชุดอยู่บ้าน

๘. **พฤติกรรมเรื่องเพศ** พบมากในตำบลแจ้ซ้อน โดยเฉพาะเรื่องของการทำแท้ง และเรื่องการจัดกรรมในวัยเรียน

● **ประเด็นสิ่งแวดล้อม** กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในชุมชน คือ

๑. **การเผาขยะในหมู่บ้าน** เช่น เผาถ่าน ตอซัง ซึ่งเป็นความเชื่อของบ้านที่ทำกันมานานเพื่อเผาไล่แมลง แต่การเผาขยะนั้นก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและสุขภาพด้วย

๒. **การปล่อยน้ำเสีย/ทิ้งขยะ** เช่น จากการเกษตรของคนพื้นที่สูง จากสารเคมี ยาฆ่าแมลง บ่อบำบัดน้ำแร่ในอุทยาน

๓. **การตัดไม้** เช่น เรื่องการแปรรูป การแผ้วถางป่าเพื่อทำการเกษตรและการทำไร่เลื่อนลอย

๔. **มลพิษ** มาจากหลายแห่ง คือ โรงฆ่าสัตว์ โรงงานหน่อไม้ ซึ่งในขณะนี้ยังไม่มีมาตรการแก้ไขปัญห ทำให้เป็นปัญหาเรื้อรัง การเผาวัชพืชบนนาข้าวเป็นการทำลายสภาพแวดล้อม ระบบการจัดการตลาดที่ไม่มีการวางระบบการก่อสร้างตลาดที่ดี

● **ประเด็นสุขภาพ**

๑. **โรคความดัน/เบาหวาน** สาเหตุส่วนใหญ่มาจาก การดื่มสุรา ออกกำลังกายน้อย ขาดการตรวจสุขภาพ เช่น การวัดความดันโลหิต การชั่งน้ำหนัก จะพบมากในผู้ที่มีอายุ ๓๕ ปีขึ้นไป

๒. **โรคปวดข้อ/กล้ามเนื้อ** มีสาเหตุมาจากโรคอ้วนในกลุ่มผู้สูงอายุ การนั่งไม่ถูกวิธี การรับประทานอาหารที่มีกรดยูริกสูง เช่น หน่อไม้ เครื่องใน เป็นต้น

๓. **อุจจาระร่วงในเด็ก** อายุต่ำกว่า ๕ ปี ซึ่งมีสาเหตุมาจาก การรับประทานอาหารที่ไม่สะอาด ไม่ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ดังนั้นควรล้างมือด้วยสบู่และทำความสะอาดจานชาม ห้องครีว อยู่เสมอ และเด็กควรได้รับการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคอุจจาระร่วง

๔. **สุขภาพจิต** มีสาเหตุมาจากครอบครัว เช่น พ่อแม่ทะเลาะกัน และการเลียนแบบของพ่อแม่ในการดื่มสุรา/บุหรี่

๕. **โรคอ้วน** เกิดจากการรับประทานอาหาร การออกกำลังกายน้อย ไม่มีการตรวจสุขภาพประจำปี/การตรวจสุขภาพของตนเอง การดูแลของพ่อแม่ในเรื่องของเมนูอาหาร อาหารว่าง เช่น ขนม น้ำอัดลม การให้ความรู้ อิทธิพลความคิดและค่านิยมของพ่อแม่

๖. **HIV (เอดส์)**

๗. **โรคอื่นๆ** เช่น อัมพฤกษ์ รูปแบบการออกกำลังกาย และยาเสพติด

ในเรื่องของคำถามที่ทั้งไว้นั้นเป็นเรื่องของ

๑. **ประเด็นโรคอ้วน** ที่ต้องหารายละเอียดในเรื่องของ ค่านิยม การออกแบบเมนูอาหาร ความรู้คุณค่าของเงิน โรคจากความอ้วน การเลี้ยงดูลูก

๒. **ประเด็นบ่อบำบัดน้ำแร่** เป็นรายละเอียดในเรื่องของโรคที่จะตามมา คือ ถ้ารับประทานแล้วจะเป็นโรคบิด และโรคผิวหนังจะเกิดน้อยถ้าผ่านการฆ่าเชื้อด้วยความร้อนจาก สิ่งที่เพิ่มเติมเข้ามาคือ ๑.) จะเอาข้อมูลมือสอง ๒.) เก็บข้อมูลใหม่ หมู่ ๒ และ หมู่ ๑๑

๓. **ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการบริโภค**และสิ่งที่จะต้องเก็บข้อมูลเพิ่มคือ เรื่องของอาหาร ปากท้อง สุขภาพจิต และความเครียด

● **ประเด็นการท่องเที่ยว** มีการหารือในเรื่องของ

๑. การขาดความร่วมมือจากคนในเพราะไม่ได้รับผลประโยชน์ ควรจะมีวิธีการทำอย่างไรโดยเน้นชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นหลัก การขาดความร่วมมือจากเจ้าของกิจการและจากหน่วยงาน เช่น อุทยาน อบต.ที่เกี่ยวข้อง

๒. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเรื่องของ ฐานข้อมูลของอุทยาน รีสอร์ท การบริหารแบบมีส่วนร่วม การรับประโยชน์ร่วม เส้นทางท่องเที่ยว และการดึงน้ำแร่ลงสู่หมู่บ้านท่องเที่ยว

๓. การรักษาสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว คือ การรักษา ดูแลสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติให้คงสภาพเหมือนเดิม และมีความรับผิดชอบในเรื่องของการทิ้งขยะ

๔. การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น มองในเรื่องของคุณค่าของประเพณี ความหมายของประเพณี/ความสำคัญ และการสืบหาด้านานชุมชน

๕. หมู่บ้านท่องเที่ยว การมีแหล่งวัฒนธรรม ส่งเสริมการปลูกผักรับประทานเอง และมีน้ำแร่ที่มาจากอุทยาน สิ่งที่ยากได้ในการประชุมกันในเรื่องนี้มีอยู่ ๒ เรื่องหลักคือ
๖. ข้อมูลพื้นฐานการท่องเที่ยว ในเรื่องของ ราคา ค่าอาหาร เส้นทาง การติดต่อและในเรื่องของฝาก
๗. การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นเรื่องของ การรับผลประโยชน์เหมือนกัน ตอบเรื่องรายได้ ขยายความเป็นชุมชน มาตรฐาน ความเชื่อ และทัศนคติ

ในส่วนของการออกแบบเอกสารเก็บข้อมูล มีเรื่องที่ฝากไว้คือ ๑. สิ่งที่ต้องเก็บ คือ ข้อมูลเชิงพื้นที่ และข้อมูลพื้นฐานโดยข้อมูลพื้นฐานนี้รวบรวมจาก จปฐ. / ทร.๑๔ / อนามัย ๒. การจัดเวทีครั้งต่อไปให้ทีมวิจัยร่วมกันออกแบบสอบถาม

หลังจากทบทวนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ทีมวิจัยได้ร่วมหารือต่อการทบทวนกิจกรรมที่ต้องทำในช่วง ๖ เดือนแรก คือ ๑.) เรื่องของเป้าหมาย ๒.) ข้อมูลที่จะต้องเก็บในเรื่องของเศรษฐกิจ สุขภาพ และเยาวชน ส่วนกิจกรรม แบ่งออกเป็น ๕ ประเด็นด้วยกัน คือ ประเด็นของเด็กเยาวชน ว่าด้วยเรื่องของ สิ่งเสพติด การบริโภคสื่อ การศึกษา การทำลายสิ่งสาธารณะ การทะเลาะวิวาท การติดเกม และการขาดความกตัญญู ประเด็นของสิ่งแวดล้อมเป็นในเรื่องของขยะมูลฝอยจากชุมชน โรงฆ่าสัตว์ โรงงานหน่อไม้ตลาด เป็นต้น การบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อทำการเกษตรเป็นเรื่องของการใช้สารเคมี ยาฆ่าแมลง และสุดท้ายเป็นเรื่องของมลพิษที่มาจากกลิ่นของมูลสัตว์ เช่น หมู วัว ควาย กลิ่นเหม็นจากโรงงานฆ่าสัตว์ การเผาถ่านในชุมชน การปิ้งย่างในตลาด ในประเด็นของสุขภาพเน้นในเรื่องของ โรคความดันโลหิตสูง/เบาหวาน โรคปวดข้อ/กล้ามเนื้อ และโรคอุจจาระร่วง นอกจากนี้แล้วยังมีประเด็นในเรื่องของการท่องเที่ยวและเรื่องของเศรษฐกิจ/หนี้สินอีกด้วย

กิจกรรมที่ ๓ เวทีเรียนรู้ข้อมูลโปรแกรมท่องเที่ยว

กิจกรรมเรียนรู้ข้อมูลโปรแกรมท่องเที่ยว ทางทีมวิจัยได้หารือว่าจะไม่จัดเวทีนี้เนื่องจากข้อมูลของชุมชนเราต่างจากข้อมูลของบ้านสันคะยอม จ.ลำพูน จึงไม่สามารถนำโปรแกรมท่องเที่ยวมาใช้ได้เลยทันที ดังนั้นทางทีมวิจัยจึงหารือให้นักศึกษาฝึกงานจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณลำปาง(มทร.) มาช่วยออกแบบโปรแกรมการจัดการข้อมูลชุมชนให้ใหม่และให้ตัวชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบ เพื่อจะได้เข้าใจถึงวิธีการใช้และความสำคัญของโปรแกรม แต่เนื่องจากขั้นตอนการออกแบบโปรแกรม ต้องใช้เวลานานและต้องมีข้อมูลพื้นฐานของชุมชนก่อน และทีมวิจัยเองอาจต้องเรียนรู้ควบคู่กันไปด้วย พร้อมทั้งเตรียมคนของ ทีมวิจัยเอง ซึ่งอาจเป็นบุตรหลานของทีมวิจัยหรือเด็กในหมู่บ้าน เข้าศึกษาเรียนรู้กับมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณลำปาง(มทร.) เพื่อมาช่วยดูแลข้อมูลของชุมชนต่อไปในอนาคตด้วย ทางวิจัยจึงลงความเห็นว่าจะนำกิจกรรมนี้ไปทำในระยะที่ ๒ (แต่ปรับปรุงแบบและการใช้ประโยชน์ของโปรแกรมให้เหมาะกับบริบทชุมชนต่อไป)

กิจกรรมที่ ๔ เวทีทบทวนข้อมูลมือสองและออกแบบฟอร์มจัดเก็บข้อมูลทบทวนข้อมูลมือสอง

เวทีที่ ๑ วันที่ ๑๗ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. ณ ศาลาประชาธิปไตยบ้านศรีดอนมูล จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๑๔ คน ประกอบด้วย ทีมวิจัย ๑๒ คน ที่ปรึกษา ๑ คน และพี่เลี้ยง สกว.ลำปาง ๑ คน

ประเด็นการประชุม

- จัดเวทีเพื่อทบทวนข้อมูลมือสอง
- นำข้อมูลมือสองที่ได้ ไปออกแบบฟอร์มการจัดเก็บข้อมูล

สาระสำคัญ

ในการประชุมครั้งนี้ได้นำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) และข้อมูลของ อสม.ที่เคยจัดเก็บแล้วแต่ไม่เป็นปัจจุบันและข้อมูลไม่เป็นจริงเพื่อที่จะนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบแบบสอบถามโดยอาจารย์ ศิรดา ชัยบุตร (ที่ปรึกษาโครงการ) เป็นผู้นำข้อมูลที่ได้ออกแบบแบบสอบถามตาม ๕ ประเด็น ดังนี้ ประเด็นสุขภาพ ประเด็นเด็ก/เยาวชน ประเด็นเศรษฐกิจ(หนี้สิน) ประเด็นสิ่งแวดล้อม และประเด็นท่องเที่ยว หลังจากนั้นได้แยกประเภทของแบบสอบถามออกเป็น ๒ ประเภทคือ ประเด็นคำถามที่เป็นข้อเท็จจริง และคำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็น

ประเด็นคำถามเชิงข้อคิดเห็น	ประเด็นคำถามเชิงข้อเท็จจริง	
ประเด็นปัญหา	ข้อมูลครัวเรือน	ข้อมูลที่ตอบโดยชุมชน/ผู้นำ/คนสำคัญ
๑. ประเด็นปัญหาสุขภาพ ๒. ประเด็นเยาวชน/เด็ก ๓. ประเด็นเศรษฐกิจ(หนี้สิน) ในเรื่องหนี้สิน สาเหตุของหนี้ รายรับต่อเดือน/รายจ่ายต่อเดือน ๔. ประเด็นสิ่งแวดล้อม ๕. ประเด็นปัญหาท่องเที่ยว ○ สถานที่ท่องเที่ยว ○ OTOP ○ หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน	๑. ชื่อ-สกุล ๒. วันเกิด/อายุ ๓. สัญชาติ/ศาสนา ๔. เพศ ๕. กรุ๊ปเลือด ๖. สถานภาพ ๗. อาชีพ ๘. การศึกษา ๙. รายได้เฉลี่ย/ปี ๑๐. ความสัมพันธ์กับเจ้าบ้าน ๑๑. เลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑๒. เบอร์โทรศัพท์/จำนวนโทรศัพท์ที่ใช้ ๑๓. โรคประจำตัว (ติดตัวมาแต่กำเนิด/เกิดขึ้นภายหลัง) ๑๔. น้ำหนัก/ส่วนสูง ๑๕. ประเภทกิจกรรมการออก	๑. เส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน ๒. แหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ๓. OTOP งานหัตถกรรมในชุมชน ๔. มีสถานที่ท่องเที่ยวอะไรบ้าง ๕. พหุติกรรมเรื่องเพศ ๖. ปัญหาสุขภาพในหมู่บ้าน มาจากสาเหตุใด ๗. การพัฒนากิจกรรมที่เกี่ยวกับการออกกำลังกาย ๘. กิจกรรมที่เยาวชนอยากให้พัฒนา/เพิ่มขึ้นมาในหมู่บ้าน ๙. กิจกรรมของเยาวชน ๑๐. ประชาชนชุมชน/ประวัติ ๑๑. ดำเนินงาน/ประวัติชุมชน/ประเพณี

	กำลังกาย ๑๖. ความถี่การออกกำลังกาย ๑๗. สมาชิกในครัวเรือนตรวจสุขภาพเบื้องต้น ๑๘. พฤติกรรมการรับประทาน	
--	--	--

ประเด็นคำถามที่เป็นข้อเท็จจริง จะเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลครัวเรือน และประวัติชุมชน ซึ่งอาจารย์ศิรดา ชัยบุตร มีแบบฟอร์มเดิมสามารถนำมาปรับให้เหมาะสมกับข้อมูลชุมชนได้และเพิ่มเติมบางประเด็นเช่น โรคประจำตัว น้ำหนักส่วนสูง กิจกรรมการออกกำลังกาย ความถี่ในการออกกำลังกาย ข้อมูลการตรวจสุขภาพประจำปี พฤติกรรมการรับประทานของแต่ละคน และข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สิน ส่วนประวัติชุมชนนั้นต้องเก็บข้อมูลจากผู้รู้ที่อยู่ในชุมชน บางข้อมูลมีอยู่แล้วแต่ข้อมูลที่ต้องเก็บเพิ่มยังมีอยู่หลายประเด็นจึงได้แบ่งหัวข้อเพื่อรับผิดชอบกันดังนี้

ข้อมูลที่เก็บเพิ่มเติม	ผู้รับผิดชอบ
○ ดำเนิน/เรื่องเล่า เกี่ยวกับดอยจิกปูเยียง ○ ประวัติชุมชน ประเพณีท้องถิ่น ○ กลุ่มอาชีพในชุมชน	อาจารย์ทักษิณา วรรณารักษ์ นางสาวสุทธิพร บุตรปะสะ
○ ประวัติปราชญ์ชุมชน ○ ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	อาจารย์ปกครอง เทพสิงห์ นายธนาทิพย์ จิตคม นายประเสริฐ สุจริต นางบุญทิวา กันธิมา
○ หน่วยงานที่มีเข้ามาช่วยเหลือชุมชนด้านการท่องเที่ยวเส้นทางการท่องเที่ยว ○ การพัฒนากิจกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกาย	นายสมยศ ภูซัน
○ กิจกรรมของเยาวชนในหมู่บ้าน ○ กิจกรรมที่เยาวชนต้องการให้จัดเพิ่มหรือพัฒนา	นางสาวสุทธิพร บุตรปะสะ
○ สาเหตุของปัญหาสุขภาพในหมู่บ้าน ○ พฤติกรรมเรื่องเพศ	นางสาวธิดา สยอง นางวันแสง แก้วบุญเรือง

กิจกรรมที่ ๕ ไปศึกษาดูงานการพัฒนาฐานข้อมูลจากชุมชนต้นแบบ

สาระสำคัญ

กิจกรรมที่ ๕ การไปร่วมศึกษาดูงานการพัฒนาฐานข้อมูลจากชุมชนต้นแบบนั้นไม่ได้จัด เนื่องจากเกิดการติดขัดเรื่องเวลาและทีมวิจัย ทางพี่เลี้ยงของศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.ลำปางจึงเสนอว่า ให้ทีมวิจัยส่งตัวแทนเข้าร่วมงาน “มหกรรม ๑๐ ปี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น” แทนเนื่องจากการจัดงานวิจัยทั่วประเทศ และจุดประสงค์ที่อยากให้ทีมได้ไป คือ การเรียนรู้ แลกประสบการณ์กับนักวิจัยท่านอื่นๆ ไปเรียนรู้กระบวนการทำงานวิจัยแบบมีส่วนร่วมทั้ง ๔ ภาค และนำบทเรียนที่ได้มาปรับใช้กับงานโครงการวิจัยของเรา

การศึกษาดูงาน ๑๐ ปี สกว.

ตัวแทนนักวิจัยจากโครงการฯ เข้าร่วมงาน “ มหกรรม ๑๐ ปี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น” ในวันที่ ๒๐ – ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๒ ณ อิมแพ็คเมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร นักวิจัยที่ร่วมงานฯ จำนวน ๔ ท่าน คือ นายสมยศ ฐัฐัน นางสาวสุทธิพร บุตรปะสะ นายประเสริฐ สุจริตและนายธนาทิพย์ จิตคม นอกจากนี้โครงการฯ ได้นำกลุ่มอาชีพที่อยู่ในพื้นที่โครงการวิจัยฯ ร่วมสาธิตการย้อมสีธรรมชาติ ในกิจกรรมลานวัฒนธรรม ในงานมีกิจกรรมที่น่าสนใจมากมายโดยแบ่งกิจกรรมตามห้องต่างๆ มีการแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น การแสดงผลงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ ลานเสวนาผลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นและการแสดงผลภัณฑ์ชุมชนจากงานวิจัย ส่วนลานด้านหน้ามีการจัดนิทรรศการภาพถ่าย ที่ผ่านการประกวดและได้รับรางวัลจาก สกว. มาจัดแสดง มีการจัดแสดงประวัติของนักวิจัยชุมชนจากโครงการต่างๆ และที่สำคัญมีการจัดห้องเสวนาตามหัวข้อต่างๆ ในแต่ละวัน เช่น

- ห้องย่อยที่ ๑ : ทางออกวิกฤติการศึกษา กับสังคมไทย
- ห้องย่อยที่ ๒ : พลังความรู้ กอบกู้ทรัพยากร-สิ่งแวดล้อม
- ห้องย่อยที่ ๓ : สังคมวัฒนธรรมชุมชนบนความเปลี่ยนแปลง
- ห้องย่อยที่ ๔ : วิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น ๓ จังหวัดชายแดนใต้

ทักษะและบทเรียนจากการไปเข้าร่วมงาน

- นายสมยศ ฐัฐัน (หัวหน้าโครงการ)

๑๐ ปี สกว. ที่อิมแพ็คเมืองทองธานี ๒๑-๒๒ มี.ค.๕๒ เป็นความอลังการทางความคิดของ สกว. ที่ไม่อาจลืมได้จากนักวิจัยท้องถิ่นชาวบ้านจากทุกๆ ที่ของประเทศที่ สกว. ได้หยิบยื่นโอกาสให้ภายใต้ความแตกต่างทางเชื้อชาติศาสนา และประเพณีวัฒนธรรม จากทุกภาคของประเทศ จากการเข้าร่วมงาน ทำให้ได้เห็นกระบวนการทัศนคติการทำงานของนักวิจัยชาวบ้าน ที่มาจากรากฐานของประเทศจริงๆ โดยมีกระบวนการคิดแบบชาวบ้าน ที่ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผลประโยชน์ ที่สำคัญงานวิจัยที่ออกมาแต่ละชิ้นจับต้องได้ มีรูปธรรม บ่งบอกถึงวิถีชีวิต ตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงคนปัจจุบัน ซึ่ง

มีการถ่ายทอดผ่านกันมาจนรุ่นแล้วรุ่นเล่า ภายใต้การหนุนเสริมของสำนักงานวิจัย องค์การพี่เลี้ยงแต่ละภาคอย่างเป็นระบบ

ข้าพเจ้าได้เข้าร่วมสังเกตการณ์ในเวทีย่อยต่างๆ ทำให้ได้เห็นวาทะกระบวนการคิดแบบงานวิจัย เพื่อท้องถิ่นที่มาจากทุกสารทิศของประเทศ มีหลักคิดที่เหมือนกันคือในส่วนที่ดีก็สานต่อในส่วนที่บกพร่องก็ทำการร่วมคิด ร่วมสืบเสาะ ต่อเติม จนเป็นที่พอใจแก่ทุกฝ่าย บันทึกเป็นบทเรียนพร้อมที่จะถ่ายทอดให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษา และพัฒนาชุมชนของตนเอง และประเทศต่อไป

ส่วนตัวคิดว่าหากท้องถิ่นได้นำกระบวนการวิธีคิด และบทเรียนจากงานวิจัยไปปรับใช้กับการบริหารและพัฒนาท้องถิ่น โอกาสที่จะนำไปสู่ความสำเร็จเกิดประโยชน์และตอบสนองกับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ จะประสบผลได้ตามเป้าหมายเป็นอย่างมาก

○ นางสาวสุทธิพร บุตรปะสะ (หัวหน้าโครงการ)

จากที่ได้เข้าร่วมงาน ๑๐ ปี สกว. วันที่ ๒๐-๒๑ มีนาคม ๒๕๕๒ ณ อิมแพคเมืองทองธานี ภายใต้แนวคิดที่ว่า “ชาวบ้านวิจัย รากฐานใหม่ของสังคม” คุณค่า พลัง และความสุข ทำให้ภาพที่เห็นเป็นไปดังชื่อ งานจริงๆ เป็นการรวมตัวครั้งใหญ่ของนักวิจัยที่มาจากทั่วประเทศ มีโครงการวิจัยที่มาร่วมแสดงผลงานมากมาย ในการมางานครั้งนี้ข้าพเจ้าได้ประทับใจหลายอย่างเช่น การแสดงในงานพิธีเปิดที่เห็นเด็กๆ ที่มาจากพื้นที่โครงการวิจัยในชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศร่วมกันจัดการแสดงทำให้เห็นว่าไม่ว่าจะเป็นใครมาจากไหน เชื้อชาติศาสนาใดสามารถทำงานร่วมกันได้หากมีเป้าหมายเดียวกัน จากนั้นก็เป็นการเปิดตัวนักวิจัยชาวบ้านที่มาจากทุกภูมิภาคของประเทศ พอจบจากงานพิธีเปิดได้เข้าไปร่วมกิจกรรมในห้องจัดแสดง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของแต่ละภาคทำให้ได้เห็นวาทะงานวิจัยไม่ใช่เป็นเพียงแต่งานที่อ้างถึงแต่ทฤษฎีหลักทางวิชาการแต่งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นสิ่งที่เราสามารถสัมผัสได้ ผลจากการวิจัยทำให้หลายชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเกิดการพัฒนาและเป็นวิถีที่ยั่งยืน เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นได้ผ่านกระบวนการคิด การแก้ปัญหาของชาวบ้านอย่างแท้จริง

○ นายธนาทิพย์ จิตคม (นักวิจัย)

ประมาณปลายปี ๒๕๕๑ ผมได้เริ่มรู้จักงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยการชักจูงจากผู้ใหญ่สมัยศ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ ให้เข้าร่วมเป็นทีมวิจัยร่วมกับคนในชุมชนอีก ๑๕ คน ครั้งแรกได้เข้าร่วมเวทีกับ สกว. ลำปาง ได้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับคำว่า วิจัย ในมุมมองของตัวเอง ว่าการทำวิจัยต้องมึนักวิชาการที่มีความรู้ทางวิชาการจริงๆ เท่านั้นที่สามารถทำได้ แล้วชาวบ้านอย่างเราๆ จะทำวิจัยได้อย่างไร อีกอย่างก็ไม่เข้าใจเป้าหมายหลักของ สกว. ว่าจะทำงานวิจัยท้องถิ่นเพื่ออะไร เกิดคำถามกับตัวเอง

เมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๑ ผมได้มีโอกาสได้ร่วมงาน งานวิจัยท้องถิ่นภาคเหนือ วันนั้นเองผมก็เริ่มเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นขึ้นมาบ้าง เห็นเป้าหมายของ สกว.ภาคเหนือ รู้ความหมายของคำว่า วิจัยเพื่อท้องถิ่น ว่าจริงๆ ชาวบ้านอย่างผมก็ทำได้

ประสบการณ์ ๑๐ ปี สกว. กับความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมที่มีบทบาทต่อท้องถิ่น วันที่ ๒๐-๒๑ มีนาคม ๒๕๕๒ ผมได้มีโอกาส อีกครั้งกับการเข้าร่วมเวทีระดับประเทศที่อิมแพคเมืองทองธานี ทำให้ผมรู้สึกว่ายิ่งเปิดมุมมองของตัวเองขึ้นอีก ได้เห็นและได้สัมผัสความหลากหลายของกลุ่มชนที่มีความแตกต่างกัน ทั้งเพศ วัย สถานภาพ และวัฒนธรรม ได้มาร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยๆ ที่มีเป้าหมายเดียวกัน มันเป็นความประทับใจมากเกินคำบรรยายลงในกระดาษเพียงเท่านี้ เป็นประสบการณ์ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ในการ

ปฏิบัติจริง แก้ไขจริง และเกิดการพัฒนาจริง การวิจัยเพื่อท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา ความสัมพันธ์ที่เน้นการให้เกียรติ ให้คุณค่าซึ่งกันและกัน และเท่าเทียมกัน มีความอดทนที่จะเรียนรู้ และรอได้กับการเก็บเกี่ยวผลสำเร็จที่เกิดขึ้น นั่นคือ สกว. เปิดโอกาสให้ชาวบ้านเป็นนักแสดงนำ สร้างสรรค์ปัญญา เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

จากการเข้าร่วมเวทีกลุ่มย่อย ผมได้เห็นความหลากหลายของนักวิจัยท้องถิ่นที่นำเสนอผลงานและประสบการณ์งานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของตนเองสู่สาธารณะชน จากคนละมุมของประเทศ โดยการประสานงานของ สกว. เป็นการสร้างและเปิดโอกาสให้ชาวบ้าน รากหญ้าได้มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อีกทั้งได้นำเอาองค์ความรู้เดิมของชุมชนมาผสมผสานกับองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำไปปรับ ใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดในชุมชนต่อไป

กิจกรรมที่ ๒ เวทีอบรมอาสาสมัครจัดเก็บข้อมูลและกลุ่มชุมชนผู้ให้ข้อมูล

เวทีที่ ๑ วันที่ ๓๑ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. ณ ศาลาประชาธิปไตย บ้านศรีดอนมูล จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๑๘ คน ประกอบด้วย นักวิจัย ๑๔ คน ที่ปรึกษา ๒ คน ทีมพี่เลี้ยงจากสกว.ลำปาง ๒ คน

ประเด็นการประชุม

○ การทดลองทำแบบสอบถามโดยทีมวิจัย เพื่อสร้างความเข้าใจและปรับ-เต็มเนื้อหาให้เกิดความสมบูรณ์ ครั้งที่ ๑ (จากนั้นที่ปรึกษาได้นำข้อมูลไปปรับทำแบบสอบถาม ครั้งที่ ๑)

สาระสำคัญ

หลังจากที่จัดกิจกรรมที่ ๒ การทบทวนสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งหมด ๕ ประเด็น คือ ประเด็นเด็กและเยาวชน ประเด็นสุขภาพ ประเด็นเศรษฐกิจชุมชน (หนี้สิน) ประเด็นสิ่งแวดล้อม และประเด็นการจัดการท่องเที่ยว จากนั้นที่ปรึกษาได้ออกความคิดเห็นว่า ควรจะจัดเวทีให้นักวิจัยหลักได้ทดลองทำแบบสอบถาม ทั้ง ๓ ชุดนี้ เพื่อสร้างความเข้าใจและปรับเนื้อหาให้สมบูรณ์ ก่อนที่จะนำลงไปให้ทีมเยาวชนกรอกข้อมูล โดยอาจารย์ศิรดา ชัยบุตร (ที่ปรึกษาโครงการและผู้ออกแบบแบบสอบถาม) ได้อธิบายแบบสอบถามแต่ละชุด จากนั้นให้ทีมวิจัยได้ทดลองกรอกข้อมูล โดยให้กรอกเฉพาะข้อมูลของตนเอง ถ้าท่านใดมีข้อสงสัยหรือต้องการเพิ่มเติมข้อมูลส่วนใด ให้บันทึกไว้เพื่อนำมาหารือกันอีกครั้ง

○ ชุดที่๒ แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าครัวเรือน / ชุมชน

แบ่งตามประเด็น ๕ ประเด็น ได้แก่ ก.) ประเด็นเด็กและเยาวชน ข.) ประเด็นสุขภาพ ค.) ประเด็นเศรษฐกิจชุมชน (หนี้สิน) และ ง.) ประเด็นสิ่งแวดล้อม

(ชุดที่ 2 สำหรับหัวหน้าครัวเรือน / ชุมชน)

โครงการวิจัย กระบวนการพัฒนากลุ่มชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชนตำบลเวียงจันทน์ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

แบบสอบถาม
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในระดับครัวเรือน

ก. ประเด็นเด็กและเยาวชน

จากข้อ 1-2 กรุณาใส่เครื่องหมาย ☒ ในช่องว่าง

1. อนามัยของใครบ้างที่เด็กเยาวชนในครัวเรือนท่านได้เข้าไปเกี่ยวข้องต่อไปนี้
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เหล้า
☐ บุหรี่
☐ กาว
☐ ดิจเกมส์
☐ การพนัน
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. ยาวตามเป็นครัวเรือนท่านมีโรคติดต่ออะไรบ้าง และเป็นชนิดอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

○ ชุดที่๓ แบ่งเป็น

- ก.สำหรับผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้นำหมู่บ้าน (เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว/เส้นทางการท่องเที่ยวในชุมชน)
- ข.สำหรับปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ในชุมชน (ประวัติหมู่บ้าน/ปราชญ์ชาวบ้าน/ ประเพณีในชุมชน)
- ค.สำหรับกลุ่มอาชีพ (OTOP งานหัตถกรรมในชุมชน/แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว)
- ง.สำหรับผู้ประกอบการ (บ้านพักในชุมชน / การพัฒนาการจัดทำกิจกรรมการท่องเที่ยว)

ชุดที่ 3 ก. สำหรับผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้นำหมู่บ้าน

โครงการ
การพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชน
ตำบลเวียงจันทน์ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

1. สถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวที่ท่านสนใจในพื้นที่

1. ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

ข้อมูลเบื้องต้นของสถานที่ท่องเที่ยว.....

ประวัติแหล่งท่องเที่ยว.....

เส้นทางที่อยู่.....

เบอร์โทรศัพท์.....

รูปสถานที่ท่องเที่ยว.....

Web site.....

2. ชื่อแหล่งท่องเที่ยว.....

ข้อมูลเบื้องต้นของสถานที่ท่องเที่ยว.....

ประวัติแหล่งท่องเที่ยว.....

เส้นทางที่อยู่.....

เบอร์โทรศัพท์.....

เวทีที่ ๒ วันที่ ๑๗ – ๑๘ เดือนมกราคม พ.ศ.๒๕๕๒ เวลา ๑๙.๐๐ – ๒๒.๐๐ น. ณ บ้านของหัวหน้าหมวด จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๗๘ คน ประกอบด้วย นักวิจัย ๑๕ คน ที่ปรึกษา ๑ คน ชาวบ้าน ๖๒ คน

ประเด็นการประชุม

- ประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยและชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการให้กับชาวบ้าน
- ค้นหาอาสาสมัครแต่ละหมวด

สาระสำคัญ

ก่อนการจัดเก็บข้อมูลทีมวิจัยได้วางแผนว่า ต้องการประชาสัมพันธ์โครงการและชี้แจงวัตถุประสงค์ให้กับชาวบ้าน ทราบทั้งความเป็นมาโครงการและผู้ที่จะเข้าร่วมเป็นทีมวิจัยเสียก่อน โดยกิจกรรมนี้ได้แบ่งนักวิจัยและชาวบ้านออกเป็น ๕ กลุ่ม เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยและชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการให้กับชาวบ้านได้รับทราบอย่างทั่วถึง ดังนี้

กลุ่มชาวบ้าน	รายชื่อนักวิจัยที่รับผิดชอบ
กลุ่มที่ ๑ ประกอบด้วย ชาวบ้านหมวดที่ ๑, ๒ และ ๓	นายบรรเทา สมปาน นางอุบล สุจริต และนางทักษิณา วรรณารักษ์
กลุ่มที่ ๒ ประกอบด้วย ชาวบ้านหมวดที่ ๔, ๕ และ ๖	นายธนาทิพย์ จิตคม นางวันแสง แก้วบุญเรือง นายประเสริฐ สุจริต
กลุ่มที่ ๓ ประกอบด้วย ชาวบ้านหมวดที่ ๗, ๘ และ ๙	นายหวัน สุคิด นางสาวสุทธิพร บุตรประสะ นางสาธิตา สยง
กลุ่มที่ ๔ ประกอบด้วยชาวบ้านหมวดที่ ๑๐,๑๑ และ๑๒	นายปกครอง เทพสิงห์ นางชนาภา ดุงาม
กลุ่มที่ ๕ ประกอบด้วยชาวบ้านหมวดที่ ๑๓,๑๔ และ๑๕	นายสมศักดิ์ อภิรักษ์วงศ์ นายบุญเลิศ สุจริต

หลังจากที่แบ่งกลุ่มกันเสร็จแล้วเรียบร้อยแล้ว ทีมนักวิจัยได้วางแผนนัดหมายกับหัวหน้าหมวดเพื่อระดมชาวบ้านเข้าร่วมเวทีแลกเปลี่ยนกัน โดยทีมนักวิจัยได้แบ่งเวทีออกเป็น ๒ วันคือ วันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นเวทีของกลุ่มที่ ๑, ๒ และ ๓ วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๑ เป็นเวทีของกลุ่มที่ ๔ และ ๕

กิจกรรมในวันนั้นเริ่มจากนักวิจัยทำความเข้าใจกับชาวบ้านถึงที่มาของโครงการวิจัยฯ และขั้นตอนการทำงานของทีมนักวิจัย และสิ่งที่ชาวบ้านต้องช่วยกันให้ข้อมูลที่เป็นจริงกับอาสาเก็บข้อมูลซึ่งต้องคัดเลือกจากตัวแทนของแต่ละหมวด เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการของงานวิจัยต่อไปและนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในชุมชน ในกิจกรรมนี้ชาวบ้านที่ร่วมเวทีได้ร่วมแลกเปลี่ยนและนำเสนอปัญหาที่พบในชุมชนเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาทั้ง ๕ ข้อดังนี้

○ **ปัญหาเยาวชน/เด็ก** เช่น การลักขโมยของภายในหมู่บ้าน การขับซิ่งรถจักรยานยนต์ที่มีเสียงดังรบกวนในเวลากลางคืน เปิดเครื่องเสียงดัง รวมกลุ่มมั่วสุมกันในเวลากลางคืน

○ **ปัญหาสุขภาพ** เช่น ความไม่สะดวกในการเข้ารับบริการในสถานพยาบาลชุมชน และการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายในการเกษตรมารับประทาน

○ **ปัญหาเศรษฐกิจ(หนี้สิน)** เช่น การเกษตรไม่ได้ผล ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนทางการเกษตรสูง ชาวบ้านมีหนี้สินมาก

○ **ปัญหาสิ่งแวดล้อม** เช่น การเผาขยะภายในหมู่บ้าน การใช้ไฟช็อตปลาในลำธาร สารเคมีจากการเกษตรปนเปื้อนในแหล่งน้ำ แหล่งน้ำขังในฤดูฝน โรงฆ่าสัตว์ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนบ้านใกล้เคียง

○ **ปัญหาการท่องเที่ยว** เช่น ไม่มีศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว ชาวบ้านไม่เห็นความสำคัญและไม่ทราบถึงผลประโยชน์หรือผลกระทบที่จะเกิดจากการท่องเที่ยว

เมื่อได้ข้อเสนอแนะจากกลุ่มชาวบ้านแล้ว ทีมวิจัยได้หาหัวหน้าหมวดและเยาวชน เข้ามาเป็นอาสาสมัครเพื่อเข้าร่วมจัดเก็บข้อมูล โดยวิธีการคัดเลือกจากจำนวนหมวดทั้งหมด ๑๕ หมวด ได้อาสาสมัคร ๑๕ คน (หมวดละ ๑ คน) มีรายชื่อดังนี้

หมวด	หัวหน้าหมวด	อาสาสมัคร (เยาวชน)
หมวดที่ ๑	นายสุริยา อินทรชิต	น.ส.บุญทิวา สยอง
หมวดที่ ๒	นางอำนวย ประเด็น	ด.ช. พิสิษฐ์ สยอง
หมวดที่ ๓	นางฟองจันทร์ กล้าแข็ง	น.ส.เนริฐรา กล้าแข็ง
หมวดที่ ๔	นายสมาน ยับย้อย	น.ส.สุรินทร์ ยับย้อย
หมวดที่ ๕	นายพนม สยอง	นายศุภิรณ กันนิกา
หมวดที่ ๖	นายสามารถ เนตรตระกูล	นายวรวรรณ วรรณรักษ์
หมวดที่ ๗	นายสมจิต สุจริต	นายยอดศักดิ์ ยับย้อย
หมวดที่ ๘	นายไสว เกิดปัญญา	น.ส.วรรณสิกา วามือ
หมวดที่ ๙	นายสุภาพ สิงห์ชัย	ด.ญ.ปฐมพร สิงห์ชัย
หมวดที่ ๑๐	นายมานะ หวานแหลม	น.ส.ยุพา หวานแหลม
หมวดที่ ๑๑	นายบุญเรือง นวลสาย	นายพิรุฬ ประเทืองวิทย์
หมวดที่ ๑๒	นายทรง สดรัก	น.ส.มยุรา รัญจวน
หมวดที่ ๑๓	นายบุญถิ่น ต้อนรับ	นายมงคล แก้วใส
หมวดที่ ๑๔	นายพร รักบุตร	น.ส. อาริยา รักบุตร
หมวดที่ ๑๕	นางสุนิสา กำลังว่อง	น.ส.อัญชญา เติวิชัย

.....

เวทีที่ ๓ วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๒ เวลา ๑๙.๐๐ - ๒๑.๐๐ น. ณ ศาลาประชาธิปไตยบ้านศรีดอนมูล จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๓๕ คน ประกอบด้วย นักวิจัย จำนวน ๑๔ คน ที่ปรึกษา ๒ คน อาสาสมัคร ๑๕ คน ทีมงานอาจารย์ศิรดา ๒ คน ทีมพี่เลี้ยงจาก สกว. ๒ คน

ประเด็นการประชุม

○ จัดเวทีให้ทีมอาสาสมัคร ของแต่ละหมวดทดลองกรอกแบบสอบถามเพื่อสร้างความเข้าใจและนำข้อเสนอแนะไปปรับเป็นข้อคำถามครั้งที่ ๒ เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

สาระสำคัญ

การจัดเวทีครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่ออบรมทีมอาสาสมัคร ให้ทราบข้อมูลและวิธีการจัดเก็บข้อมูล ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และวิธีเรียนรู้เทคนิคในการสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงจากชาวบ้าน และให้อาสาสมัครเก็บข้อมูลได้ทดลองทำแบบสอบถามที่อาจารย์ศิรดา ชัยบุตร (ที่ปรึกษาโครงการ) ได้ปรับมาจากครั้งแรก

วิธีการ

นำแบบสอบถามจากทีมอาสาสมัคร ให้ทดลองทำก่อนที่ละชุด จากนั้นอาจารย์ศิรดา ชัยบุตร (ที่ปรึกษาโครงการ) ได้อธิบายวิธีการใช้แบบสอบถามและความเข้าใจเกี่ยวกับข้อคำถามใน แบบสอบถาม แก่อาสาสมัครซึ่งแบบสอบถามจะมีทั้งหมด ๓ ชุด คือ ๑.) สำหรับสมาชิกในครัวเรือน ๒.) สำหรับหัวหน้าครอบครัว ๓.) สำหรับผู้นำหมู่บ้าน และอธิบายจุดประสงค์ของการทำแบบสอบถามนี้ เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงจากชาวบ้านแล้วนำไปเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นวิธีการลงไปเก็บข้อมูลจึงจำเป็นต้องอธิบายให้ผู้กรอกข้อมูลทราบถึงความสำคัญก่อน หากบางคำถามที่ผู้ให้ข้อมูลไม่ต้องการตอบ เช่น คำถามเกี่ยวกับหนี้สิน ให้อาสาสมัครอธิบายโดยการยกตัวอย่างให้เห็นความสำคัญ แนะนำแนวทางแก้ไขปัญหาหรืออาจชวนคุยชวนคิดหาแนวทางร่วมกัน เพื่อผู้ให้ข้อมูลรู้สึกสบายใจ ไว้ใจที่จะให้ข้อมูลที่แท้จริง เมื่ออาสาสมัครทุกคนทำความเข้าใจกับแบบสอบถามแล้วจึงให้ทดลองกรอกข้อมูลของตนเองลงในแบบสอบถาม จึงได้พบสิ่งที่ต้องปรับปรุงในแบบสอบถามอีกหลายประการ เช่น ในชุดที่ ๑ อาสาสมัครต้องการให้แยกช่องที่เติมชื่อหัวหน้าหมวดให้อยู่คนละบรรทัดกับชื่อเจ้าบ้านและให้ช่องที่เติมบ้านเลขที่ อยู่ถัดจากช่องชื่อเจ้าบ้าน เพื่อความสะดวกในการกรอกข้อมูล และในส่วนที่เป็นคำถามเกี่ยวกับหนี้สิน ให้เพิ่มช่องหมายเหตุและระบุว่ากู้ระยะสั้นหรือระยะยาว ส่วนในแบบสอบถามชุดที่ ๒ มีบางข้อที่ต้องปรับตัวเลือกใหม่หรือบางข้อให้จัดลำดับความสำคัญและบางข้อให้เปลี่ยนจากเลือกตอบไปเป็นให้ตอบข้อคิดเห็นแทน

ผลที่เกิดขึ้น

จากการทดลองกรอกแบบสอบถาม เกิดข้อสงสัยหลายประการ เนื่องจากอาสาสมัครไม่เข้าใจคำถาม หรือบางคำถามไม่ค่อยชัดเจนผู้ให้ข้อมูลอาจไม่เข้าใจ จึงต้องมีการนำคำถามบางข้อไปปรับใหม่อีกครั้ง เช่น คำถามเกี่ยวกับกรู๊ปเลือด ซึ่งบางคนไม่ทราบหรือไม่มีความรู้เลย ตอนแรกนั้นได้ขอความร่วมมือจากสถานี

อนามัยให้มาตรวจกรุปเลือดสำหรับผู้ที่ไม่ทราบ แต่ต่อมาภายหลังทางทีมวิจัยได้ข้อตกลงว่าให้เว้นช่องว่างไว้สำหรับคนที่ไม่ทราบข้อมูลก่อน หากภายหลังถ้ามีข้อมูลแล้วค่อยมาเพิ่ม นอกจากนี้ยังมีประเด็นอื่นๆ เช่น ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาท้องในวัยเรียน ที่ต้องปรับคำถามใหม่

กิจกรรมที่ ๗ อาสาสมัครลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจริง

เวทีที่ ๑ วันที่ ๒๒ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ เวลา ๘.๓๐ – ๑๕.๓๐ น. ณ . บ้านศรีดอนมูล
หมวดที่ ๑ – ๑๒ จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๓๑ คน ประกอบด้วย ทีมวิจัย ๑๔ คน อาสาสมัคร ๑๕ คน
ที่ปรึกษา ๒ คน

ประเด็นการประชุม

อาสาสมัครแต่ละหมวดลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามที่เตรียมไว้

สาระสำคัญ

การลงมือเก็บข้อมูลจริงของกลุ่มอาสาสมัครและเยาวชน ถือว่าเป็นงานชิ้นแรกที่ต้องลงไปทำงานร่วมกันชาวบ้าน ทีมวิจัยจึงร่วมออกแบบวิธีการให้อาสาสมัครและเยาวชนลงไปในพื้นที่ ด้วยวิธีการแบ่งกลุ่ม ๕ กลุ่ม เพื่อสะดวก/เป็นการจัดระบบการดำเนินงานและแบ่งบทบาทหน้าที่แต่ละคนได้ชัดเจน ดังนี้

กลุ่ม	หมวดที่ สำรวจ	ทีมอาสาและเยาวชน	นักวิจัยประจำกลุ่ม
๑	๑ ๒ ๓	นายสุริยา อินทรชิต และ น.ส.บุญทิวา สุจริต นางอำนวยการประเด็นและนายพิสิษฐ์ประเทืองวิทย์ นางพองจันทร์กล้าแข็ง และ น.ส.เนรัญชรา กล้าแข็ง	นางทักษิณา วรรณารักษ์ นางอุบล สุจริต นายบรรเทา สมปาน
๒	๔ ๕ ๖	นายสมาน ยับย้อย และ น.ส.สุรินทร์ ยับย้อย นายพนม สยองและนายศุภิรณ แก้วใส นายสามารถ เนตรตระกูลและนายวรวรรณ วรรณารักษ์	นายธนาทิพย์ จิตคม นางวันแสง แก้วบุญเรือง นายประเสริฐ สุจริต
๓	๗ ๘ ๙	นายสมจิต สุจริตและนายยอดศักดิ์ ยับย้อย นายไสว สุปัญญา และ น.ส.วรรณสิกา วามือ นายสุภาพ สิงห์ชัย และ น.ส.ปฐมพร สิงห์ชัย	น.ส. สุทธิพร บุตรประสะ นางสาธิตา สยอง นายหวัน สุคิด
๔	๑๐ ๑๑ ๑๒	นายมานะ หวานแหลม และ น.ส.ยุพา หวานแหลม นายบุญเรือนวลสายและนายพิรุฬ ประเทืองวิทย์ นายบุญทรง สุดรักและ น.ส.มยุรา รัญจวน	อ.ปกครอง เทพสิงห์ นางชนาภา ดุงาม นายบุญเลิศ สุจริต
๕	๑๓ ๑๔ ๑๕	นายบุญถิ่น เสียงดี และ นายมงคล สยอง นายพร รักบุตร และ น.ส.อารียา รักบุตร นางสุนิสา กำลังว่อง และอัญชนา เติวีชัย	นายสมยศ ฐิ์ขึ้น นางบุญทิวา สุจริต นายสมศักดิ์ อภิรักษ์วงศ์

การลงไปเก็บข้อมูลแต่ละกลุ่ม สามารถสรุปรวมได้ดังนี้

วิธีการเก็บข้อมูล อาสาฯลงพื้นที่ในช่วงเย็นหรือกลางคืนเพราะส่วนใหญ่ชาวบ้านหรือกลุ่มข้าราชการจะกลับมาพอดี ขั้นตอน คือ แนะนำตัวเอง แนะนำโครงการกับเจ้าของบ้าน และแนะนำแบบสอบถามแต่ละชุดผลประโยชน์จากการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ (เพื่อชี้ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเล็งเห็นความสำคัญของการให้ข้อมูลจริง และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน) ส่วนใหญ่ผู้ที่ให้ข้อมูลคือหัวหน้าครอบครัว เพราะเป็นบุคคลที่มีข้อมูลของครอบครัวมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มแม่บ้านและกลุ่มคนชรา

ปัญหา-อุปสรรคที่พบ คือชาวบ้านบางคนไม่เข้าใจว่าจะเก็บข้อมูลไปทำอะไร บางคนให้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริงเพราะกลัวว่าต้องเสียภาษีเพิ่ม ปัญหาข้อมูลไม่ครบถ้วน เช่น กรู๊ปเลือด วัน เดือน ปีเกิด เนื่องจากบางคนไม่ทราบเพราะไม่เคยตรวจหรือลืมไปแล้ว (กลุ่มผู้สูงอายุ) ปัญหาสำคัญอีกประการ คือ ช่วงเวลาลงไปเก็บข้อมูลของเยาวชนกับเวลาว่างของชาวบ้านไม่ตรงกันทำให้เกิดความล่าช้าในการเก็บข้อมูล และใช้เวลานาน บางครัวเรือนต้องไป ๒-๓ ครั้ง ถึงจะได้ข้อมูลครบถ้วน

วิธีการแก้ปัญหา หากมีปัญหาในการลงเก็บข้อมูล เยาวชนจะกลับมาปรึกษาและขอคำแนะนำจากทีมนักวิจัย เช่น เทคนิควิธีการถามคำถาม การปรับเปลี่ยนเวลาในการลงเก็บข้อมูลโดยใช้เวลาในช่วงเย็นซึ่งเป็นช่วงที่ชาวบ้านว่างจากการทำงาน ต้องใช้เวลาหลายวันในการเก็บข้อมูลเพราะมีเวลาช่วงสั้นๆ ดังนั้นจึงต้องไปหลายรอบจนบางที่ชาวบ้านเกิดความรำคาญบ้าง แต่เยาวชนก็อธิบายให้ทราบความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับการเก็บแบบสอบถามว่าจะสามารถแก้ปัญหาของชาวบ้านและชุมชนได้ ชาวบ้านจึงเข้าใจและให้ความร่วมมือด้วยดี

กิจกรรมที่ ๘ เวทีทบทวน และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

เวทีที่ ๑ วันที่ ๑๙ เดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๕๒ เวลา ๑๙.๐๐-๒๒.๐๐ น. ณ. ศาลาประชาธิปไตย บ้านศรีดอนมูล จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๑๕ คน ประกอบด้วย นักวิจัย ๑๐ คน ที่ปรึกษา ๑ คน พี่เลี้ยง สกวลำปาง ๓ คน อาจารย์ ๑ คน

ประเด็นการประชุม

- นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามมาทบทวนตรวจสอบความถูกต้อง
- บทเรียนการจัดเก็บข้อมูลชุมชน

สาระสำคัญ

เยาวชนแต่ละคนนำข้อมูลจากแบบสอบถามของตัวเองที่เก็บได้มา ตรวจสอบความถูกต้อง และศึกษาว่ายังมีข้อมูลส่วนไหนไม่ครบถ้วน โดยให้นักวิจัยที่รับผิดชอบดูแลแต่ละหมวด ช่วยเยาวชนตรวจสอบและแยกข้อมูลที่ขาดหรือไม่สมบูรณ์ ส่วนใหญ่ปัญหาที่พบ คือ ผู้ตอบไม่เข้าใจคำถาม จึงส่งผลทำให้ข้อมูลที่ตอบไม่เป็นจริง บางคนไม่เท็จข้อมูลประจำตัว เช่น กรู๊ปเลือด รายได้ วันเดือนปีเกิด เลขที่บัตรประจำตัว

ประชาชน เพราะคนกลุ่มนี้เป็นผู้สูงอายุ หรือแม้แต่การออกความเห็นในข้อความที่ต้องการให้ผู้ตอบแสดงความเห็นต่อประเด็นนั้นๆ จึงส่งผลให้ทีมไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ ต้องกลับไปเก็บข้อมูลซ้ำอีกครั้ง

การหาหรือถึงบทเรียนการทำงานระหว่างทีมวิจัยและกลุ่มเยาวชน ในประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานว่า สิ่งที่เกิดขึ้นอาจเกิดมาจากการขาดประสบการณ์การทำงาน เช่น การเก็บข้อมูล หรือการออกแบบการใช้เทคนิคการถาม การตอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง ไม่เป็นการชี้นำ หรือการอธิบายถึงความสำคัญของการเก็บข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อไปให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ และตระหนักถึงความสำคัญและข้อมูลที่ต้องแจ้ง เป็นต้น

โดยสามารถสรุปปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่ม	ปัญหา - อุปสรรคที่พบ
กลุ่มที่ ๑	ขาดข้อมูลกรู๊ปเลือด
กลุ่มที่ ๒	ให้ข้อมูลไม่ตรงความจริง เช่น กรอกรายได้ต่ำกว่าความจริง ไม่ทราบวันเกิดกรู๊ปเลือด และตอบไม่ตรงคำถามบ้าง
กลุ่มที่ ๓	ได้ข้อมูลวัน เดือน ปี เกิด ไม่ครบ และชาวบ้านไม่ทราบเลขบัตรประชาชน เนื่องจากสมาชิกบางคนไม่อยู่บ้าน
กลุ่มที่ ๔	ชาวบ้านตอบไม่ตรงคำถาม ไม่ทราบกรู๊ปเลือด ไม่ทราบหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน
กลุ่มที่ ๕	ตอบคำถามสั้นเกินไป ไม่ให้ความคิดเห็นในช่องแสดงความคิดเห็น ไม่ทราบกรู๊ปเลือด

มีการตรวจสอบข้อมูลผ่านเวทีย่อยอย่างไม่เป็นทางการอีกหลายครั้งเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลในชุมชนก่อนจะมีการนำมาบันทึก

กิจกรรมที่ ๙ เวทีฝึกอบรมการปฏิบัติการบันทึกข้อมูล

เวทีที่ ๑ วันที่ ๒๖ เดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๕๒ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. ณ สถานีอนามัยแจ้ซ้อน จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๒๗ คน ประกอบด้วย นักวิจัย ๑๑ คน เยาวชน ๑๒ คน นักศึกษา ม.ราชวงศา ๓ คน พี่เลี้ยง สกว.ลำปาง ๑ คน

ประเด็นการประชุม

- การฝึกอบรมการปฏิบัติการบันทึกข้อมูลลงโปรแกรม Microsoft Excel เพื่อจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไว้ให้เป็นหมวดหมู่เบื้องต้น

สาระสำคัญ

การอบรมการบันทึกข้อมูลที่ได้แบ่งกลุ่มเยาวชนตามหมวดที่รับผิดชอบ โดยใช้กลไกของนักศึกษาฝึกงานจากมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศลานครินทร์ลำปาง (ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย CBPUS) ได้อธิบายวิธีการกรอกข้อมูลจากแบบสอบถามลงในโปรแกรม Microsoft Excel โดยมีการชี้แจงรายละเอียด ดังนี้

○ แนวทางการกรอกข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้ Microsoft Excel

เนื่องจากข้อมูลชุมชนบ้านศรีดอนมูลจากแบบสอบถาม และแบบสำรวจ มีจำนวนมาก เพื่อให้การจัดเก็บเบื้องต้นเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดและ เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้สามารถจัดเก็บข้อมูลที่มีจำนวนมากภายในระยะเวลาอันสั้น จึงเลือกเอาโปรแกรม Microsoft Excel มาใช้งานในครั้งนี้เพื่อจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์แนวโน้มเบื้องต้น

○ ทำไมต้องใช้ โปรแกรม Microsoft Excel ช่วยในการจัดเก็บเบื้องต้น

๑. เพื่อความรวดเร็วของการจัดเก็บข้อมูล ให้ทันระยะเวลาของโครงการ
๒. เพื่อนำข้อมูลที่จัดเก็บไว้มาใช้ประโยชน์ตอนเขียนโปรแกรมควบคุม เนื่องจากการจัดเก็บในรูปแบบของตาราง
๓. เพื่อให้ให้นักวิจัยร่วมเข้าใจวิธีการจัดเก็บได้ง่ายเนื่องจากนักวิจัยร่วมมีพื้นฐานของโปรแกรม Microsoft Excel พอสมควร
๔. เพื่อคืนข้อมูลต่อชุมชนเพื่อวางแผนในทิศทางการทำงานระยะที่ ๒

○ อธิบายการกรอกข้อมูล

เนื่องจากข้อมูลมีจำนวนมาก ซึ่งมีทั้งข้อมูลที่เป็นประวัติส่วนบุคคล และข้อมูลที่สรุปปัญหาการดำเนินชีวิต จึงทำการแยกตารางออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ๆ คือตารางข้อมูลแบบสำรวจ และตารางข้อมูลแบบสอบถาม **ตารางข้อมูลแบบสำรวจแยกย่อยอีก ๔ ตาราง**

๑. **ตารางหมวด** จะมีข้อมูลของหัวหน้าหมวดแต่ละหมวดและเขตความรับผิดชอบว่า มีบ้านเลขที่อะไรบ้างอยู่ในหมวด

หมวดที่	ชื่อหัวหน้าหมวด	บ้านเลขที่ที่รับผิดชอบ	เลขรหัสประจำบ้าน	เบอร์โทรศัพท์ (บ้าน)

๒. ตารางบ้าน จะบอกบ้านเลขที่ รหัสบ้าน เพื่อให้สามารถอ้างอิงถึงหมวดได้ จึงได้ใส่ข้อมูลของหมวดว่าอยู่หมวดที่เท่าไร

บ้านเลขที่	เลขรหัสบ้าน	เบอร์โทรศัพท์(บ้าน)	หมวดที่

๓. ตารางสมาชิกบ้าน จะบอกรายละเอียดของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในบ้านแต่ละหลังว่ามีใครบ้าง และใครเป็นเจ้าของบ้าน เช่น

ที่	บ้านเลขที่	ชื่อ-สกุล	เลขบัตรประชาชน	วันเกิด	สัญชาติ	* เพศ	** สถานภาพ	*** กรู๊ปเลือด	**** การศึกษา	***** อาชีพ

หมายเหตุ ตรงเครื่องหมาย * ให้ระบุเป็นตัวเลข

*	เพศ	ได้แก่	๐=ชาย ๑=หญิง				
**	สถานภาพ	ได้แก่	๑=โสด ๒=สมรส	๓=หย่า	๔=หม้าย		
***	กรู๊ปเลือด	ได้แก่	๑=A ๒=B	๓=AB	๔=O		
****	การศึกษา	ได้แก่	๑=ก่อนไวเรียน	๒=ประถม	๓=มัธยมต้น		
			๔=มัธยมปลาย	๕=ปวช.	๖=ปวส.		
			๗=ปริญญาตรี	๘=ไม่ได้รับการศึกษา			
*****	อาชีพ	ได้แก่	๑=รับราชการ	๒=รัฐวิสาหกิจ	๓=รับจ้าง		
			๔=ค้าขาย	๕=เกษตรกร.	๖=แม่บ้าน		
			๗=นักเรียน-นักศึกษา	๘=ว่างงาน	๙=อื่นๆ		

๔. ตารางเศรษฐกิจ จะเป็นการกรอกข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเงินทุน ยอดหนี้สิน ว่าบ้านแต่ละหลังมียอดหนี้สินเท่าไรซึ่งจะสรุปยอดออกมาเป็นปี ในแต่ละบ้านเลขที่อาจมีแหล่งเงินทุนมากกว่าหนึ่งแหล่งเงินทุนจะแยกตามแหล่งเงินทุน

ลำดับ	บ้านเลขที่	กองทุนหมู่บ้าน				
		ปีที่กู้	จำนวนเงินที่กู้(บาท)	จำนวนเงินที่ค้างชำระ (บาท)	เหตุผลที่กู้	หมายเหตุ

ตารางข้อมูลแบบสอบถาม จะแยกเป็นประเด็น แบ่งเป็นดังนี้

- ตารางประเด็นเด็กและเยาวชน
- ตารางประเด็นสุขภาพ
- ตารางเศรษฐกิจชุมชน (หนี้สิน)
- ตารางสิ่งแวดล้อม

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
1	ตารางสมาชิกบ้าน											
2	ที่	บ้านเลขที่	ชื่อ-สกุล	เลขบัตรประชาชน	วันเกิด	สัญชาติ	* เพศ	** สถานภาพ	*** ครัวเรือน	**** การศึกษา	***** อาชีพ	โรคประจำ
3	1	1										
4	2	1										
5	3	1										
6	4											
7	5											
8	6											
9	7											
10	8											
11	9											
12	10											
13												
14												
15												
16												
17												
18												
19												
20												
21												
22												
23												
24												
25	หมายเหตุ ตรงเครื่องหมาย * ให้ระบุเป็นตัวเลข											
26	* เพศ ได้แก่ 0=ชาย, 1=หญิง											
27	** สถานภาพ ได้แก่ 1=โสด, 2=สมรส, 3=หม้าย, 4=หย่า											
28	*** ครัวเรือน ได้แก่ 1=A, 2=B, 3=AB, 4=O											
29	**** การศึกษา ได้แก่ 1=ก่อนเรียน, 2=ประถม, 3=มัธยมต้น, 4=มัธยมปลาย, 5=ปวช., 6=ปวส., 7=ปริญญาตรี, 8=ไม่ได้รับการศึกษา											
30	***** อาชีพ ได้แก่ 1=รับราชการ, 2=รัฐวิสาหกิจ, 3=รับจ้าง, 4=ค้าขาย, 5=เกษตรกร., 6=แม่บ้าน, 7=นักเรียน-นักศึกษา, 8=ว่างงาน, 9=อื่นๆ											
31												
32												

1	แบบสอบถาม												
2	ประเด็นเด็กและเยาวชน												
3	เลขที่แบบสอบถาม	อาเภอที่จะไปทำที่เด็กเยาวชนในครัวเรือนท่านให้เข้าไปตั้งข้อสงสัย						เยาวชนในครัวเรือนท่านให้ไปตั้งข้อสงสัย					
4		เพศ	อายุ	อาชีพ	การศึกษา	การทงาน	อื่นๆ	TV	Internet/Web	หนังสือพิมพ์	วิทยุ	เสียงตามสายในหมู่บ้าน	โทรศัพท์
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													
14													
15													
16													
17													
18													
19													
20													
21													
22													
23													
24													
25													
26													
27													
28													
29													
30													

ปัญหา- อุปสรรค

ปัญหาที่พบบ่อยระหว่างการกรอกข้อมูลคือ ข้อมูลไม่ครบถ้วน ใส่ข้อมูลผิด ไม่ใส่หมายเหตุ ใส่สัญลักษณ์ผิด กรอกข้อมูลใส่ผิดช่องหรือกรอกวันที่ผิดบ้าง

กิจกรรมที่ ๑๐ เวทีการลงบันทึกข้อมูล

เวทีที่ ๑ วันที่ ๒๙ เดือนเมษายน พ.ศ.๒๕๕๒ เวลา ๙.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. ณ สถานีอนามัยบ้านศรีดอนมูล จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๒๘ คน ประกอบด้วย นักวิจัย ๑๐ คน ที่ปรึกษา ๑ คน ทีมอาสา ๑๕ พี่เลี้ยง สกว. ๒ คน

ประเด็นการประชุม

- ลงบันทึกข้อมูล ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel

สาระสำคัญ

แต่ละกลุ่มนำข้อมูลของตนเองมาตรวจสอบความถูกต้องก่อน เช่น ข้อมูลรูปเลือด หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ข้อมูลวัน เดือน ปีเกิด เลขทะเบียนบ้าน จากนั้นแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อจัดการกรอกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ วิธีการที่แต่ละกลุ่มใช้ ผู้กรอกต้องรับผิดชอบข้อมูลของตนเอง กรอกและตรวจสอบไปด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำ ในส่วนเครื่องคอมพิวเตอร์แบ่งให้แต่ละกลุ่ม (๑ กลุ่มต่อ ๓ หมวด) ระยะเวลาที่ใช้แต่ละกลุ่มประมาณ ๒-๓ วัน

ตารางสมาชิกบ้าน												
ที่	บ้านเลขที่	ชื่อ-สกุล	เลขบัตรประชาชน	วันเกิด	สัญชาติ	* เพศ	** สถานภาพ	*** กรุ๊ปเลือด	**** การศึกษา	***** อาชีพ	โทรศัพท์	
3	1	นายปิ่น มีผลาด	3-5213-00287-20-9	31/1/2448	ไทย	0	2		2	9	9	9
4	2	นางจันทร์วัน มีผลาด	3-5213-00287-21-7	16/6/2494	ไทย	1	2		2	6	6	6
5	3	น.ส.สังเวียน มีผลาด	3-5213-00287-23-3	31/1/2520	ไทย	1	1	1	6	8	8	8
6	4	ด.ช.ชุตติเดช ตันตุม	1-5101-01479-89-5	18/12/2548	ไทย	0	1		1	9	9	9
7	5	นายทองคำ คำสิงห์	3-5213-00287-97-9	14/5/2509	ไทย	0	2	2	2	4	4	4
8	6	นางสมหวัง คำสิงห์	3-5213-00287-22-5	5/1/2513	ไทย	1	2	1	2	4	4	4
9	7	นายอิทธิพล คำสิงห์	1-5299-00300-48-7	1/4/2531	ไทย	0	1	4	5	8	8	8
10	8	นางน้อย อินตุ	3-5213-00287-28-4	1/2/2467	ไทย	1	4		8	8	8	8
11	9	นางอรยา หนาม่อง	3-5213-00287-29-2	1/2/2516	ไทย	1	2		3	3	3	3
12	10	นายประสิทธิ์ หนาม่อง	3-5206-00049-63-9	3/9/2505	ไทย	0	2		4	3	3	3
13	11	นายศักดิ์โรจน์ หนาม่อง	1-5201-00102-80-1	15/12/2536	ไทย	0	1		5	7	7	7
14	12	นายสุริยา อินทรชิต	5-2106-00019-37-0	27/9/2505	ไทย	0	2		3	3	3	3
15	13	นางสุภา อินทรชิต	3-5213-00287-30-6	15/12/2504	ไทย	1	2		2	4	4	4
16	14	น.ส.รัตนา อินทรชิต	1-5299-00306-15-9	15/7/2531	ไทย	1	1	1	4	8	8	8
17	15	น.ส.พรพรรณ อินทรชิต	1-5299-00706-25-4	7/6/2537	ไทย	1	1		3	7	7	7
18	16	นายปิ่นแก้ว สุจิต	3-5213-00287-38-1	1/2/2479	ไทย	0	2		2	5	5	5
19	17	นางคำอ่อน สุจิต	3-5213-00287-43-8	25/12/2484	ไทย	1	2		2	5	5	5
20	18	นายประภาส สุจิต	3-5231-00287-41-1	17/6/2509	ไทย	0	1		2	5	5	5
21	19	นายครองศักดิ์ สุจิต	3-5213-00287-42-0	5/4/2513	ไทย	0	1		2	5	5	5
22	20	นางจินดา สุตคิด	3-5213-00287-47-1	7/11/2502	ไทย	1	2	2	2	3	3	3
23	21	นายสวาทสุตคิด	3-5213-00288-37-0	15/12/2501	ไทย	0	2		2	3	3	3
24	22	น.ส.จันทร์จิรา สุตคิด	1-5206-00036-75-1	1/7/2530	ไทย	1	1		7	7	7	7
25	23	ด.ญ.จรรยาพร สุตคิด	1-5206-00090-16-1	14/1/2542	ไทย	1	1	2	2	7	7	7
26	25	นางมัทธา อัมปัญญา	3-5213-00290-00-5	18/4/2506	ไทย	1	3	4	6	8	8	8
27	26	นางแพง สุขแข็ง	3-5213-00287-54-3	12/10/2490	ไทย	1	3		2	3	3	3
28	27	น.ส.ศิริรัตน์ สุขแข็ง	3-5213-00287-59-4	12/12/2518	ไทย	1	2		7	3	3	3
29	28	นางจันทร์นวล อัมแป	3-5213-00287-57-8	22/09/2515	ไทย	1	2		2	3	3	3
30	29	นายปรีชา ศรีโนรา	3-8003-00189-71-8	7/4/2500	ไทย	0	2		5	3	3	3
31	30	นางจันทร์ดี ศรีโนรา	3-5213-00288-64-1	16/9/2501	ไทย	1	2		3	3	3	3
32	31	นายวิทยา ศรีโนรา	1-5213-00034-34-7	4/5/2530	ไทย	0	1	1	4	7	7	7

หลังจากกรอกข้อมูลครบทุกกลุ่มแล้ว ต้องจัดส่งข้อมูลไปให้พี่เลี้ยง/ทีมนักศึกษาฝึกงาน ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง ก่อนที่จะนำข้อมูลมาวิเคราะห์

ปัญหา – อุปสรรคที่พบหลังจากการลงบันทึกข้อมูล สามารถสรุปได้ดังนี้

กลุ่ม	หมวด	ปัญหา	
		แบบสำรวจ	แบบสอบถาม
กลุ่มที่ ๑	๑, ๒, ๓	๑. ตารางหมวดกรอกชื่อหัวหน้าหมวดไม่ตรงกัน มีชื่อไม่เหมือนกัน และไม่มีนามสกุล ๒. ตารางหมวด บ้านเลขที่ที่รับผิดชอบไม่จัดเรียงกัน และซ้ำกัน ๓. ตารางบ้าน ขาดเลขรหัสบ้าน บ้านเลขที่ ๑ ๑๖ ๑๘ ๒๐ ๔. ตารางบ้านไม่จัดเรียงหมวดให้ ตารางบ้าน - ขาดกรู๊ปเลือดอีกหลายคน - ขาดเลขบัตรประจำตัวประชาชน - ขาดวันเกิดบ้านเลขที่ ๑๘, ๒๐, ๒๘ ขาดรายได้เฉลี่ยต่อปี - ไม่ใส่สถานะเจ้าบ้าน-ลูกบ้านทั้งหมด	๑. ไม่จัดเรียงหมวดให้ ๒. บางบ้านมีปัญหาในการกรอกการเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นเด็กและเยาวชนไม่ครบคือขาดลำดับ ๑, ๒, ๓ ตั้งแต่ข้อ ๓-๗ ๓. กรอกแบบสอบถามผิดพลาดเพราะเกิดจากความไม่เข้าใจของชาวบ้าน โดยการกรอกให้ใส่เลขลำดับ ๑, ๒, ๓ แต่ไปใส่เครื่องหมายถูก
กลุ่มที่ ๒	๔, ๕, ๖	๑. ขาดเบอร์โทรศัพท์มือถือของหัวหน้าหมวด ๒. ขาดเบอร์โทรศัพท์บ้าน ๓. ขาดวันเกิด เนื่องจากผู้สูงอายุบางท่านไม่สามารถจำวันเกิดที่ชัดเจนได้ ๔. ขาดกรู๊ปเลือดเป็นบางคน ๕. ตารางสมาชิกบ้าน ลำดับที่ ๖๗ ขาดบ้านเลขที่ ๖. ในช่องอาชีพบางคนไม่ได้กรอก ๗. รายได้เฉลี่ย และเบอร์โทรศัพท์ บางคนยังขาดข้อมูลอยู่	๑. เกิดจากความไม่เข้าใจของผู้ที่บันทึกข้อมูลทำให้ข้อมูลที่บันทึกมาผิด ๒. ข้อมูลไม่ตรงกับความต้องการ ๓. ในประเด็นเด็กและเยาวชน บางคนใส่แต่เหตุผล ไม่ได้ใส่ลำดับความสำคัญ
กลุ่มที่ ๓	๗, ๘, ๙	๑. ตารางหมวด ขาดบ้านเลขที่ที่รับผิดชอบ ๒. ตารางสมาชิกบ้าน - ขาดวันเกิด	

		- ขาดกรู๊ปเลือดอีกหลายคน - ขาดรายได้เฉลี่ยต่อปี - บางคนไม่ใส่สถานะเจ้าบ้านลูกบ้าน	
กลุ่มที่ ๔	๑๐,๑๑, ๑๒	๑. ขาดกรู๊ปเลือดเป็นบางคน ๒. กรอกข้อมูลสถานะ(เจ้าบ้าน,ผู้อาศัย) ผิดรูปแบบ ให้กรอกเป็น ๐ และ ๑ แต่กรอกเป็น “เจ้าบ้าน, ผู้อาศัย” ๓. กรอกวันเกิดผิดรูปแบบเกิดจากไม่ได้ตั้งค่ารูปแบบวันที่ ๔. กรอกข้อมูลประเด็นเศรษฐกิจไม่ถูกต้อง คือ บ้านเลขที่เดียวมีหลายแหล่งเงินกู้แต่กรอกแยกกันทำให้มีบ้านเลขที่ซ้ำกัน	๑. เกิดจากความไม่เข้าใจของชาวบ้านที่กรอกแบบสอบถามผิด ๒. ข้อมูลไม่ตรงกับความต้องการ ๓. บางคนไม่ได้ใส่เลขลำดับ ๔. ความสำคัญใส่แต่เหตุผล แนวทางมา ๕. ในแบบสอบถามกรอกลำดับความสำคัญผิดให้กรอกเป็นอันดับ ๑,๒,๓ แต่ใส่เป็นเครื่องหมาย ✓ ๖. ปัญหาการเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นเด็กและเยาวชนไม่ครบคือขาดลำดับ ๒,๓
กลุ่มที่ ๕	๑๓,๑๔, ๑๕	๑. ขาดกรู๊ปเลือดเป็นบางคน	๑. การเรียงลำดับความสำคัญผิดไม่ใส่เลข ๑,๒,๓ กำกับ

.....

เวทีที่ ๒ วันที่ ๕ เดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๒ เวลา ๙.๐๐ น. ณ ศาลาประชาคมชั่วคราว บ้านศรีดอนมูล จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๑๘ คน ประกอบด้วย นักวิจัย ๑๕ คน ที่ปรึกษา ๑ คน พี่เลี้ยง สกว.ลำปาง ๒ คน

ประเด็นการประชุม

- แจ้งระยะเวลาดำเนินการ/กิจกรรม (ล่าช้า)
- แจ้งสถานการณ์ ปัญหา – อุปสรรค
- สรุป/เล่าสถานการณ์จากการดำเนินการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม
- การฝึกอบรมการวิเคราะห์ข้อมูลจากการบันทึกข้อมูลลงโปรแกรม Excel

สาระสำคัญ

● แจ้งระยะเวลาดำเนินการ/กิจกรรม ของระยะที่ ๑

ทีมพี่เลี้ยงได้แจ้งระยะเวลากำหนดงานโครงการให้ทีมรับทราบ ว่าระยะเวลาสิ้นสุดเดือนกรกฎาคม แต่ยังเหลือโครงการอีก ๓ เวที ที่ต้องทำ คือ

- แจ้งข้อมูลสู่ชุมชน (เวทีคืนข้อมูล)
- ทำรายงานความก้าวหน้า(สรุปรายงานระยะที่ ๑)
- อบรมนักวิจัยใหม่

● **แจ้งสถานการณ์ ปัญหา – อุปสรรคกลุ่มและการดำเนินงาน** จากการจัดเวทีคุยนอกรอบ สามารถสรุปได้ดังนี้

ปัญหา	แนวทางแก้ไข
๑. บางหมวดไม่มีความร่วมมือ	หาคนที่พร้อมจะทำงานจริงๆ
๒. ไม่เข้าใจ	ให้ความเข้าใจให้มากกว่านี้
๓. ไม่มีอุปกรณ์ที่พร้อมในการทำงาน	หาอุปกรณ์ให้
๔. ทำงานไม่เต็มที่	สร้างความตระหนัก
๕. นักวิจัยไม่ค่อยมาประชุม	ให้มาประชุมทุกครั้ง
๖. ผู้ใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือ	เวลามีประชุมขอให้ชาวบ้านเข้าร่วม
๗. การตอบคำถามของชาวบ้าน	ประชุมชี้แจงให้กับชาวบ้านก่อนลงมือสอบถาม
๘. ข้อมูลไม่ครบ ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่	อธิบายให้เข้าใจในการทำงานของเรา
๙. การถามคำถาม	ชวนพูดคุย
๑๐. เวลาไม่ตรงกัน นัดประชุมยาก/ไม่พร้อมในการจัดเวที	ปรับเวลาในการจัดเวที
๑๑. บางช่วงงานส่วนตัวมีเยอะไม่สามารถร่วมเวทีได้หรือเหนื่อยล้าจากการทำงานประจำ	ปรับเวลาในการจัดเวที
๑๒. นักวิจัยไม่ค่อยได้เจอหรือหาหรือกันบ่อยๆ ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน	สร้างความเข้าใจให้นักวิจัยเดิม
๑๓. นักวิจัยบางท่านมีความท้อแท้คิดว่าตนไม่มีความรู้ในงานวิจัยไม่กล้าแสดงความคิดเห็น	ให้กำลังใจในการทำงานหรือปรับใหม่
๑๔. นักวิจัยบางท่านคิดถึงคำตอบแทนมากกว่าความเสียดสี	สร้างความตระหนักทำความเข้าใจใหม่
๑๕. การกำหนดเวลา อยากให้ชัดเจน ตรงต่อเวลา สะดวกต่อบุคคล ส่วนใหญ่	กำหนดตารางการทำงานเป็นช่วงๆ โดยบุคคลทั้งคณะ
๑๖. คณะกรรมการไม่ให้ความสำคัญในงานวิจัย	ไม่มีแนวทางแก้ไข
๑๗. ค่าเบี้ยตอบแทนน้อยอาจมีผลต่อคณะกรรมการบางท่าน	ไม่มีแนวทางแก้ไข
๑๘. ผู้นำโครงการไม่คัดเลือกและสอบถามความสมัครใจของนักวิจัยที่ผ่านมาผู้ใหญ่บ้านคัดเลือกเองอาจไม่ตรงกับงาน	ไม่มีแนวทางแก้ไข
๑๙. คณะกรรมการขาดความเข้าใจในข้อมูล	ไม่มีแนวทางแก้ไข
๒๐. นักวิจัยทั้งหมดไม่ค่อยให้ความร่วมมือไม่สนใจกับงานที่ได้รับมอบ	อยากให้ทุกคนสนใจให้มากกว่านี้

- **สรุป/เล่าสถานการณ์จากการดำเนินการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม**
แต่ละกลุ่มชี้แจงปัญหาที่พบในการดำเนินการเก็บข้อมูล ปัญหาที่พบ คือ
 - ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากจะเป็นผู้สูงอายุ ทำให้การให้ข้อมูลไม่ชัดเจน ไม่ตรงประเด็น และได้ข้อมูลไม่ครบ

- แบบสอบถามมีรายละเอียดมาก ผู้ให้ข้อมูลไม่มีเวลาในการให้ข้อมูลเนื่องด้วยการเก็บข้อมูลจะเก็บในเวลาตอนเย็นหลังเลิกงาน ทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบ มีผู้ให้ข้อมูลบางส่วนเกิดความไม่แน่ใจในการเก็บข้อมูลจึงให้ข้อมูลที่ตรงความเป็นจริง ข้อมูลมีการคลาดเคลื่อน

จากนั้นพี่เลี้ยงแจ้งปัญหาที่พบในแบบสอบถามของแต่ละกลุ่ม สรุปได้ดังนี้

- ปัญหาแบบสำรวจ

- ตารางหมวดกรอกชื่อหัวหน้าหมวดไม่ตรงกัน มีชื่อไม่เหมือนกัน และไม่มีนามสกุล
- ตารางหมวด บ้านเลขที่ที่รับผิดชอบไม่จัดเรียงกัน และซ้ำกัน
- ตารางบ้าน ขาดเลขรหัสบ้าน บ้านเลขที่
- ตารางบ้านไม่จัดเรียงหมวดให้
- ตารางบ้าน
 - ขาดกรู๊ปเลือดอีกหลายคน
 - ขาดเลขบัตรประจำตัวประชาชน บ้านเลขที่
 - ขาดวันเกิด
 - ขาดรายได้เฉลี่ยต่อปี
 - ไม่ใส่สถานะเจ้าบ้าน-ลูกบ้านทั้งหมด

- การแก้ไข

- ทำการกรอกชื่อหัวหน้าหมวดใหม่ให้ถูกต้อง
- ปรับบ้านเลขที่ที่รับผิดชอบให้ถูกต้อง
- เลขรหัสบ้านผู้สำรวจจะไปหามาให้ครบ แล้วส่งเมลล์มาให้ แล้วก็ยังไม่ส่งมา
- ปรับหมวดต่างๆ ให้เป็นหมวดหมู่
- เว้นกรู๊ปเลือดที่ยังไม่ได้ทราบเอาไว้ รอจนกว่าจะได้กรู๊ปเลือดจนครบ
- ใส่สถานะ เจ้าบ้าน เป็นเลข ๐ และผู้อาศัย เป็นเลข ๑ ให้ครบทุกคน

- ปัญหาแบบสอบถาม

- ไม่จัดเรียงหมวดให้
- บางบ้านมีปัญหาในการกรอกการเรียงลำดับความสำคัญของประเด็นเด็กและเยาวชนไม่ครบคือขาดลำดับ ๑,๒,๓
- กรอกแบบสอบถามผิดพลาดเพราะเกิดจากความไม่เข้าใจของชาวบ้าน โดยการกรอกให้ใส่เลขลำดับ ๑,๒,๓ แต่ไปใส่เครื่องหมายหมายถูก

- การแก้ไข

- จัดเรียงหมวดใหม่
- ใส่เลขลำดับความสำคัญ ๑, ๒, ๓ ให้ถูกต้อง
- ทำการสำรวจใหม่โดยให้ใส่ลำดับความสำคัญ ๑,๒,๓ ให้ถูกต้อง

- การอบรมวิธีสรุปและลงบันทึกข้อมูล ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel

วิธีการ

- แยกประเด็นแบบสอบถาม ทั้ง ๔ ประเด็น เพื่อนำมาประมวลผล
- การฝึกอบรมการวิเคราะห์ข้อมูลจากการบันทึกข้อมูลลงโปรแกรม Microsoft Excel
 - แบบสอบถามข้อที่ให้เลือกตอบ ใช้การคำนวณโดยหาผลรวม Σ
 - แบบสอบถามข้อที่ให้เรียงลำดับความสำคัญ ใช้การคำนวณโดยการหาฐานนิยม (Mode)
 - แบบสอบถามข้อที่เป็นข้อความให้เติม ให้เรียงลำดับความสำคัญ
 - แบบสำรวจ ด้านเศรษฐกิจ ใช้การคำนวณโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และเรียงลำดับปีที่กู้

ตัวอย่างการคำนวณแบบง่าย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเรียงลำดับความสำคัญ จากมากที่สุดไปหาสำคัญน้อยที่สุด

จากข้อมูลที่ได้จากการกรอกแบบสอบถามของครัวเรือนใน ชุมชน ๑ หลังคา ต่อ ๑ แบบสอบถาม เป็นกรอกเป็นตัวเลข คือ เลข ๑ ๒ ๓ ซึ่งหมายถึงมีการเลือกตัวเลือกนั้น และทำการนับจำนวนว่าสิ่งใดที่มีผลรวมมากที่สุด แสดงว่าเป็นสิ่งที่คนในชุมชนคิดว่ามีสิ่งนี้อยู่ภายในชุมชน เพื่อสามารถนำไปประมวลผลในโปรแกรมสรุปผลได้ต่อไป ๑ หมายถึง มากที่สุด / ๒ หมายถึง ปานกลาง / ๓ หมายถึง น้อยที่สุด

หมวดที่	บ้านเลขที่	อบายมุขอะไรบ้างที่เด็กเยาวชนในครัวเรือนท่านได้เข้าไปเกี่ยวข้องต่อไปนี้					
		เหล้า	บุหรี	กาว	ติดเกม	การพนัน	อื่นๆ
		๑	๒		๓		
		๒	๑		๓		
		๑	๒		๓		

ตัวอย่างหมายถึง จากประเด็นคำถาม อบายมุขอะไรบ้างที่เด็กและเยาวชนในครัวเรือนท่านได้เข้าไปเกี่ยวข้อง วิธีการคำนวณแบบง่ายคือ

- ให้ดู หมายเลข ๑ (มากที่สุด) / หมายเลข ๒ (ปานกลาง) และหมายเลข ๓ (น้อยที่สุด) ในแต่ละข้อว่ามีจำนวนเท่าใด
- นับและเรียงความสำคัญ จากข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า อบายมุขที่เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องมากที่สุดคือ เหล้า รองลงมาคือ บุหรี และการติดเกม

การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นการเรียงลำดับ

ข้อมูลที่เป็นการเรียงลำดับ และข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการวิเคราะห์นานเป็นพิเศษ จะดูว่าตัวเลือกอันไหน ถูกเลือกมากที่สุดเมื่อได้ผลที่มากที่สุดก็สรุปได้ว่าตัวเลือกนั้นเป็นปัญหาภายในชุมชน

ข้อ ๓ ผู้ปกครองอยากจะปลูกจิตสำนึกที่ดีเรื่องอะไรมากที่สุดให้กับลูกหลาน				
มีความกตัญญู กตเวที	ไม่ทำลายสิ่ง สาธารณะ	ไม่ทะเลาะ วิวาท	มีความ รับผิดชอบ	มีระเบียบ วินัย
๑		๒	๓	
๑		๒	๓	
๑ ๑ ๑		๒ ๒	๓	

ข้อมูลจากตาราง สามารถสรุปภาพรวม จากการนับคะแนน ได้ว่า ผู้ปกครองอยากจะปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับลูกหลาน เรื่อง ความกตัญญู กตเวที ให้ลูกหลานมากที่สุด รองลงมาคือเรื่อง การไม่ทะเลาะวิวาท และเรื่องการมีความรับผิดชอบ

ข้อ ๗ พฤติกรรมเรื่องเพศที่เป็นปัญหาในหมู่บ้านในปัจจุบัน		
ท้องในวัยเรียน	ทำแท้ง	การใช้ชีวิตร่วมกันในวัยเรียน
๑	๒	๓
๑	๒	๓
๑	๒	๓
๒ ความต้อดั่ง	๒หนีปัญหา	๓ อยู่ไกลบ้าน
๑ อยู่ไกลบ้าน	๒ไม่พร้อม	๒ ใช้ชีวิตในหอพัก

ข้อมูลจากตาราง สามารถสรุปภาพรวม พฤติกรรมเรื่องเพศที่เป็นปัญหาในหมู่บ้าน มากที่สุดคือเรื่อง การท้องในวัยเรียน สาเหตุที่เกิดเพราะ ความต้อดั่ง อยู่ไกลบ้าน เรื่องที่สำคัญรองลงมาคือ ปัญหาการทำแท้ง สาเหตุที่เกิดเพราะ ต้องการหนีปัญหา ไม่พร้อม เรื่องสุดท้ายคือ การใช้ชีวิตร่วมกันในวัยเรียน สาเหตุที่เกิดเพราะ อยู่ไกลบ้านหรือต้องการใช้ชีวิตในหอพัก

ข้อ ๑๑ กิจกรรมของเยาวชนที่อยากให้มีการพัฒนาและอยากให้มีเพิ่มในหมู่บ้านมีอะไรบ้าง
ออกกำลังกาย เก็บขยะ รมรงค์ปลูกป่า
รมรงค์ปลูกต้นไม้ เก็บขยะตามแม่น้ำลำคลอง
รมรงค์ปลูกต้นไม้ เก็บขยะตามแม่น้ำลำคลอง
ปลูกต้นไม้ เล่นกีฬา
เก็บขยะในหมู่บ้าน
ออกกำลังกาย เก็บขยะ รมรงค์ปลูกป่า
ปลูกต้นไม้ เล่นกีฬา

ข้อมูลจากตาราง สามารถสรุปภาพรวมจาก คำถามปลายเปิด ได้ดังนี้ กิจกรรมที่เยาวชนอยากให้มีการพัฒนาและอยากให้เพิ่มในหมู่บ้านคือ ๑.ออกกำลังกาย/เล่นกีฬา ๒.เก็บขยะตามแม่น้ำลำคลอง ๓.การรณรงค์ปลูกต้นไม้

กิจกรรมที่ ๑๑ เวทีการนำเสนอข้อมูล นำเสนอทีมและนำเสนอชุมชน

เวทีที่ ๑ วันที่ ๑๖ เดือนพฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๒ เวลา ๑๙.๐๐ – ๒๒.๐๐ น. ณ ศาลาวัดบ้านศรีดอนมูล จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๓๖ คน ประกอบด้วย ทีมวิจัย ๑๒ คน ที่ปรึกษา ๑ พี่เลี้ยงสกลำปาง ๔ คน ชาวบ้าน ๕๙ คน

ประเด็นการประชุม

- การนำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้น มานำเสนอให้ชุมชนทราบ

สาระสำคัญ

ในวันนั้นทางทีมวิจัยได้เชิญชาวบ้านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้าร่วมเวทีคืนข้อมูลครั้งนี้ด้วยเพื่อให้ได้รับทราบถึงความก้าวหน้าของโครงการวิจัยและผลลัพธ์จากการออกแบบสอบถามที่ชาวบ้านช่วยกันให้ข้อมูล วิธีการนำเสนอข้อมูลนั้นทีมวิจัยได้ให้เยาวชนแบ่งกันนำเสนอตามกลุ่มที่ได้จัดไว้ตั้งแต่แรกเริ่มเมื่อลงไปเก็บแบบสอบถาม ซึ่งจุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกประการคือ เพื่อให้ชุมชนเกิดความตระหนักต่อสถานการณ์ปัญหา เรื่องต่างๆ รวมถึงการร่วมออกแบบการจัดการเพื่อหาแนวทางการแก้ไขร่วมกันในชุมชน สามารถสรุปเป็นภาพรวมดังนี้

○ ประเด็นเด็กและเยาวชน

การติดต่อบายมุขที่เด็กเข้าไปเกี่ยวข้องมากที่สุดคือ เหล้าและบุหรี่ ในส่วนการบริโภคสื่อ ส่วนใหญ่จะติด การดูทีวี และใช้โทรศัพท์มือถือมาก ปัญหาของเยาวชนที่พบในหมู่บ้านคือ การทะเลาะวิวาท เพราะมีสาเหตุมาจาก ความขาดสติ ความต้องการสร้างอำนาจ สร้างกลุ่มให้เพื่อนยอมรับ

ตามความคิดของผู้ปกครอง เห็นเรื่องการให้ความสำคัญของการศึกษาเด็ก ในด้านองค์ความรู้ในพื้นที่หรือในชุมชน อยากให้จัดระบบการศึกษาสอดคล้องกับเด็ก และให้มีการจัดการศึกษานอกห้องเรียน เพื่อเสริมประสบการณ์ชีวิต

กิจกรรมที่เด็กเยาวชนในชุมชนได้ทำคือ การเล่นกีฬา เข้าวัดฟังธรรม เข้าค่ายพักแรมร่วมการแสดงตามงานประเพณีต่างๆ

○ ประเด็นปัญหาสุขภาพ

โรคประจำตัวที่สมาชิกในครัวเรือนมีมากที่สุดคือ โรคปวดข้อ/ปวดกล้ามเนื้อ ความดันโลหิตสูง หอบหืด และมีวิธีในการรักษาพยาบาลโดยไปพบแพทย์ที่สถานอนามัยประจำตำบล ซื้อยาทานเองหรือบางคนก็ไปคลินิก ส่วนในด้านการดูแลสุขภาพในกลุ่มนี้มีสมาชิกบางคนในครอบครัวที่ออกกำลังกายเป็นประจำโดยเฉลี่ยแล้ว สัปดาห์ละ ๔ ครั้ง นานประมาณ ๓๓ นาที ชาวบ้านจึงต้องการให้มีสถานที่ออกกำลังกายในชุมชน มีลานกีฬาหมู่บ้าน และมีสวนสาธารณะ

พฤติกรรมด้านการบริโภคส่วนมากชอบทานรสหวาน มัน เค็ม บางคนชอบรสจัด ทำให้มีปัญหาด้านสุขภาพเช่น โรคเบาหวาน ความดัน ปวดเข่า ปวดสันเท้า หรือปวดตามกล้ามเนื้อ เป็นต้น

○ ประเด็นเศรษฐกิจ

จากการสำรวจพบว่าชาวบ้านมีหนี้สินเพราะมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่รู้จักพอเพียง ไม่มีการเก็บออม เมื่อสอบถามถึงวิธีการแก้ไขหนี้ส่วนใหญ่บอกว่าไปกู้เงินเพิ่มซึ่งแหล่งที่กู้ยืมมีทั้งนอกระบบและในระบบ เช่น กองทุนหมู่บ้าน กองทุน กขคจ. กลุ่มแม่บ้าน เงินกู้เพื่อการศึกษา สหกรณ์เครดิตยูเนียนแจ้ซ้อน จำกัด สหกรณ์เพื่อการเกษตร ธกส. ธนาคารออมสิน ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารอาคารสงเคราะห์ แต่บางคนให้ความเห็นว่าควรลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลงและหารายได้เพิ่มด้วยการทำอาชีพเสริม เป็นต้น

○ ประเด็นสิ่งแวดล้อม

มลภาวะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนมากที่สุด นั้นจากการใช้สารเคมี/ยาฆ่าแมลงการเผาขยะในหมู่บ้าน การเลี้ยงสัตว์ในแหล่งชุมชน การเผาตอซังข้าว ควันไฟจากการเผาถ่าน ทำให้ส่งผลต่อคนชุมชนเช่น อากาศเป็นพิษ ทำลายสุขภาพกายและสุขภาพจิตของคนในชุมชน ภาวะโรคร้อน น้ำท่วม ชาวบ้านในกลุ่มได้เสนอวิธีการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ดังต่อไปนี้

- ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
- เคารพกฎหมายหมู่บ้าน
- ส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกให้ทุกคนรักษาสิ่งแวดล้อม
- เก็บขยะปลูกต้นไม้
- อนุรักษ์ธรรมชาติ
- ทำความสะอาดบ้านเรือน
- ทิ้งขยะเป็นที่

สิ่งที่ชาวบ้านคาดหวังในการทำให้สิ่งแวดล้อมหรือชุมชนน่าอยู่มากขึ้น คือ ต้องการให้ชุมชนมีอากาศที่บริสุทธิ์ปราศจากมลพิษ บริเวณหมู่บ้านสะอาด มีแม่น้ำใสเย็น ผู้คนมีน้ำใจไมตรีต่อกัน และคิดว่าต้องมีการรณรงค์ให้ชาวบ้านตระหนักถึงความสำคัญเหล่านี้

กิจกรรมที่ ๑๒ สรุปผลการดำเนินงานวิจัยระยะที่ ๑ และเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุ เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานวิจัยระยะที่ ๒

เวทีที่ ๑ วันที่ ๖ เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. ณ บ้านสวนเหียนแก้ว
จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๒๑ คน ประกอบด้วย นักวิจัย ๑๒ คน เยาวชน ๖ คน เจ้าหน้าที่จากสกว.
ลำปาง ๓ คน

ประเด็นการประชุม

- เพื่อสรุปผลการดำเนินงานวิจัยในระยะที่ ๑ และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากงานวิจัย
วิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางการดำเนินงานวิจัยระยะที่ ๒

สาระสำคัญ

กิจกรรมการสรุปผลการดำเนินงานระยะที่ ๑ ทีมวิจัยและพี่เลี้ยงของ สกว. ได้นัดจัดประชุมที่บ้านสวนเหียนแก้ว ในช่วงเช้าของการหารือ พี่เลี้ยงฯ ได้นำเครื่องมือ Social Mapping(SM) มาช่วยรวบรวมข้อมูลโครงการ พี่เลี้ยงฯ อธิบายถึงความสำคัญของเครื่องมือนี้ว่า SM จะทำให้เราเห็นข้อมูลและกิจกรรมจากการทำโครงการวิจัยตั้งแต่ต้นและจบโครงการ เห็นตัวคนที่เข้ามาร่วมและเกี่ยวข้องกับงานวิจัย เห็นกระบวนการทำงาน เป็นต้น

เริ่มแรกพี่เลี้ยงฯ ได้อธิบายถึง Social Mapping แยกมาจาก ๓ คำ และให้ทีมวิจัยเติมเนื้อหาแต่ละกลุ่มลงไปด้วย

- Social มาจากคนและความรู้

คน	ความรู้
นายสมยศ ฐัฐัน	การติดต่อประสานงาน/การจัดการหมู่บ้าน/ประเพณีชุมชน
อาจารย์ศิริดา ชัยบุตร	ที่ปรึกษาโครงการ/การออกแบบแบบสอบถาม
นางอุบล สุจริต	การจัดการเอกสารการเงิน
นางสาวสุทธิพร บุตรประสะ	ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์/การติดต่อประสานงาน
นางชนาภา ดุงาม	ความรู้เกี่ยวกับการเก็บกรุปเลือด
นายปราโมทย์ รุ่งเรือง	ที่ปรึกษา/ผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับงานวิจัย
นางสาวมยุรา รัญจวน (ทีมอาสา)	การวาดภาพ/ผู้ช่วยติดต่อนักวิจัย/ทักษะการนำเสนอ
นางสาวเนรฐิชา กล้าแข็ง	การถ่ายทอด-การสื่อสารให้แก่ทีมวิจัย/การวิเคราะห์ข้อมูล
นายธนาทิพย์ จิตคม	ผู้ช่วยการบันทึกข้อมูล
นายศุภิรุณ แก้วใส	การบันทึกข้อมูลลงโปรแกรมคอมพิวเตอร์/การวิเคราะห์ข้อมูล

- Map ข้อมูล ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย และเคลื่อนไหวได้

รูปแบบข้อมูล	รายละเอียด
เอกสาร	แบบสอบถาม ๓ ชุด/ไฟล์ข้อมูลที่บันทึกลงคอมพิวเตอร์ ข้อมูลหมู่บ้าน ข้อมูลสุขภาพ ข้อมูล จปฐ. ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ข้อมูลสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไข โปรแกรม Microsoft Excel (การบันทึกข้อมูล)
ภาพถ่าย	ภาพถ่ายกิจกรรม ที่จัดเวทีต่างๆ ภาพถ่ายการลงพื้นที่

- Ing ตัวกิจกรรมที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่หยุดนิ่ง

กิจกรรมที่ทำ
○ เวทีเตรียมความพร้อม ทบทวนกระบวนการวิจัย ○ เวทีการอบรมการเก็บข้อมูล/การกรอกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ ○ การนำเสนอข้อมูล/การทำประชาคม ○ การเข้าร่วมการอบรม Training ของศูนย์ถ่ายทอดการเรียนรู้ชุมชน ○ การเดินสำรวจข้อมูลชุมชน ○ การอบรมการกรอกข้อมูล และสรุปข้อมูลที่ได้ ○ การลงพื้นที่เพื่อนำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับทั้ง ๕ ประเด็น ○ เวทีแลกเปลี่ยนและพูดคุยกันเกี่ยวกับ ๕ ประเด็น

เมื่อทบทวนข้อมูลด้วย SM แล้วแบ่งกลุ่มออกเป็น ๒ กลุ่มคือ กลุ่มนักวิจัย และกลุ่มเยาวชนเพื่อสรุปประเด็นตามหัวข้อดังนี้ คือ

นักวิจัย

ช่วยกันสรุปตั้งแต่ก่อนเริ่มทำงานวิจัย จนถึงกิจกรรมที่ ๖ และการจัดอบรมอาสาสมัครจัดเก็บข้อมูลและกลุ่มชุมชนผู้ให้ข้อมูล สามารถสรุปเป็นภาพรวมของการพูดคุยกันในแต่ละกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรม	รายละเอียด
○ การเริ่มทำงานวิจัย	○ ความเป็นมาของโครงการ (แนวคิดที่อยากทำงานวิจัย) ○ การนำแนวคิดมาเสนอ สกว.ผ่านกลไกเวที ๑๐ ○ การจัดเวทีหารือภายในชุมชน(การหารือถึงปัญหาภายในชุมชน)
○ กิจกรรมที่ ๑	○ เตรียมความพร้อมของทีม

	○ ทบทวนกระบวนการวิจัย ○ การเรียนรู้เกี่ยวกับเอกสารการเงิน/สัญญาโครงการ
○ กิจกรรมที่ ๒	○ ทบทวนสถานการณ์ปัญหา ๕ ประเด็น คือ เด็กและเยาวชน การจัดการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม สุขภาพ เศรษฐกิจชุมชน
○ กิจกรรมที่ ๓	○ การเรียนรู้โปรแกรมท่องเที่ยวไทย (ไม่ได้จัด)
○ กิจกรรมที่ ๔	○ ทบทวนข้อมูลมือสอง ○ นำข้อมูลจากกิจกรรมที่ ๒ มาออกแบบแบบสอบถาม
○ กิจกรรมที่ ๕	○ ศึกษาดูงาน ที่อิมแพค เมืองทองธานี ○ เล่าบทเรียนและประสบการณ์ ที่ได้รับ (คนที่ไป)
○ กิจกรรมที่ ๖	○ การอบรมและประชาสัมพันธ์โครงการและหาอาสาสมัครเข้าร่วมการเก็บข้อมูล ○ อบรมอาสาสมัคร จาก ๑๕ หมวด/ทดลองให้อาสากรอกแบบสอบถาม ○ การปรับข้อมูลจากแบบสอบถาม

กลุ่มเยาวชน

เริ่มตั้งแต่กิจกรรมที่ ๗ จนถึงกิจกรรมที่ ๑๐ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการลงพื้นที่เก็บข้อมูล การบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรม Microsoft Excel หลังจากนั้นในช่วงบ่ายได้ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มผลัดเปลี่ยนกันนำเสนอเพื่อให้นักวิจัยท่านอื่นและผู้เข้าร่วมเวทีได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและเติมเต็มส่วนที่ขาดหาย

กิจกรรม	รายละเอียด
○ กิจกรรมที่ ๗	○ การเข้ามาของกลุ่ม ○ การทดลองทำแบบสอบถาม(โดยกลุ่มอาสา) เพื่อศึกษาเรียนรู้แบบสอบถาม ○ การแบ่งกลุ่มออกเป็น ๕ กลุ่ม ตามหมวด เพื่อลงพื้นที่ตามหมวดของแต่ละคน ○ ทหารู้วิธีการจัดเก็บข้อมูล/การแบ่งบทบาทหน้าที่การทำงานของอาสา
○ กิจกรรมที่ ๘	○ นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาตรวจสอบ ความถูกต้อง ○ พูดคุยถึงสถานการณ์ปัญหาที่แต่ละกลุ่มพบ ○ ข้อมูลขาดหาย/วิธีการแก้ไขปัญหา
○ กิจกรรมที่ ๙	○ ทบทวนการทำงานแต่ละกลุ่ม ○ เรียนรู้การกรอกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ ○ ทดลองการกรอกข้อมูล
○ กิจกรรมที่ ๑๐	○ การตรวจสอบข้อมูลก่อนนำมากรอกลงคอมพิวเตอร์ ○ กรอกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์

จากนั้นได้ทบทวนประเด็นปัญหาทั้ง ๕ ประเด็นเพื่อจัดลำดับความสำคัญตามข้อมูลที่เก็บมาจากรูปแบบสอบถามเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนกิจกรรมในระยะที่ ๒ แต่ไม่สามารถหาค่าที่เป็นตัวเลขยืนยันได้เนื่องจากข้อมูลถูกเก็บในโปรแกรม Microsoft Excel ยังไม่มีการแปลผลออกมา นอกจากอ่านค่าจากตารางเท่านั้น จึงได้ให้เยาวชนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปผลจากรายงานที่แต่ละกลุ่มได้นำเสนอในเวทีคืนข้อมูลแทนหลังจากที่เยาวชนได้นำเสนอเรียบร้อยแล้ว นักวิจัยร่วมกันวางแผนกิจกรรมระยะที่ ๒ ได้ดังนี้

๑. ให้นำข้อมูลจากระยะที่ ๑ มาเรียงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นเพื่อให้ได้ความสำคัญของปัญหานำไปสู่การกำหนดวิธีการแก้ไขปัญหามุมชนได้ตรงจุดยิ่งขึ้น
๒. การนำข้อมูลชุมชนที่ได้เข้าสู่โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงในการแก้ปัญหา พัฒนาท้องถิ่นได้ และเป็นข้อมูลปัจจุบันเสมอ
๓. จัดเวทีเพื่อหารูปแบบการจัดทำโปรแกรมฐานข้อมูลโดยผู้เข้าร่วมต้องเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลหรือผู้ที่จะต้องใช้ข้อมูลเหล่านี้เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน เกษตร อบต. สาธารณสุข โรงเรียน กศน. หรืออุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน เป็นต้น
๔. วิธีการ Up Date ข้อมูลซึ่งต้องอาศัยเยาวชนเพราะสามารถใช้งานคอมพิวเตอร์ได้ดีกว่า โดยต้องมีการอบรมการใช้โปรแกรมและวิธีการบันทึกข้อมูลโดย
 - ออกแบบโปรแกรม
 - บันทึกข้อมูลลงโปรแกรม
 - พัฒนาข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน
 - ตัวแทนและผู้ดูแลโปรแกรม ซึ่งอาจเป็นเยาวชนเพื่อจะได้พัฒนาข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

เพื่อให้ข้อมูลที่ได้ดำเนินการจัดเก็บไว้แล้ว มีความสมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน พร้อมทั้งจะเป็นข้อมูลที่สามารถใช้เป็นฐานข้อมูลในการประกอบการวางแผนของชุมชนที่ของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ สามารถหยิบยกไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน

ทีมวิจัยได้การออกแบบแนวทางทำงานระยะที่ ๒ ไว้ ๒ ของประเด็น คือ การจัดการท่องเที่ยวและประเด็นด้านเศรษฐกิจ (หนี้สิน) มาพัฒนาในระบบโปรแกรมก่อน

๑. ประเด็นการจัดการท่องเที่ยว เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความต้องการใช้ฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นต้น จากการสำรวจข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีประเด็นที่สำคัญและสามารถนำเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวได้หลายประเด็น เช่น จำนวนที่พักที่พักรีสอร์ทที่ตั้งอยู่ในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง มีเส้นทางท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมต่อไปยังสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และพะเยา เป็นต้น มีข้อมูลของกลุ่มอาชีพต่างที่สามารถพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นสินค้าขึ้นชื่อของตำบล อาทิ ผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ ชาเขียวใบหม่อน ข้าวแต่น งานจักสาน รวมถึงมีกลุ่มออมทรัพย์ที่สามารถเป็นแหล่งทุนให้กับชุมชน อีกทั้งชุมชนยังตั้งใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดลำปางคือ อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน และชุมชนเคยได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมการคัดสรรหมู่บ้านท่องเที่ยวโอท็อปเมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๐ แต่เนื่องจากชุมชนขาดการจัดการข้อมูลจึงทำให้ประสบปัญหาด้านพัฒนาชุมชนให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวดังข้อมูล ดังนี้

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ไม่มีฐานข้อมูลร่วมระหว่าง ชุมชน เจ้าของกิจการและหน่วยงานของรัฐ ที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางการท่องเที่ยว (เพื่อศึกษาวัฒนธรรมชุมชน และวัฒนธรรมท้องถิ่น) หรือการบริหาร – จัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน และข้อมูลบริการนักท่องเที่ยว ดังนั้นสิ่งที่ต้องทำในระยะที่ ๒ คือ การออกแบบการประสานความร่วมมือ ระหว่างอำเภอเมืองปาน และเทศบาล ให้เข้ามาร่วมบริหารจัดการ หรือหาแนวทางการพัฒนาต่อไป

๒. ประเด็นด้านเศรษฐกิจ(หนี้สิน) นั้นจากข้อมูลที่สำรวจได้พบว่าคนในวัยทำงานส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย และรับราชการเพียงเล็กน้อย ซึ่งคิดเป็นอัตราส่วนเพียง ๑ ใน ๓ ของประชากรทั้งหมดหรือร้อยละ ๓๘ และมีรายได้เฉลี่ยต่อปีต่อคนเพียง ๔๔, ๑๘๒ บาท และยังมีจำนวนผู้ว่างงานถึงร้อยละ ๒๓ ของประชากรทั้งหมด ส่วนในด้านหนี้สินจากการสำรวจพบว่าชุมชนมีความสามารถในการชำระหนี้ลดลง ปัญหาเนื่องมาจากภาระทางครอบครัวสูงขึ้น มีการลงทุนทางการเกษตรเพิ่มขึ้นหรือเพื่อการประกอบอาชีพอื่นๆ มากขึ้น จึงทำให้รายได้ที่หาได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย จนถึงการนำเงินไปชำระหนี้ที่กู้ยืมมา ดังนั้นชาวบ้านจึงมีความต้องการให้แก้ไขปัญหาด้านหนี้สินเป็นอันดับแรก และนอกจากนี้จากการสำรวจทำให้ทราบถึงสาเหตุของการเป็นหนี้ ดังนี้

ปัญหาหนี้สินที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มาจากการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปใช้ด้านอื่นๆ เช่น การศึกษา การทำมาหากิน การลงทุนเพื่อทำการเกษตร เหล่านี้ ล้วนเป็นต้นเหตุให้ชุมชนต้องเป็นหนี้ จากการกู้ยืม ทั้งในระบบ (ธนาคาร ธกส. เครดิตยูเนียน กองทุนต่างๆ หรือสหกรณ์การเกษตร) หนี้นอกระบบ จากสถานการณ์ที่มิวิจัยเห็นว่า ในระยะที่ ๒ อาจจะนำข้อมูลมาออกแบบ เกี่ยวกับการชี้ถึงสถานการณ์การเป็นหนี้ และการหาทางออก และจัดตั้งเป็นกองทุนหนึ่งขึ้นมา เพื่อให้ชาวบ้าน บริหารจัดการตนเองได้ภายใต้กลไกความร่วมมือและหาทางออกร่วมกัน เป็นต้น

กิจกรรมที่ ๑๓ ร่วมเวที ๑๐ ของทุกเดือน

ประเด็นการประชุม

- การเข้าร่วมประชุมเวที ๑๐
- บทเรียนการเข้าร่วม

รายได้โดยรวมของหมู่บ้านเท่ากับ ๔๔,๖๗๖ บาท

การประกอบอาชีพที่สำคัญของหมู่บ้าน

อันดับ	อาชีพ	จำนวนผู้ประกอบอาชีพ/คน
๑	นักเรียน-นักศึกษา	๑๐๔
๒	ว่างงาน	๖๐
๓	เกษตรกรรม	๕๒
๔	ค้าขาย	๓๐
๕	รับราชการ	๑๕

รูปภาวะที่เงินกู้ภายในหมู่บ้าน ล่าสุด ๕ ปี

ปีที่กู้	จำนวนเงินกู้รวม(บาท)	จำนวนเงินที่ชำระไปแล้ว(%)	จำนวนเงินกู้ที่ยังไม่ได้รับการชำระ(%)
๒๕๕๒	๒๑๓,๐๐๐	๙๖.๖๕ %	๕๒.๓๕ %
๒๕๕๓	๑,๐๕๖,๕๐๐	๙๐.๑๔ %	๕๕.๘๖ %
๒๕๕๔	๑,๕๑๐,๗๐๐	๙๕.๖๔ %	๕๐.๓๖ %
๒๕๕๕	๑๗๖,๐๓๖	๕๖.๗๖ %	๙๒.๒๔ %

สาระสำคัญ

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ณ ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.ลำปาง

ในเวทีวันที่ทางทีมวิจัยได้นำเอาโครงการมาเล่าให้ฟัง คือ บ้านศรีดอนมูล อ.เมืองปาน จ.ลำปาง เป็นหมู่บ้านที่มีจุดเด่นหลายอย่างทั้งกลุ่มอาชีพที่ขึ้นชื่อ เช่น กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง ข้าวกล้อง ใบชา การนวดแบบพื้นบ้าน Home Stay สำหรับนักท่องเที่ยว สินค้าผลิตภัณฑ์ OTOP สถานที่ท่องเที่ยวที่น้ำตกแจ้ซ้อน วัดโบราณของชุมชน และประเพณีวัฒนธรรมพื้นเมือง เช่น ประเพณีเดือน ๕ ประเพณีเลี้ยงผีปู่ย่า, ประเพณีสืบชะตาสู่ขวัญ

สภาพปัญหา คือ การจัดการข้อมูลชุมชน ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลพื้นฐาน บริบทชุมชน เป็นต้น เห็นว่าข้อมูลที่สำคัญไม่ได้ถูกรวบรวมไว้ ถึงแม้จะมีเจ้าหน้าที่ทางรัฐมาสำรวจ จปฐ. (ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน) แต่

ข้อมูลที่ได้ยังไม่ตรงกับความเป็นจริงของชาวบ้าน ดังนั้นทางทีมวิจัยจึงอยากจะนำโปรแกรมท้องทุ่งไทย มาเก็บข้อมูลหมู่บ้านทั้งหมด เพื่อเป็นการนำข้อมูลที่ได้นั้นมารวบรวมไว้ในการประกอบการเขียน แผนพัฒนาชุมชน หรือการกำหนดทิศทางการพัฒนาข้อมูล การนำโปรแกรมนี้นี้มาใช้จะเป็นเครื่องมือที่ให้กับทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่การเริ่มเก็บข้อมูล บันทึก และการนำไปใช้

ทำไมต้องเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเก็บบันทึกข้อมูลหมู่บ้าน รายได้ ประชากร สถานที่ท่องเที่ยว สินค้า OTOP โปรแกรมที่ใช้เป็นเสมือนเครื่องมือหนึ่งในการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมให้ชาวบ้าน

๑๐ มีนาคม ๒๕๕๑ ณ ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.ลำปาง

สืบเนื่องจากการเข้าพิจารณาโครงการในครั้งที่แล้ว ที่พบสาเหตุของปัญหาของพื้นที่ ต.แจ้ซ้อน มีการพูดคุยเรื่องปัญหาหนี้สิน ของชาวบ้านทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเยาวชน และยังมีปัญหาในเรื่อง สุขภาพ ที่มาจากปัญหาของสภาพแวดล้อมที่ชาวบ้านไม่ดูแล และปัญหาเหล่านี้ต้องได้รับการแก้ไข แต่เนื่องจากว่าการจะแก้ปัญหาลำบากนี้ต้องมีการเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชน แต่เนื่องด้วยการเก็บข้อมูลในชุมชนนั้นยังเก็บได้ไม่ตรงตามความจริง ไม่มีเทคนิคในการเก็บ และไม่มีข้อมูลอ้างอิงใดๆ จึงไม่สามารถที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นไปพัฒนาหมู่บ้านได้

แนวคิด

แนวคิดในการจัดทำข้อมูลหมู่บ้านนั้น ควรเป็นการเก็บข้อมูลแบบง่ายๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามความจริงเพื่อที่จะนำไปพัฒนา เช่นการใช้โปรแกรมท้องทุ่งไทย ซึ่งใช้งานง่าย สามารถเรียกใช้ได้โดยไม่ต้องเก็บใหม่ มีการบันทึกข้อมูลครัวเรือน และข้อมูลชุมชน โดยละเอียดและการเก็บจะไม่ทำให้ต้องเก็บซ้ำซ้อน ซึ่งจะทำให้การเก็บข้อมูลนั้นเป็นที่เปื้อน่ายแก่ผู้ที่ให้ข้อมูล และผู้เก็บข้อมูลด้วย และยังช่วยประหยัดเวลา และเงินในการที่จะต้องไปเก็บข้อมูลหลายๆ ครั้งอีกด้วย ซึ่งจะช่วยในการทำให้มีข้อมูลที่ตรงตามความจริงที่จะใช้พัฒนา หมู่บ้านในด้านต่างๆ ที่เกิดปัญหานั้น อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริม แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน และเป็นการเสริมสร้างรายได้แก่ชุมชน เพื่อการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจของชุมชน ที่เป็นปัญหาอยู่ในปัจจุบันของชุมชนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะจากเวที

ถึงแม้ว่าจะมีโปรแกรมที่ช่วยในการเก็บข้อมูลของชุมชนแล้ว แต่ยังเป็นเพียงเครื่องมือหนึ่ง ที่ให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลของชุมชน โดยการทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันถึงประโยชน์ของเก็บข้อมูลพื้นฐานของชุมชนที่มีความสำคัญของหมู่บ้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามความจริงและเมื่อเก็บข้อมูลไปแล้วควรเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้กับพื้นที่นั้นเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๒ ณ ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.ลำปาง

การรายงานความก้าวหน้าโครงการระยะที่ ๑ นำโดย นางสาวสุทธิพร บุตรปะสะ ทีมวิจัยได้เล่าถึงการดำเนินงานตามกิจกรรมให้วงเวทีวันที่ ๑๐ ฟังว่า พ่อหลวงสมยศ รู้ชั้น หัวหน้าโครงการวิจัย ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงาน ของโครงการจัดเก็บข้อมูลหมู่บ้านบ้านด้วยโปรแกรมท้องทุ่งไทย หลังจากพ่อหลวงสมยศ จึง

เกิดแนวคิด การจัดเก็บข้อมูลชุมชนด้วยโปรแกรมมาช่วยเก็บข้อมูล และรวบรวมข้อมูลชุมชน จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน คือ การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานในชุมชน มีหน่วยงานเข้ามาเก็บข้อมูลไปแล้วแต่ไม่ได้ถูกนำมาใช้ ในการแก้ไขปัญหา ชาวบ้านจึงเกิดคำถามและเกิดการเบื่อกัน ต่อการให้ข้อมูลแก่ผู้มาเก็บแบบสอบถามต่าง ๆ

พอหลวงสมยศเกิดความสนใจเกี่ยวกับการใช้โปรแกรมมาเก็บข้อมูลชุมชน จึงได้เข้ามาหารือที่ศูนย์ประสานงานวิจัยจังหวัดลำปาง ถึงความสนใจเรื่องการทำงานวิจัยขึ้นนี้การจัดเวทีเพื่อพัฒนาโครงการครั้งแรกจัดขึ้นที่ อบต.บ้านศรีดอนมูล การหารือในครั้งนั้น ทีมพี่เลี้ยงมาช่วยระดมความคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และสิ่งที่ชุมชนต้องการสืบค้นและแก้ไขปัญหา ได้ออกมา ๕ ประเด็นหลัก คือ ประเด็นเด็กและเยาวชน ประเด็นเศรษฐกิจชุมชนและหนี้สิน ประเด็นสุขภาพ ประเด็นสิ่งแวดล้อม และประเด็นการจัดการท่องเที่ยว หลังจากได้ประเด็นที่ชัดแล้วจึงเริ่มเขียนแผนการดำเนินงานโครงการวิจัย วัตถุประสงค์โครงการ คือ เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน ระดับครัวเรือน ระดับหมู่บ้านของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างสอดคล้องและเหมาะสม คำถามในการวิจัย คือ กระบวนการสร้างการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อนำไปแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนควรเป็นอย่างไร? ในส่วนการวางแผนการดำเนินงานได้แบ่งออกเป็น ๔ ระยะ ระยะที่ ๑ เป็นการเตรียมข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านทั้ง ๕ ประเด็น ระยะที่ ๒ นำข้อมูลจาก ๕ ประเด็นไปใช้ในการวางแผน/แก้ไขปัญหา ระยะที่ ๓ นำข้อมูลที่ได้แก้ไขปัญหามาเศรษฐกิจชุมชน สุดท้ายระยะที่ ๔ นำไปขยายผลยังพื้นที่อื่นๆ ที่สนใจ

หลังจากทำสัญญาโครงการวิจัยแล้ว ทีมจึงเริ่มดำเนินงานตามแผนกิจกรรม

- กิจกรรมแรกเป็นการ เตรียมความพร้อม ทบทวนกระบวนการวิจัยและอธิบายการเงิน
- กิจกรรมที่ ๒ เป็นเวทีทบทวนและถอดบทเรียน สภาพปัญหาทั้ง ๕ ประเด็น เพื่อนำข้อมูลไปออกแบบการทำแบบสอบถามต่อไป
- กิจกรรมที่ ๓ การเรียนรู้ข้อมูลโปรแกรมท้องทุ่งไทย (ไม่ได้จัด)
- กิจกรรมที่ ๔ เวทีทบทวนข้อมูลมือสอง และออกแบบฟอร์มการจัดเก็บข้อมูล โดยมี อ.ศิรดา ชัยบุตร (จากมหาวิทยาลัยโยนก) ที่มีความชำนาญเกี่ยวกับ การออกแบบสอบถามมาช่วยออกแบบให้แบบถามสมบูรณ์ เมื่อได้แบบสอบถามแล้ว ครั้งแรกให้ทีมวิจัยเป็นผู้ทดลองทำก่อนและปรับ-เพิ่มเติมเนื้อหาใหม่ ครั้งที่ ๒ นำแบบสอบถามที่ถูกปรับมาแล้วในครั้งแรก ทดลองทำซ้ำอีกเพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เงื่อนไข คือ ทีมวิจัยจะต้องทำความเข้าใจแบบสอบถามด้วย
- กิจกรรมที่ ๕ การศึกษาดูงาน (ไม่ได้จัด)
- กิจกรรมที่ ๖ เวทีอบรมอาสาสมัครจัดเก็บข้อมูล ก่อนจะจัดกิจกรรมนี้ทีมวิจัยหลักได้ ออกแบบการคัดสรรทีมอาสาสมัครเยาวชนในหมู่บ้าน ทั้ง ๑๕ หมู่ เข้ามาเป็นผู้เก็บแบบสอบถาม เมื่อได้อาสาสมัครแล้ว จึงจัดเวทีอบรมการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้ทีมอาสาสมัครมีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนเทคนิควิธี ต่างๆ และทีมวิจัยหลักยังได้ออกแบบการแบ่งกลุ่มให้กับทีมอาสา ด้วยการแบ่งกลุ่ม ออกเป็น ๕ กลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มจะดูแล ๓ หมู่บ้าน (กลุ่มที่ ๑ หมู่บ้าน ๑-๓ / กลุ่มที่ ๒ หมู่บ้าน ๔-๖/กลุ่มที่ ๓ หมู่บ้าน ๗-๙ /กลุ่มที่ ๔ หมู่บ้าน ๑๐-๑๒ และกลุ่มที่ ๕ หมู่บ้าน ๑๓-๑๕)
- กิจกรรมที่ ๗ อาสาสมัครลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง ตามกลุ่มที่แบ่ง ๕ กลุ่ม

○ **กิจกรรมที่ ๘** ทบทวน-ตรวจสอบความถูกต้อง ของข้อมูล จากสภาพปัญหาที่พบส่วนใหญ่ คือ ข้อมูลเกี่ยวกับกรู๊ปเลือด หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน รายได้ของครัวเรือน ไม่เป็นความจริง บางครอบครัว ให้ข้อมูลเท็จ และยังไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์การเก็บข้อมูล จึงทำให้กิจกรรมนี้ต้องกลับไปปรับข้อมูลใหม่ ให้ถูกต้องและสมบูรณ์มากที่สุด

○ **กิจกรรมที่ ๙** ฝึกอบรมการบันทึกข้อมูล เมื่อได้ชุดข้อมูลที่สมบูรณ์แล้ว จึงจัดเวทีการอบรมการบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรม Microsoft Excel ให้ทีมอาสา เป้าหมายการออกแบบการกรอกข้อมูลด้วยโปรแกรมนี้ เพื่อให้ทีมอาสาเข้าใจได้ง่าย และเป็นการฝึกให้กรอกข้อมูลชุมชนของตน และเป็นการสร้างการตระหนักของปัญหาที่เกิดขึ้น

○ **กิจกรรมที่ ๑๐** ลงบันทึกข้อมูล เมื่อจัดอบรมการบันทึกให้แล้ว จึงให้ทีมอาสา แบ่งหน้าที่กันลงบันทึกข้อมูล และทีมพี่เลี้ยงยังได้ลงพื้นที่มาห็นเรื่องการนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ออกเป็นประเด็น เพื่อดูแนวโน้มปัญหาของชุมชนของแต่ละคน

○ **กิจกรรมที่ ๑๑** นำเสนอข้อมูล เป็นเวทีคืนข้อมูลจากการสำรวจให้ชุมชนทราบถึงสภาพปัญหา ทั้ง ๕ ประเด็น ว่าชุมชนของท่านเกิดปัญหาใดมากที่สุด ความเสี่ยง หรือแนวทางแก้ไขปัญหา ควรเป็นอย่างไร และ

○ **กิจกรรมที่ ๑๒** สรุปผลการดำเนินงานระยะที่ ๑ เพื่อเตรียมข้อมูลในการเขียนรายงานความก้าวหน้าโครงการ และร่วมวางแผนการดำเนินงานระยะที่ ๒ คือ การนำข้อมูลจากระยะแรก มาเรียงลำดับความสำคัญจากมากที่สุดไปน้อยสุด ว่าเรื่องใดควรเร่งแก้ไขก่อน เมื่อได้ประเด็นนั้นแล้วจึงนำมาแก้ไข อาจจะออกแบบการขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กับประเด็นสิ่งแวดล้อมหรือประเด็นสุขภาพ จากนั้นจึงเริ่มพัฒนาโปรแกรม Microsoft Excel ให้สามารถใช้ได้จริงทั้งคนในชุมชนและหน่วยงาน (การออกแบบได้คิดผ่านกลไกการร่วมของแต่ละองค์กรว่าจะหารูปแบบการจัดทำโปรแกรมอย่างไรให้เหมาะสมกับพื้นที่ และเชื่อมกับหน่วยงานต่างๆ ได้ง่ายและออกแบบกลไกของเด็ก คือ ให้เด็กกลุ่มเดิมหรือกลุ่มใหม่ช่วย UPDATE ข้อมูลให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา)

จากการทำงานระยะที่ ๑ ทีมวิจัยได้บทเรียนการทำงานมากมาย เช่น ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการเก็บข้อมูล วิธีการพูด การอธิบาย การแบ่งบทบาทหน้าที่ของทีม ตลอดจนเทคนิคการติดต่อประสานงานกับบุคคลอื่นๆ หรือหน่วยงาน ได้เรียนรู้การจัดสรรเวลาเกี่ยวกับการทำงานวิจัยและเรื่องส่วนตัว (ให้ทั้งสองเรื่อง ไปด้วยกันได้) ได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม ร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหาร่วมกัน

๔.๔ ผลของการดำเนินงานตามแผนกิจกรรมระยะที่ ๒

กิจกรรมที่ ๑ เวทีเตรียมความพร้อมและทบทวนกระบวนการวิจัยในส่วนการนำรูปแบบที่ได้ไปใช้ในพื้นที่

เวทีที่ ๑ วันที่ ๘ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๐๐-๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๒๑ คน ประกอบด้วย ทีมวิจัยจำนวน ๑๕ คน / เครือข่าย มทร. ๔ คน / พี่เลี้ยงสกว.ลำปาง ๒ คน

ประเด็นการประชุม

- แนวทางการดำเนินงานระยะที่ ๒
- ทบทวนประเด็นปัญหาทั้ง ๕ ด้าน เพื่อนำไปสู่การออกแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามความต้องการของชุมชน/นักวิจัย
- บทบาทหน้าที่นักวิจัย และเวลาการทำงาน

สาระสำคัญ

- การดำเนินงานในระยะที่ ๒ เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการออกแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูลของชุมชนจากระยะที่หนึ่งมาใช้งานโดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนแรก คือข้อมูลที่จำเป็นและนำไปแก้ไขปัญหาชุมชนทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านหนี้สิน และด้านท่องเที่ยว ส่วนที่ ๒ คือการนำข้อมูลที่ได้ไปออกแบบเป็นโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ โดยส่วนนี้จะเป็นหน้าที่ของเด็กเยาวชนที่ต้องเรียนรู้วิธีการกรอกข้อมูล แก้ไข เปลี่ยนแปลงข้อมูล โดยร่วมกับเครือข่าย นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง (มทร.) เป็นผู้ดูแลและฝึกอบรมให้กับเยาวชน จนถึงการออกแบบโปรแกรมให้กับชุมชน
- ทางทีมวิจัยความต้องการให้ตัวโปรแกรมออกมาในลักษณะเป็นเว็บแอปพลิเคชัน ซึ่งไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ห่างไกลก็สามารถจัดการและทำการเรียกดู เรียกใช้ข้อมูลได้ และยังเป็นการประชาสัมพันธ์หมู่บ้านผ่านระบบอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันสามารถทำได้ง่ายรวดเร็วไม่ต้องเสียค่าลิขสิทธิ์และได้ระบบที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงได้ตกลงเช่าพื้นที่ของเว็บแอปพลิเคชันและทำการอัปโหลดไว้ โดยมีค่าใช้จ่ายในการเช่าพื้นที่จำนวน ๑,๕๐๐ บาทต่อปี
- พุดคุยเรื่องแผนการทำงาน ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่มีต่อแผนที่วางไว้ของเครือข่ายนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) เนื่องจากทีมวิจัยไม่สามารถร่วมเวทีได้ในวันจันทร์ – วันศุกร์ ดังนั้นจึงต้องปรับเวลามาเป็นวันเสาร์และอาทิตย์แทน

ปัญหาและอุปสรรค

๑. สมาชิกชุมชนไม่พร้อมเพรียงกัน
๒. นักวิจัยร่วมมากไม่ครบ

สิ่งที่ได้รับ

แนวทางการดำเนินงานวิจัย รูปแบบของโปรแกรมซึ่งจะเป็นเว็บแอปพลิเคชัน และแผนการทำงาน

กิจกรรมที่ ๒ เวทีนำเสนอข้อมูลที่ได้จากระยะที่ ๑ มาเรียงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็น

เวทีที่ ๑ วันที่ ๒ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๐๐-๑๒.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๒๑ คน
ประกอบด้วย ทีมวิจัยจำนวน ๑๕ คน/เครือข่าย มทร. ๔ คน/พี่เลี้ยงสกว.ลำปาง ๒ คน

ประเด็นการประชุม

วิเคราะห์และเรียงลำดับความสำคัญประเด็นปัญหาทั้ง ๕ ข้อ

สาระสำคัญ

ทีมวิจัยได้พูดคุยกันถึงประเด็นปัญหาทั้ง ๕ ด้านแล้วช่วยกันเลือกขึ้นมาทบทวน และถอดบทเรียนสภาพปัญหาด้านต่างๆ จากเวทีในครั้งที่แล้ว โดยมีทีมพี่เลี้ยงจาก สกว. ลำปาง คือ คุณจิตติมา บุญมี และ คุณอัญมณี แสงแก้ว เป็นผู้ชวนทีมวิจัยระดมความคิด ส่วนการเพิ่มเติมในแต่ละประเด็นปัญหาของชุมชนบ้านศรีดอนมูลทั้ง ๕ ด้าน มีแกนนำนักวิจัยช่วยกันแสดงความคิดเห็น คือ นายสมยศ รุ่งขึ้น นายปราโมทย์ รุ่งเรือง และ นางทักษิณา วรรณรักษ์ ประเด็นแรกที่มีการพูดคุย ดังนี้

๑. ปัญหาด้านสุขภาพ ได้พูดคุยถึงประเด็นปัญหาการฆ่าตัวตายซึ่งแม้ปัญหาไม่ได้เกิดในชุมชนแต่ก็อยู่ในบริเวณใกล้เคียง การฆ่าตัวตายเป็นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในตำบลแจ้ซ้อนและมีอัตราสูงขึ้น ส่วนใหญ่จะพบในคนอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปซึ่งสาเหตุมาจาก

- **สุขภาพไม่ดี** เจ็บไข้ได้ป่วยตามอายุที่สูงขึ้นรับสภาพปัญหาตัวเองไม่ได้ บางคนไม่มีเงินรักษากลับเป็นภาระ
- **ฐานะไม่ดี** คือ บางคนมีโรคประจำตัวมาก ต้องเข้าออกโรงพยาบาลเป็นประจำ แต่มีฐานะยากจนจึงทำให้การเข้ารักษาโรคประจำตัวในแต่ละครั้งนั้นต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ซึ่งตนเองก็ไม่มีเงิน ทางออกที่ดีที่สุดก็คือ การฆ่าตัวตาย เพื่อให้โรคประจำตัวเหล่านี้หมดไป
- **คิดว่าเป็นภาระให้ลูกหลาน** เพราะจะต้องดูแลค่าใช้จ่ายในครอบครัวแล้วยังต้องมาดูแลตนอีก จึงคิดว่าถ้าตนตายไปได้ลูกหลานก็จะได้สบายมีเงินเหลือเก็บเยอะ ไม่ต้องมาเสียค่าใช้จ่ายในการไปหาหมอของตนเอง ซึ่งความเป็นจริงแล้วลูกหลานทุกคนเต็มใจที่จะจ่ายเงินส่วนนี้ให้เพราะทุกคนอยากให้พ่อแม่ หรือปู่ย่า ตายายของตนเอง อยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้กับลูกหลานต่อไป
- **ไม่มีรายได้ แต่ยังต้องใช้จ่าย** บางคนคิดว่าตนเองมีอายุมากแล้วจะไปทำงานหาเงินมาใช้จ่ายคงเป็นเรื่องยากเพราะคงไม่มีนายจ้างคนไหนที่จะรับคนแก่เข้าทำงาน ครั้นพอเข้าทำงานแล้วก็คิดว่าจะไปเป็นภาระ เพราะตนเองมีโรคประจำตัวและเจ็บไข้ได้ป่วยบ่อย เบี้ยยังชีพเดือนละ ๕๐๐ บาทไม่พอใช้ ไปพบหมอในแต่ละเดือนต้องใช้จ่ายเงินไม่ต่ำกว่าครึ่งละ ๑,๐๐๐ บาท ค่าอุปโภค-บริโภค

ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ไม่ต่ำกว่า ๕๐ บาท จึงทำให้คนแก่เหล่านี้ เกิดอาการเครียด และคิดว่าทางออกที่จะ
ทำให้ตนเองไม่ต้องอยู่อย่างลำบาก คือ การฆ่าตัวตาย

- **ปัญหาครอบครัว (หย่าร้าง)** คือ การที่มีคนใกล้ชิดคอยให้กำลังใจซึ่งกันและกันถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ
ที่สุด โดยเฉพาะการอยู่เป็นคู่สามีภรรยาจนเมื่ออย่างเข้าสู่วัยชราจะไม่เครียดมากนักเวลามีปัญหา
ก็มักมีคนช่วยรับฟัง แต่สำหรับคนชราที่คู่ทุกข์คู่ยากจากไปเมื่ออย่างเข้าสู่วัยชราจะมีความสุข เวลาม
มีปัญหาไม่มีใครรับฟัง หรือการหย่าร้างของลูกหลานที่พอคนแก่เห็นแล้วต้องทุกข์ใจ ที่เห็นชีวิตคู่ของ
ลูกหลานต้องพังทลายลง เกิดความเครียดเพราะไม่อยากให้ชีวิตคู่ของลูกหลานต้องมาเหมือนตน ที่
พอตอนแก่ต้องอยู่คนเดียว ไม่มีใครคอยปรับทุกข์ในเวลาที่มีปัญหา
- **อาการซึมเศร้า** คือ การได้รับการดูแลเอาใจใส่จากลูกหลานถือว่ามีความสำคัญต่อจิตใจของผู้สูงอายุ
อย่างมากหากได้รับการดูแลดี ผู้สูงอายุจะไม่คิดว่าตนเองนั้นเป็นภาระของลูกหลาน แต่ถ้าไม่ได้รับ
การดูแลเอาใจใส่ ปล่อยปละละเลย หรือบางคนถูกลูกหลานหลอกให้ไปอยู่ที่บ้านพักคนชรา และไม่
เคยเหลียวแลเลยจะรู้สึกท้อแท้ พอเห็นคนรุ่นเดียวกันมีลูกแะเวียนมาหาอยู่เรื่อยทำให้รู้สึกน้อยใจ
เกิดอาการซึมเศร้าและคิดว่าทำไมลูกหลานของตนเองไม่มาเยี่ยมเยียนบ้าง หรือบางคนอยู่ในสภาพ
ครอบครัวมีปัญหาลูกหลานทะเลาะเบาะแว้งกันประจำก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุเกิดอาการ
ซึมเศร้า เห็นลูกหลานของตนต้องมาทะเลาะกันแทนที่จะรักใคร่ปรองดองกัน ซึ่งอาการซึมเศร้านี้ถ้า
เป็นมากๆ จะทำให้เกิดภาวะการคิดสั้นฆ่าตัวตายได้ เพราะคิดว่านี้คือทางออกที่ดีที่สุดที่จะทำให้
ตนเองไม่ต้องมานั่งทุกข์กับเรื่องต่างๆ ที่เข้ามา
- **การรับประทานอาหาร** เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพ ซึ่งการรับประทานอาหารทำให้เข้า
มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านสุขภาพนั้นมีสาเหตุ ดังนี้
 - **การรับประทานอาหารที่ไม่ถูกสุขลักษณะ** ชาวบ้านที่นี้ยังมีค่านิยมในการรับประทานอาหาร
อาหารที่สุกๆ ดิบๆ เช่น ลาบ ลู้ ส้า ซึ่งเป็นวัฒนธรรมการรับประทานอาหารที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่
รุ่น และเกิดจากความเคยชิน การรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แม้จะมีผู้รู้มาให้ความรู้เรื่องการปรุง
อาหารสุกและโทษของการรับประทานอาหารสุกๆ ดิบๆ แต่ก็ตามแต่พฤติกรรมการ
รับประทานอาหารก็ไม่เคยเปลี่ยน
 - **ความเชื่อที่ผิด** เช่น การรับประทานอาหารกึ่งแค้นที่ยังเป็นๆ อยู่ แล้วเอาน้ำมะนาวบีบลงไปก็
รับประทานได้ โดยคิดว่ามะนาวสามารถที่จะฆ่าเชื้อโรคให้ตายได้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องทำ
ให้สุกก่อน โรคที่พบจากการรับประทานอาหารตามความเชื่อที่ผิด ได้แก่ โรคพยาธิใน
ตับ โรคหูดับ เป็นต้น
 - **ขนมกรุบกรอบ** เป็นลักษณะของการรับประทานอาหารที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพเช่น ฟันผุ
โรคเบาหวาน โรคความดันโรคหลอดเลือด เป็นต้น
 - **อาหารที่ปนเปื้อนสารพิษ** ไม่ว่าจะรับประทานผักและผลไม้ล้วนแต่มีสารปนเปื้อนจากยา
ฆ่าแมลงและสารเคมีต่างๆ ที่ใส่ลงในผักและผลไม้เพื่อให้ผักและผลไม้เหล่านั้น มีใบ มีลูกที่
ใหญ่ มีผลที่สวยงาม ขายได้ราคาดี เพราะคนส่วนใหญ่นิยมผักและผลไม้ที่มีผลใหญ่
สวยงาม โดยไม่รู้เลยว่าสิ่งที่เราเลือกแบบนี้มันมีสารพิษปนเปื้อน เมื่อลองไปตรวจเลือด
เพื่อหาการสะสมของสารพิษก็พบว่า ปริมาณสารพิษตกค้างในร่างกาย บางคนมีมากกว่า
ชาวไร่ชาวนาเสียอีก ทั้งๆ ที่ความจริงแล้วชาวนาน่าจะมีปริมาณสารพิษตกค้างมากกว่า
เราเพราะพวกเขาต้องคลุกคลีอยู่กับสารพิษ แต่พวกเขาจะไม่รับประทานของเหล่านี้จะ
รับประทานเฉพาะของที่ปลูกเองเท่านั้นเพราะรู้ว่ามันมีสารพิษมาก เช่น ส้มเขียวหวาน

มะเขือเทศ ถั่วฝักยาว สตอเบอร์รี่ ผักคะน้า สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่มีสารเคมีตกค้างเป็นจำนวนมาก

วิธีการให้ความรู้เรื่องการรับประทานอาหารให้ถูกสุขลักษณะ

- ทางสถานีอนามัย ได้เข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการรับประทานอาหารที่ต้องปลุกให้สุกก่อนรับประทาน
- หน่วยงาน สสส. ให้ความรู้ในรูปแบบของโปสเตอร์วิธีการถนอมอาหารที่ถูกสุขลักษณะ
- ชุมชนจัดให้ความรู้เรื่องการรับประทานอาหารให้ถูกหลัก ทำให้สุกก่อนที่จะรับประทาน ไม่รับประทานสุกๆ ดิบๆ

๒. ปัญหาเด็ก-เยาวชน

เยาวชนที่เป็นที่มนักวิจัยได้ช่วยกันเสนอความคิดเห็น สิ่งที่เป็นปัญหาของเด็ก-เยาวชนในชุมชนบ้านศรีดอนมูล มีดังนี้

- เยาวชนใช้เวลาว่างไม่เกิดประโยชน์ คือ การใช้เวลาว่างในการเล่นเกมส์ ซึ่งร้านเกมส์ในชุมชนนั้น มีอยู่ ๓ ร้าน คิดค่าบริการ ชั่วโมงละ ๑๐ บาท โดยเยาวชนส่วนใหญ่จะเข้าร้านเกมส์ไปทำกิจกรรม ซึ่งคิดเป็น เปอร์เซนต์ ดังนี้ เล่นเกมส์ ๘๐% หาความรู้ ๒๐%
- การจับกลุ่มของวัยรุ่นที่มีทั้งผู้หญิง และผู้ชายบริเวณหน้าโรงเรียน
- เด็กแว้นซ์ กิจกรรมของกลุ่มนี้ คือ แต่งรถให้มีเสียงดัง ทำให้รบกวนชาวบ้าน
- การติดสิ่งเสพติดในกลุ่มเยาวชน เช่น สุรา บุหรี่
- เครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ที่เด็กเหล่านี้จะใช้เงินกู้ ทยอยมาซื้อ
- การพนัน ได้แก่ การเล่นไพ่ เล่นสนุกเกอร์ การแทงพนันฟุตบอล
- การไม่รู้จักหน้าที่ของตนเอง คือ หน้าที่การศึกษาเล่าเรียนและเป็นบุตรที่ดีของผู้ปกครอง
- การไม่เข้าใจคนในครอบครัว เช่น พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เนื่องจากเกิดช่องว่างระหว่างวัยจึงส่งผลให้ความสัมพันธ์กันในครอบครัวมีน้อย
- การติดเพื่อน เพื่อนพูดอะไรจะเชื่อทุกอย่าง เพราะถ้าคบเพื่อนดีก็จะพาไปในทางที่ดี แต่ถ้าคบเพื่อนที่ไม่ดีก็จะพาไปในทางที่ไม่ดี
- เรื่องชู้สาว ที่เยาวชนอายุประมาณ ๑๔-๑๕ ปี ปัญหาที่พบคือ การตั้งครรภ์ในวัยเรียนและการขาดความรู้เกี่ยวกับการป้องกันที่ถูกวิธี
- การทะเลาะวิวาท ในกลุ่มผู้ชายและผู้หญิงจึงเกิดการตบตีกัน
- การแต่งกายที่ไม่สุภาพเรียบร้อย และถูกกาลเทศะ

ซึ่งจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ถือว่าเป็นปัญหาเด็กและเยาวชนที่สำคัญของชุมชนบ้านศรีดอนมูล ที่ได้ถูกคัดเลือกมาจากการระดมความคิดของทีมนักวิจัยว่าปัญหานี้น่าจะอยู่ในอันดับ ๑-๕ ที่ต้องนำมาพูดคุยเพื่อหาแนวทางแก้ไข

๓. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

ในประเด็นนี้นักวิจัยได้ช่วยกันเสนอความคิดเห็นหลายหัวข้อทั้งปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไขไปพร้อมกันซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- **ขยะในบ้าน** คือ ทุกหลังคาเรือนไม่มีการแยกประเภทขยะ
- **การเผาขยะ / เผาไม้เพื่อไล่แมลง** บางครัวเรือนนิยมเอาขยะมาเผา โดยไม่รู้เลยว่า ควันเหล่านั้นจะทำให้สิ่งแวดล้อมไม่สมดุลกัน หรือถ้าเผาแล้วล้มดับ ก็จะทำให้ไฟลุกลามไปที่อื่น ทำให้เกิดไฟไหม้ตามมา และทำให้เกิดความเสียหายทั้งร่างกายและทรัพย์สิน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่ดีไป
- **ฆ่าสัตว์ในหมู่บ้านเกิดเสียงดังและกลิ่นเหม็น** ซึ่งจะทำกันเฉพาะในเวลากลางคืน จึงทำให้รบกวนเวลานอนของชาวบ้าน
- **ควันจากตลาด** คือ การที่พ่อค้าแม่ค้าปิ้ง หรือย่าง ของขาย ไม่มีการหาวิธีเก็บควันจากการปิ้งหรือเผาของพวกนี้ ทำให้ควันเหล่านี้ไปรบกวนชาวบ้าน เพราะตลาดอยู่ใกล้ชุมชน จึงควรที่จะหาวิธีป้องกัน
- **มูลสัตว์ (ขี้หมู)** มีบางหลังคาเรือนที่มีการเลี้ยงหมู แต่การดูแลรักษาเรื่องความสะอาดและกลิ่นกลับไม่สนใจ จึงทำให้กลิ่นของขี้หมูมารบกวนคนในชุมชน
- **การตัดไม้** มีทั้งตัดมาสร้างบ้าน / ตัดไปขาย แต่การตัดมาสร้างบ้านนั้นกับตัดมาเกินความพอดี จึงทำให้ต้นไม้ เริ่มลดจำนวนลง หรือในส่วนของ การตัดไปขาย ก็กำลังขยายเป็นวงกว้าง
- **การเผาป่า (โดยไม่ตั้งใจ)** คือการเผาหญ้าบริเวณที่มันรกแล้วลามไปยังส่วนอื่นๆ โดยที่คนเผาไม่รู้ ซึ่งเป็นอีกปัญหาที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมเพราะการที่เราเผาป่าถึงแม้จะไม่ได้ตั้งใจก็ตาม ควรที่จะนึกถึงผลเสียที่จะตามมา ทางที่ดีควรที่จะใช้วิธีการตัด / ถาง เพื่อที่จะช่วยรักษาความสมดุลของป่าไม้ไว้
- **นักท่องเที่ยว** ชุมชนอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว และเป็นทางผ่านไปยังสถานที่ท่องเที่ยวหลายแหล่ง เช่น น้ำตกแจ้ซ้อน ที่ในแต่ละวันจะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งพอซื้อของมารับประทานแล้วหมดมักจะทิ้งขยะลงข้างทาง
- **เด็กนักเรียน** (รถรับส่งนักเรียน) คือ ระหว่างทางจากโรงเรียนมาถึงบ้านจะมีขยะเป็นจำนวนมาก เพราะเวลานักเรียนซื้อของรับประทานมาจากโรงเรียน พอรับประทานหมดแล้วก็มักจะเหวี่ยงทิ้งข้างทาง
- **โรงงานหน่อไม้** เกิดปัญหา คือ เรื่องน้ำและกลิ่นเหม็นหน่อไม้ ซึ่งสิ่งที่เป็นผลกระทบคือ น้ำจากโรงงานไหลลงแม่น้ำ และกลิ่นเหม็นรบกวนโรงเรียนและชุมชน

โดยแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น คือ

- **การแยกขยะ** คือ ในแต่ละครัวเรือนแยกขยะแต่ละประเภทก่อนที่จะนำไปทิ้ง
- **ธนาคารขยะ** ในส่วนของขยะรีไซเคิล หรือขยะที่มีพิษ ให้นำมาขายกับธนาคารชุมชน เพื่อที่จะทำให้อาชีพของขยะหมดไปจากชุมชน
- **สร้างจิตสำนึกร่วม** คือ มีการปลูกฝังให้เห็นความสำคัญของขยะ เพราะขยะบางชนิดสามารถที่จะนำมาแลกเปลี่ยนเป็นเงิน เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนได้
- **ทุนสนับสนุนของ อบต.** นำเอางบประมาณของ อบต. เข้ามาจัดการกับปัญหาขยะ

- **ทำหมู่บ้านต้นแบบ** คือ พัฒนาชุมชนของตนให้ปลอดจากขยะ โดยเฉพาะขยะที่อยู่ข้างทางให้สะอาด เพื่อให้หมู่บ้านอื่นเข้ามาดูวิธีการจัดการขยะ และนำเอาวิธีการของชุมชนเราไปปรับใช้กับชุมชนของพวกเขา
- **ระบบการจัดการขยะ** คือ ทางชุมชนได้หาวิธีการจัดการขยะที่ไม่ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านในชุมชนตนเองและชุมชนรอบข้าง

๔. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ(หนี้สิน)

- **การศึกษา / การส่งลูกเรียน** เนื่องจากพ่อแม่ไปกู้เงินมาส่งลูกเรียนในระดับสูง และส่งเรียนนอกพื้นที่ ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายมากขึ้น
- **เครื่องมือสื่อสาร (โทรศัพท์)** ที่ปัจจุบันกำลังกลายเป็นปัญหาหนี้สินที่สำคัญ เพราะต้องมีโทรศัพท์ไว้ใช้ในการสื่อสารที่มีราคาสูงเกินความจำเป็น
- **เครื่องอำนวยความสะดวก** เช่น รถมอเตอร์ไซด์ เครื่องเสียง และสิ่งของที่ไม่จำเป็น จึงเกิดเป็นปัญหาการกู้ยืมเงิน และเกิดหนี้สินภายในครอบครัว
- **บุหรี่ยสุรา** เป็นปัญหาสำคัญของการเกิดหนี้สินและเกิดผลกระทบต่อสุขภาพ
- **การลงทุน (ประกอบอาชีพ ทำสวน ทำนา)** คือ ชาวสวน ชาวนา ต้องลงทุนไปกับการประกอบอาชีพเป็นจำนวนมาก ทั้งในเรื่องของปุ๋ย สารเคมีต่างๆ แต่พอเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขึ้น เช่น น้ำท่วม จึงทำให้ขาดทุนเป็นจำนวนมาก ทำให้ยอดหนี้เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ
- **การไม่ประหยัดและเก็บออม** เกิดจากการที่ชาวบ้านใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายเกินความจำเป็น โดยไม่ได้คำนึงถึงฐานะของตน และไม่เก็บออมเงินเพื่อใช้จ่ายในอนาคต
- **รายได้น้อยกว่ารายจ่าย** คือ บางครอบครัวมีรายรับแค่วันละ ๑๕๐ บาท แต่กลับใช้เงินวันละ ๓๐๐ บาท โดยเงินทั้งหมดไปนั้นก็เกิดจากการใช้จ่ายเกินตัว ไม่รู้จักการประหยัด และไม่ได้คำนึงถึงรายรับ
- **การไปทำงานเมืองนอก** คือ กู้เงินใช้ในการเดินทาง ค่าเอกสารการออกนอกประเทศ ทำให้เป็นเหตุต้องสิ้นเปลืองเงินและบางครอบครัวเป็นหนี้เพิ่ม
- **การพนัน (ก๊วนเล่น) หวย น้ำเต้าปูปลา แซ่มีบ่อนการพนันเคลื่อนที่ (เล่นตามห้างนา ล่องแพ)** จะย้ายไปเรื่อยๆ โดยมีบางกลุ่มเล่นการพนันเป็นอาชีพหลัก ซึ่งพอเสียการพนันเป็นจำนวนมาก จะกู้เงินไปเล่นต่อ ทำให้หนี้เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ

จากบทเรียนที่เกิดขึ้น ทำให้ชุมชนรู้ว่าที่ผ่านมาการเข้ามาสำรวจหนี้สินของชาวบ้านโดยหน่วยงานต่างๆ ที่ให้ชาวบ้านกรอกข้อมูลในเรื่องปัญหาหนี้สิน จะพบว่าข้อมูลจำนวนหนี้สินที่ได้รับมานั้นไม่ตรงกับความเป็นจริง เพราะชาวบ้านกลัวว่าถ้าบอกจำนวนหนี้สินที่เป็นความจริงไป จะทำให้เกิดปัญหาตามมาคือการมาเรียกเก็บภาษีย้อนหลังของกรมสรรพากร ดังนั้นการที่จะได้ข้อมูลจำนวนหนี้สินที่เป็นจริง ต้องเป็นคนในชุมชนเข้ามาเก็บข้อมูลเอง แต่ใช้ว่าเก็บครั้งเดียวแล้วจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง ต้องมีการเก็บอย่างน้อย ๒ ครั้ง ถึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

แหล่งเงินกู้ของชุมชนที่ชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าไปรับบริการสินเชื่อมีอยู่ ๒ แหล่งคือแหล่งเงินกู้ในระบบและแหล่งเงินกู้นอกระบบ

แหล่งเงินทุนในระบบ

- ธนาคารเพื่อการเกษตร(ธกส.) คือ เกษตรกรบางคนนิยมไปกู้เงินมาเพื่อลงทุน เพราะเสียดอกเบี้ยน้อย และปลอดภัย เพราะถ้าไปกู้จากนายทุนต้องเอาที่นาไปค้ำประกัน และถ้าไม่จ่ายต้องถูกยึดที่ทำมาหากินของตน
- ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ทุนสร้างบ้าน) ชาวบ้านที่ต้องการสร้างบ้าน แต่มีเงินไม่พอจะไปกู้เงินกับธนาคารนี้ เพราะดอกเบี้ยน้อย
- ธนาคารออมสิน (ทุนค้าขาย/ธุรกิจ) ชาวบ้านที่ต้องการประกอบอาชีพธุรกิจหรือแม้แต่การค้าขายเล็กๆ น้อย แต่มีเงินทุนไม่พอจะไปกู้ที่ธนาคารนี้
- สหกรณ์เครดิตยูเนียน (ทุนประกอบอาชีพ โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ในการกู้) การกู้ในสหกรณ์นี้จะนิยมกู้เพื่อไปประกอบอาชีพ แต่ข้อตกลงคือต้องมีการระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ด้วย
- สหกรณ์ครู (ต่อเติมบ้าน เงินปันผล) ปันผลตามธุรกิจและปันผลตามหุ้นส่วน
- ธนาคารกรุงไทย และ ธนาคารทหารไทย (ทุนการทำเกษตร การประกอบอาชีพ) ส่วนใหญ่กู้เงินจากที่นี่ เนื่องจากดอกเบี้ยในการส่งน้อย และระยะเวลาในการส่งนาน
- กลุ่มแม่บ้าน

แหล่งเงินทุนนอกระบบ

- นายทุน (เอาโฉนด นส.๓ ไปค้ำประกัน เพราะถ้าไม่จ่ายตามกำหนดก็จะถูกยึดสิ่งที่เอาไปค้ำประกัน)
- นืมซีเล้งลิสซิ่ง
- อีออน / first chose (มาจากในเมือง)

๕. ปัญหาด้านการท่องเที่ยว

- ชาวบ้านไม่ได้รับผลประโยชน์เต็มที่จากอุทยานฯในเรื่องของการเข้าไปขายสินค้า
- ความเป็นเจ้าของร่วม
- ความแตกแยกของรีสอร์ท การไม่วางแผน แบ่งรายรับร่วมให้กับชุมชน
- จุดขาย คือ OTOP (One Tambon One Product)ไม่เป็นจุดเด่น
- น้ำเสียจากบ่อน้ำแร่และน้ำตก
- ขยะจากอุทยานฯ ซึ่งเกิดจากการไม่ได้คัดแยกขยะ
- สินค้าบางประเภทไม่ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว
- ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีและต่อเนื่อง
- กลุ่มคนส่วนใหญ่ที่เข้ามาทำธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นคนนอกชุมชน เช่น ไร่หญ้ารีสอร์ท ธารารินรีสอร์ท ไร่ศิลารีสอร์ท ประภาภรณ์รีสอร์ท พิษณุรีสอร์ท และราชิการ์รีสอร์ท **และธุรกิจการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชน มีดังนี้** ฝ่ายคำรีสอร์ท แจ้ซ้อฮิลล์ บ้านสวนเรือนแก้วรีสอร์ท
- สภาพอากาศ เป็นมลพิษ เกิดจากรถยนต์ที่เข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลต่างๆ
- ระบบเสียงจากการจัดกิจกรรมของรีสอร์ท ที่เสียงดัง ทำให้เกิดความรบกวนกับชุมชน
- กลุ่มเด็กที่มาเที่ยว เสียงดัง ก่อการทะเลาะวิวาท ชู้สาว
- สินค้าชุมชนขายไม่ได้ เนื่องจากไม่ได้เข้าไปอยู่ในอุทยานฯ เพราะนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มักจะเข้าไปซื้อในอุทยาน

- ตั้งกฎ/เพิ่มส่วนลดระหว่างอุทยานฯและชุมชน
- เปิดช่องการนำคนในชุมชนเข้าไปทำงานเพื่อเสริมรายได้

โดยในส่วนที่ ๒ นี้จะเป็นเรื่องของข้อมูลมือสองที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งทีมวิจัยช่วยกันนำเสนอข้อมูลดังกล่าว และคัดกรองข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้กับข้อมูลที่ไม่จำเป็นต้องนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา และวิธีการที่นำมาใช้และไม่ได้นำมาใช้ มีวิธีการอะไรบ้าง และข้อมูลมือสองที่ไม่ได้นำมาใช้เป็นเพราะอะไร จากการวิเคราะห์ปัญหาทั้ง ๕ ด้านตามข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามและข้อมูลมือสองจึงลำดับความสำคัญของปัญหาได้ดังนี้

- ๑.ปัญหาด้านเศรษฐกิจ (หนี้สิน)
- ๒.ปัญหาเด็กและเยาวชน
- ๓.ปัญหาด้านการจัดให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว
- ๔.ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม
- ๕.ปัญหาด้านสุขภาพ

กิจกรรมที่ ๓ เวทีขับเคลื่อนประเด็น ปัญหา ตามลำดับความสำคัญจากเวที ๒

เวทีที่๑ วันที่๑๓ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๐๐-๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๒๑ คน ประกอบด้วย ทีมวิจัย จำนวน ๑๕ คน / เครือข่าย มทร. ๔ คน / พี่เลี้ยงสกว.ลำปาง ๒ คน

ประเด็นการประชุม

- คัดเลือกประเด็นจากกิจกรรมที่ ๒ เวทีนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ ๑ มาเรียงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็น และนำประเด็นที่ได้มาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
- หารูปแบบการนำเสนอข้อมูลในเว็บไซต์

สาระสำคัญ

จากกิจกรรมที่ ๒ ทีมวิจัยได้ประเด็นปัญหาที่ชุมชนให้ความสำคัญและต้องการให้มีการแก้ปัญหาเป็นลำดับต้นๆ จำนวน ๓ ประเด็น จากประเด็นปัญหาทั้งหมด ๕ ประเด็น คือ ปัญหาของเด็กและเยาวชน ปัญหาด้านหนี้สิน และปัญหาด้านการจัดการชุมชนให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวตามลำดับ ตามแผนการดำเนินงานที่ได้วางไว้หลังจากสิ้นสุดการวิจัยในระยะที่ ๑

จากนั้นในเวทีได้หารือเพื่อพิจารณาเลือกเพียง ๑ ประเด็นที่ทีมจะต้องช่วยกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และเก็บข้อมูลในเชิงลึกต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากระยะเวลาดำเนินงานใกล้จะสิ้นสุดทางทีมวิจัยเกรงว่าไม่อาจดำเนินการเสร็จสิ้นตามกรอบเวลาที่กำหนด จึงได้ปรับการทำงานตามที่ สกว.ฝ่ายวิจัยเพื่อ

ท้องถิ่นได้ให้ข้อเสนอแนะ คือ เลือกบางประเด็นที่จะทดลองจัดเก็บข้อมูลเชิงลึก โดยเพิ่มเติมจากข้อมูลที่มีอยู่แล้วไม่ต้องเก็บข้อมูลเพิ่มทั้ง ๕ ประเด็น

ผลจากการหารือในเวที ทีมวิจัยสรุปได้ว่าจะทดลองเก็บข้อมูลในเชิงลึกประเด็นเศรษฐกิจ(หนี้สิน) ส่วนประเด็นเด็กและเยาวชนนั้น ทางทีมลงความเห็นให้เลื่อนออกไปก่อนเนื่องจากในวันนั้นไม่มีตัวแทนเยาวชนและนักวิจัยเยาวชนที่เป็นนักเรียนเข้าร่วมเวทีครั้งนี้ จึงไม่สามารถทบทวนข้อมูลมือสองรวมถึงปัญหาต่างๆ จากข้อคิดเห็นของเยาวชนได้ และทีมวิจัยเห็นว่าข้อคิดเห็นจากแหล่งอื่นไม่สามารถตอบคำถามและบอกสาเหตุได้ดีเท่ากับตัวของเด็ก-เยาวชนเอง จึงตกลงว่าให้นำปัญหาเด็กและเยาวชนมาหารือในเวทีถัดไป ส่วนประเด็นปัญหาด้านการจัดการชุมชนให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยว นั้น ได้ให้นักวิจัยที่รวบรวมข้อมูลประสานงานกับทีมนักศึกษา มทร. เพื่อนำข้อมูลที่สำรวจได้ไปพัฒนาฐานข้อมูลต่อไปให้เหมาะสมกับการนำไปใช้สำหรับเช่น องค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ หรือประชาชนที่สนใจ เป็นต้น

สาระสำคัญในการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาเศรษฐกิจ(หนี้สิน)และร่วมหาแนวทางแก้ไขจากเวที ดังนี้

๑. สาเหตุของการเป็นหนี้

ที่ผ่านมามีหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เข้ามาเก็บข้อมูลบ่อยครั้ง แต่ปัญหาที่พบคือ ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง และการมีส่วนร่วมในการหาทางออกของชุมชนยังมีน้อยมาก ดังนั้นทีมวิจัยจึงได้ระดมความคิดเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาค่าการเป็นหนี้ ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

เก็บข้อมูลเชิงลึก โดยแบ่งตามกลุ่มย่อยของหมู่บ้าน ทั้งหมด ๑๕ หมู่ (ทดลองจากกลุ่มที่สนใจ)

- เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุการเป็นหนี้
- สรุปและประมวลผล
- แจกข้อมูลแก่กลุ่มย่อย ทั้งหมด ๑๕ หมู่
- แลกเปลี่ยนแนวคิดในการร่วมกันแก้ไขและหาทางออก
- ทดลองปฏิบัติตามแนวทางที่ได้

๒. ส่งเสริมการเพิ่มรายได้

ในส่วนนี้ทางทีมวิจัยได้ให้ความเห็นว่า กิจกรรมลักษณะนี้เคยทำมาก่อนแต่ไม่มีการติดตามผลว่าหลังจากที่ชาวบ้านได้รับความรู้แล้วได้นำเอาความรู้ไปประกอบอาชีพหรือไม่ ดังนั้นหลังจากที่ส่งเสริมแล้วควรมีเจ้าหน้าที่เข้ามาติดตาม และสอบถามความต้องการของชาวบ้านต่อการส่งเสริมการเพิ่มรายได้เพื่อจะได้สนับสนุนได้ตรงตามความต้องการอย่างแท้จริง

๓. ส่งเสริมอาชีพ

ปัจจุบันมีกลุ่มต่างๆ มากมายที่สร้างอาชีพให้กับชาวบ้าน โดยอาชีพเหล่านี้ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดให้มีการส่งเสริมเงินทุนกู้ยืม เพื่อที่จะให้ชาวบ้านได้นำไปลงทุนประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัว กลุ่มอาชีพที่ได้รับการสนับสนุนมีดังนี้

- กลุ่มทอผ้า
- กลุ่มร้านค้าน้ำตก

- กลุ่มเลี้ยงวัว
- กลุ่มปลูกถั่ว
- กลุ่มเลี้ยงหมู
- กลุ่มเพาะเห็ด เป็นต้น

ปัจจุบันกลุ่มเหล่านี้ยังคงมีประกอบกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทาง อบต.แจ้ซ้อน มีหลักเกณฑ์การกู้ยืมสำหรับกลุ่มต่างๆ คือ แต่ละกลุ่มสามารถกู้ยืมเงินได้กลุ่มละ ๕๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ บาท และจำนวนสมาชิก ๑๕ คนขึ้นไป โดยทางชุมชนบ้านศรีดอนมูลได้รับการสนับสนุนให้เงินยืมโดยไม่คิดดอกเบี้ย แต่การกู้ยืมของชาวบ้านนั้นไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ คือ ตั้งไว้ว่าการกู้ยืมนั้นต้องกู้ยืมไปเพื่อไปลงทุนประกอบอาชีพ แต่ส่วนมากกู้ไปซื้อของอำนวยความสะดวกต่างๆ หรือแม้กระทั่งการกู้ยืมไปเพื่อใช้หนี้ในระบบ ในด้านการส่งเสริมอาชีพจะมุ่งเน้นด้านการพัฒนากลุ่ม/พัฒนาศักยภาพการผลิตของกลุ่มและการบริหารจัดการ เพราะปัจจุบันเหตุที่ผลิตผลที่เกิดขึ้นมานั้นไม่ตรงกับความต้องการของตลาดและนักท่องเที่ยว รูปแบบไม่ทันสมัย ดังนั้นทีมวิจัยจึงเสนอ**แนวทางในการแก้ไขดังนี้**

- เริ่มจากการค้นหาและทบทวนปัญหาของแต่ละกลุ่มอาชีพ โดยคัดเลือกมาจากกลุ่มอาสาสมัคร ๑๕ หมวด
- ร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
- ทดลองลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่ได้
- ติดตามและประเมินผล

จากนั้นทีมวิจัยได้หารือต่อถึงเรื่องการนำข้อมูลที่ได้จากการหารือในวันนี้ ไปลงในเว็บไซต์ และหาแบบของการนำเสนอข้อมูล โดยทางนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.)ได้เสนอแนะให้ทำข้อมูลเป็นรูปกราฟแท่ง และกราฟวงกลม ในการเปรียบเทียบข้อมูลดังกล่าวเพราะสามารถดูและทำความเข้าใจได้ง่าย นอกจากนี้ทีมนักวิจัยได้เสนอให้นำข้อมูลของแหล่งเงินกู้เข้าไปแสดงในกราฟเหล่านี้ด้วยเพื่อจะได้นำไปเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาดังตรงจุดมากยิ่งขึ้น แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดว่าไม่สามารถนำข้อมูลเหล่านี้แสดงบนเว็บไซต์ได้เพราะเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ดังนั้นนักศึกษา มทร. จึงเสนอแนะว่าสามารถเอาไปใส่ในส่วนที่มีแต่สมาชิกบ้านศรีดอนมูลได้เท่านั้นและเข้าไปดูได้โดยการใช้ระบบสมาชิกและต่อไปในการทำแบบสอบถาม สมาชิกต้องเข้าไปกรอกข้อมูลเองในเว็บไซต์ และสรุปข้อมูลออกมาเป็นรายปี ซึ่งในส่วนนี้จะป้องกันการสูญหายของข้อมูลได้เป็นอย่างดี ไม่ต้องมาเก็บใหม่ทุกๆ ปี และทำให้ช่วยประหยัดงบประมาณด้วย

ก่อนปิดการประชุม ทางนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.)ได้แจกแบบสอบถามให้กับนักวิจัยเพื่อเพิ่มเติมข้อมูลที่ขาด โดยเนื้อหาของแบบสอบถามนั้นจะเป็นเรื่องการสอบถามความต้องการว่าจะให้นำข้อมูลอะไรบ้างไปลงในเว็บไซต์ของชุมชน

ปัญหาและอุปสรรค

นักวิจัยมาไม่ครบทำให้ไม่สามารถพูดคุยบางประเด็นปัญหาได้แต่ก็สามารถแก้ไขโดยนำประเด็นอื่นที่มีความสำคัญเหมือนกันมาพูดคุยกันก่อน

สิ่งที่ได้รับ

- ได้ประเด็นปัญหาด้านเศรษฐกิจ(หนี้สิน)เป็นปัญหาอันดับแรกๆที่ทีมวิจัยจะนำเสนอต่อชุมชนเพื่อร่วมกันแก้ไข

- ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของชุมชน
- ได้ข้อตกลงและรูปแบบการนำเสนอข้อมูลบนเว็บไซต์

กิจกรรมที่ ๔ เวทีการหารูปแบบการจัดทำฐานข้อมูลผ่านโปรแกรม คอมพิวเตอร์ ร่วมกับภาคีเครือข่าย(มทร.)

เวทีที่๑ วันที่ ๒๑ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ เวลา ๐๙.๓๐-๑๓.๐๐ น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๒๑ คน ประกอบด้วย ทีมวิจัยจำนวน ๑๕ คน / เครือข่าย มทร. ๔ คน / พี่เลี้ยงสกว.ลำปาง ๒ คน

ประเด็นการประชุม

- อธิบายหน้าที่การทำงานและแบ่งหน้าที่การทำงานของผู้ใช้ระบบ โดยนักศึกษา มทร.
- หารูปแบบการนำเสนอข้อมูลบนเว็บแอปพลิเคชัน

สาระสำคัญ

ในเวทีนี้นักวิจัยและทีมนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง(มทร.) พูดคุยกัน ถึงเรื่องการแบ่งหน้าที่การทำงานของผู้ใช้ระบบซึ่งนักวิจัยจะต้องแบ่งงานกันตามความถนัด และนักศึกษา มทร. ได้อธิบายถึงหน้าที่การทำงานของผู้ใช้ระบบ และได้แบ่งหน้าที่ออกเป็น ๔ ส่วนด้วยกัน คือ

๑. ผู้ดูแลระบบ หมายถึง หัวหน้าโครงการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าโครงการให้ดูแลจัดการระบบ

- สามารถใช้ Username และ Password ล็อกอินเข้าสู่ระบบ เพื่อรับสิทธิการใช้งานได้
- เรียกดูรายงานสรุปผล ในเรื่องปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านการศึกษา รวมข้อมูล สำมะโนครัวเรือนได้
- สามารถแก้ไข เพิ่ม ลบ ข้อมูลสมาชิก และนักวิจัยร่วมที่มีสิทธิใช้งานภายในระบบได้
- สามารถกำหนดสิทธิการเข้าถึงข้อมูลของสมาชิกแต่ละระดับได้
- สามารถตั้งหัวข้อ แสดงความคิดเห็น และสามารถเพิ่มลบหัวข้อ และความคิดเห็น ในส่วนของการ ดานสนทนากายในระบบได้
- สามารถเพิ่มข่าวสารของหมู่บ้าน ในส่วนกระดานข่าว ภายในระบบได้

๒. หน่วยงานภายนอก หมายถึง หน่วยงานหรือบุคคลที่ต้องการทราบข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลสรุปผลด้าน ต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เช่น อบต. สถานีอนามัย โรงเรียน หน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น

- ต้องทำการสมัครสมาชิก และสามารถใช้ Username และ Password ล็อกอินเข้าสู่ระบบเพื่อรับ สิทธิการใช้งาน
- สามารถเรียกดูรายงานสรุปผล ในเรื่องปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านการศึกษา
- สามารถตั้งหัวข้อและแสดงความคิดเห็นในส่วนของการสนทนากายในระบบได้
- สามารถเรียกดูรายละเอียดข่าวสารของหมู่บ้านผ่านระบบกระดานข่าวได้

๓. สมาชิกในหมู่บ้าน หมายถึง ผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านศรีดอนมูล และมีข้อมูลอยู่ในระบบ

- สามารถใช้ Username และ Password ล็อกอินเข้าสู่ระบบเพื่อกำหนดสิทธิการใช้งานได้

- สามารถเรียกดูรายงานสรุปผล ในเรื่องปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านการศึกษา รวมข้อมูล สำนะโนครัวเรือนได้
- สามารถตั้งหัวข้อและแสดงความคิดเห็นในส่วนของกระดานสนทนาภายในระบบได้
- สามารถที่จะตอบแบบสอบถามโดยผ่านระบบได้
- สามารถเรียกดูรายละเอียดข่าวสารของหมู่บ้านผ่านระบบ กระดานข่าวได้

๔. เจ้าหน้าที่กรอกข้อมูล หมายถึง นักวิจัยที่อยู่ในพื้นที่ หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าโครงการ เพื่อจัดการข้อมูลชุมชน

- สามารถใช้ Username และ Password ล็อกอินเข้าสู่ระบบเพื่อกำหนดสิทธิการใช้งานได้
- สามารถที่จะเพิ่มข้อมูลที่ได้จากการสำรวจผ่านแบบสอบถาม และแบบสำรวจ ลงในฐานข้อมูลของระบบได้
- สามารถเรียกดูรายงานสรุปผล ในเรื่องปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านการศึกษา รวมข้อมูลสำมะโนครัวเรือนได้
- สามารถตั้งหัวข้อและแสดงความคิดเห็นในส่วนของกระดานสนทนาภายในระบบได้
- สามารถที่จะตอบแบบสอบถามโดยผ่านระบบได้
- สามารถเรียกดูรายละเอียดข่าวสารของหมู่บ้านผ่านระบบ กระดานข่าวได้

หลังจากที่ทราบบทบาทและทำความเข้าใจกับหน้าที่ของผู้ใช้ระบบแล้ว ในเวทีได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการหารูปแบบการนำเสนอข้อมูลบนเว็บแอปพลิเคชัน โดยผู้เข้าร่วมเวทีทุกคนลงความเห็นว่า จะใช้สีฟ้าเป็นสีพื้นหลังและใช้รูปภาพสินค้า OTOP น้ำตกแจ้ซ้อน และรูปนักวิจัยมาตกแต่งเป็นภาพหัวเว็บกับพื้นหลัง และมีข้อตกลงการใช้ชื่อโดเมนเนมของเว็บไซต์ คือ www.Jaesorn.com ส่วนการออกแบบหน้าตาส่วนต่อประสานผู้ใช้ของเว็บไซต์ โลโก้เว็บไซต์ รายงาน แบบฟอร์มการกรอกข้อมูล รูปแบบการแสดงผลนั้นทางทีมนักศึกษา มทร.ได้นัดหมายให้นักวิจัยส่งข้อมูลที่ต้องการให้เพิ่มเติมไปทางอีเมลภายหลัง

ปัญหาและอุปสรรค

- นักวิจัยมาไม่ครบ ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการแสดงความคิดเห็นและข้อตกลง ซึ่งแก้ไขโดยการแจ้งเวลาและสถานที่ให้ทราบล่วงหน้าและมีการโทรศัพท์แจ้งอีกครั้งก่อนถึงเวลาเพื่อยืนยันความพร้อม
- นักวิจัยบางท่านไม่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์จึงไม่ค่อยเข้าใจถึงกระบวนการทำงานของระบบ บางขั้นตอนจึงต้องอธิบายซ้ำๆ แต่ในทีมวิจัยยังมีกลุ่มเยาวชนที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์และพอมีความรู้ด้านนี้บ้างจึงสามารถมอบหมายงานบางส่วนให้ทำได้เช่นการประสานงานกับทีม นักศึกษา มทร. เพราะจะต้องคอยติดต่อและส่งข้อมูลเพิ่มเติมให้ทางอีเมล

สิ่งที่ได้รับ

- นักวิจัยได้ทราบบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเข้าใช้งานระบบ และได้ศึกษาวิธีการใช้งานระบบอย่างถูกต้องจากการอธิบายของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.)
- ได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นระหว่างนักวิจัยกับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) ทำให้นักวิจัยเข้าใจถึงการใช้งานระบบยิ่งขึ้น และได้รูปแบบของเว็บไซต์ได้วางแผนการทำงาน ได้มอบหมายหน้าที่กันโดยนักศึกษา มทร. จะดำเนินการด้านออกแบบเว็บไซต์จนเสร็จสิ้น ระหว่างการพัฒนาเว็บไซต์นักวิจัยจะคอยให้ข้อมูลที่ต้องการเพิ่มเติมโดยส่งข้อมูลทางอีเมล
- ได้ข้อตกลงว่าจะใช้ชื่อโดเมนเนม ว่า www.Jaesorn.com
- ได้ข้อมูลสำหรับนำไปทำแบบฟอร์มป้อนข้อมูล

กิจกรรมที่ ๕ เวทีฝึกอบรมการปฏิบัติการและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในรูปแบบ ต.แจ้งข้อ ร่วมกับภาคีเครือข่าย(มทร.)

เวทีที่๑ วันที่ ๖ เดือน มกราคม พ.ศ.๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๓๐-๑๒ .๐๐ น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบล แจ้งข้อ อ.เมือง
ปาน จ.ลำปาง ลำปาง จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๒๑ คน ประกอบด้วย ทีมวิจัยจำนวน ๑๕ คน /เครือข่าย
มทร. ๔ คน / พี่เลี้ยงสกว.ลำปาง ๒ คน

ประเด็นการประชุม

- ทบทวนเวทีออกแบบโปรแกรมเพื่อการจัดการระบบสารสนเทศ
- ศึกษาวิธีการใช้งานโปรแกรมและทำความเข้าใจระบบการทำงานโปรแกรม

สาระสำคัญ

นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) อธิบายลักษณะการทำงานของระบบ
ให้กับนักวิจัยหลังจากที่นำข้อมูลที่ได้จากเวทีที่แล้วไปออกแบบเว็บไซต์มาได้แล้วบางส่วน จากนั้นที่ม น ค ศ ก ข
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) ได้อธิบายแบบสอบถามเพื่อหาความต้องการเพิ่มเติม
เกี่ยวกับเว็บไซต์ให้กับนักวิจัยก่อนที่จะลงมือทำแบบสอบถาม หลังจากได้แบบสอบถามแล้วก็นำมาช่วยกัน
สรุปผลถึงความต้องการด้านต่างๆ ดังนี้

- ด้านการศึกษาต้องการให้มีชื่อสถาบันการศึกษา ระดับการศึกษา เกรดเฉลี่ย ด้านเศรษฐกิจให้มี
ข้อมูลรายได้เฉลี่ยต่อหลังคาเรือน/ปี รายได้เฉลี่ยต่อคน/ปี และแหล่งเงินกู้
- ด้านสุขภาพให้มีข้อมูลเกี่ยวกับโรคประจำตัว กรู๊ปเลือด เพศ อายุ และข้อมูลสำมะโนครัวเรือน
ที่อยู่ หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ชื่อ-นามสกุล อายุและรูปถ่าย
- รูปแบบของการสรุปผลข้อมูลให้แสดงเป็นตารางแสดงรายละเอียดและกราฟแท่งเพราะสามารถ
แสดงผลเชิงเปรียบเทียบได้และดูเข้าใจง่าย และอื่นๆ ที่ต้องการให้มีเพิ่มเติมในเว็บไซต์ เช่นรายการ
โทรทัศน์ย้อนหลัง รายการโทรทัศน์ช่องต่างๆ(รายการสด) วิทยุ วิดีโอบันทึกงานประเพณีต่างๆ
ของหมู่บ้าน เสียงบรรยาย ข่าวสารการเมือง เป็นต้น

นอกจากนี้นักวิจัยได้เสนอให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) ช่วย
นำข้อมูลอื่นมาเพิ่มเติมในเว็บด้วย เพื่อเผยแพร่ผ่านระบบ เช่น ข้อมูล ประชาสัมพันธ์ ประวัติหมู่บ้าน ประวัติ
ผู้ใหญ่บ้าน สินค้า OTOP ภาพกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งทีมวิจัยได้เตรียมข้อมูลส่วนนี้มาให้เรียบร้อยแล้ว
ในแบบสอบถามยังมีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลที่สามารถเปิดเผยต่อ
บุคคลภายนอกได้อันได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ สำมะโนครัวเรือน ในเวทีได้มีข้อสรุป
ข้อตกลงว่าจะแบ่งข้อมูลออกเป็น ๒ ส่วน คือส่วนที่สามารถเปิดเผยได้คือ ข้อมูลด้านการศึกษา และข้อมูล
พื้นฐาน และอีกส่วนคือข้อมูลที่ไม่สามารถเปิดเผยได้คือ ข้อมูลเกี่ยวกับโรคประจำตัว ภาระหนี้สินของแต่ละบุคคล
และทีมวิจัยได้ให้ค่าใช้จ่ายในการเช่าพื้นที่จัดเก็บข้อมูลเป็นจำนวนเงิน ๑,๒๐๐ บาทเพื่อให้นักศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) ช่วยดำเนินการติดต่อเช่าพื้นที่ให้

ข้อมูลการศึกษา

ระดับการศึกษา	กราฟแท่งแนวนอนแสดงร้อยละของจำนวนผู้ศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา
ประถมศึกษา	(97%)
มัธยมศึกษาตอนต้น	(21%)
มัธยมศึกษาตอนปลาย	(19%)
ปวช.	(12%)
ปวส.	(8%)
ปริญญาตรี	(36%)
ปริญญาโท	(1%)
ปริญญาเอก	(0%)

หมวดที่	จำนวนบ้าน (หลังคาเรือน)
1	(8หลังคา)
2	(10หลังคา)
3	(10หลังคา)
4	(9หลังคา)
5	(8หลังคา)
6	(10หลังคา)
7	(10หลังคา)
8	(9หลังคา)
9	(10หลังคา)
10	(8หลังคา)
11	(5หลังคา)
12	(7หลังคา)
13	(8หลังคา)
14	(9หลังคา)
15	(8หลังคา)

สิ่งที่ได้รับ

- ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้และข้อมูลที่ไม่สามารถเปิดเผยได้
- ได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่ช่วยในการออกแบบเว็บไซต์เว็บไซต์ ทำให้เว็บไซต์มีความสมบูรณ์ครบถ้วนยิ่งขึ้น
- ได้ข้อถกเถียงร่วมกันในการหาพื้นที่จัดเก็บข้อมูลระบบ
- ได้รูปแบบการสรุปผลข้อมูลที่ตายตัว

กิจกรรมที่ ๖ เวทีอบรมการบันทึกข้อมูล ด้วยคอมพิวเตอร์ ร่วมกับภาคีเครือข่าย(มทร.)

เวทีที่๑ วันที่ ๒๓ เดือน มกราคม พ.ศ.๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๓๐-๑๓.๐๐ น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๒๑ คน ประกอบด้วย ทีมวิจัยจำนวน ๑๕ คน /เครือข่าย มทร. ๔ คน / พี่เลี้ยงสกว.ลำปาง ๒ คน

ประเด็นการประชุม

- ทบทวนเวทีและตรวจสอบข้อมูลที่น่าลงไปเพิ่มเติมบนเว็บไซต์
- อบรมวิธีการบันทึกข้อมูล ลักษณะการใช้งานเว็บไซต์ วิธีการใช้โปรแกรม และการเข้าพื้นที่เว็บไซต์

สาระสำคัญ

หลังจากที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง(มทร.)ได้กลับไปเพิ่มข้อมูลบนเว็บไซต์มาแล้ว ในเวทีนี้ได้นำรูปแบบเว็บไซต์หลังจากปรับแล้วมานำเสนอเพื่อให้นักวิจัยได้ทบทวนสิ่งที่ต้องเพิ่มเติมและทำความเข้าใจกับระบบการทำงานมากขึ้น จากนั้นที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง (มทร.)ได้ให้นักวิจัยได้แบ่งกลุ่มย่อยและทดลองการใช้งานของระบบ โดยแบ่งผู้ใช้งานเป็น ๔ กลุ่มตามที่ได้อธิบายไปแล้วเมื่อเวทีครั้งที่ผ่านมา คือ

๑. ผู้ดูแลระบบ รับผิดชอบโดย นายสมยศ ฐัฐัน ซึ่งจะกำหนด Username Password ให้เพื่อสำหรับเข้าสู่ระบบ ส่วนเจ้าหน้าที่กรอกข้อมูล หน่วยงานภายนอก ข้อมูลข่าวสาร ของหมู่บ้าน จะกำหนดสิทธิ์ให้ผู้ใช้งาน

๒. เจ้าหน้าที่กรอกข้อมูล ได้แก่ น.ส.เนรัญชรา กล้าแข็ง น.ส.บุญทิศา สยอง น.ส.ยุพา หวานแหลม น.ส.วรรณสิกา วามือ ซึ่งทีมได้กำหนด Username, Password ให้เพื่อทำการเข้าสู่ระบบเพื่อกรอกข้อมูล กรอกแบบสอบถาม และการเพิ่มรูปภาพกิจกรรม

๓. ผู้ใช้ทั่วไป โดยประชาชนสามารถทำการกรอกแบบสอบถาม เรียกดูข้อมูลของตนเอง ข้อมูลทั่วไป ข่าวสารต่างๆ ของหมู่บ้าน ซึ่งประชาชนไม่สามารถเข้าไปจัดการกับข้อมูล ต่างๆ ได้

๔. หน่วยงานภายนอก สามารถทำการกรอกแบบสอบถาม เรียกดูข้อมูลของประชาชน ข้อมูลทั่วไป ข่าวสารต่างๆ ของหมู่บ้าน เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อหน่วยหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งหน่วยงานภายนอกไม่สามารถเข้าไปจัดการกับข้อมูลต่างๆ ได้

จากการศึกษาการใช้โปรแกรมและทดลองใช้โปรแกรมที่นักวิจัยยังพบข้อบกพร่องหลายจุดและได้ขอให้ทีมนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) ได้แก้ไขและเพิ่มเติมข้อมูลบางประการเพื่อความสมบูรณ์ของเว็บไซต์ดังนี้

- ข้อมูลหมู่บ้านต่าง ๆ โดยให้ทำ link หมู่บ้านต่างๆ เพิ่มเติมข้อมูลบริบทชุมชน
- ข้อมูลชมรมผู้สูงอายุตำบล โดยให้มีโครงสร้างคณะกรรมการ กิจกรรมของชมรมฯ และข่าวสารต่างๆ
- ข้อมูลสถานพัก รีสอร์ท และโฮมสเตย์ ข้อมูลที่ต้องใช้คือ โครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มโฮมสเตย์
- รายละเอียดเกี่ยวกับค่าบริการ บริการต่างๆ ของที่พักและจุดที่ตั้งหรือแผนที่
- ข้อมูลศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ข้อมูลที่จำเป็นคือ โครงสร้างคณะกรรมการ ความเป็นมาของศูนย์ รายละเอียดการให้บริการ และกิจกรรม
- ข้อมูลกลุ่มอาชีพกลุ่มอาชีพ ให้มีข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่ม ความเป็นมา สินค้า/บริการ กิจกรรม และที่ตั้ง

- ข้อมูลอื่นๆ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวในตำบล สภาองค์กรในชุมชน กองทุนสวัสดิการชุมชน ประเพณีท้องถิ่น และ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำตำบล ยกตัวอย่าง ศาลเจ้าพ่อพระเมืองแก้ว

จากนั้นนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) ได้อธิบายถึงความหมายของ Host (Hosting, Web Hosting) คือ บริการให้เช่าพื้นที่ในการนำเว็บไซต์มาฝาก เพื่อให้เว็บไซต์ผู้ใช้สามารถออนไลน์บนอินเทอร์เน็ตได้ โดยเป็นการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จซึ่งนักวิจัยบางท่านยังไม่เข้าใจ

ปัญหาและอุปสรรค

- นักวิจัยไม่เข้าใจถึงกระบวนการทำงานของระบบ เนื่องจากบางท่านไม่มีพื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ ส่วนนักวิจัยท่านอื่นหรือเยาวชนนั้นพอที่จะเข้าใจวิธีการบ้างแล้วช่วยสอนให้กับนักวิจัยผู้ใหญ่ได้
- เนื่องจากติดปัญหาเรื่องความเร็วของอินเทอร์เน็ตทำให้เพิ่มรูปภาพไม่ได้
- ไม่สามารถเพิ่มเติมหรือแก้ไขข้อมูลบางส่วนได้เนื่องจากมีปัญหาที่ตัวโปรแกรม เช่น ไม่สามารถเพิ่มสมาชิกบ้านได้ ขอบเขตปีของวันเกิดไม่ครอบคลุมข้อมูลที่เป็นจริง และการเชื่อมโยงของหน้าเว็บเพจยังไม่ถูกต้อง

สิ่งที่ได้รับ

- นักวิจัยเข้าใจระบบการทำงานดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะนักวิจัยเยาวชนสามารถใช้งานโปรแกรมได้ด้วยตนเองและเข้าใจขั้นตอนดียิ่งขึ้น

กิจกรรมที่ ๗ เวทีการ ปรับปรุงข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

เวทีที่ ๑ วันที่ ๑๓ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๓ ณ องค์การบริหารส่วนตำบล แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๑๔ คน ประกอบด้วย ทีมวิจัยจำนวน ๔ คน /นักวิจัยร่วม ๑๐ คน

ประเด็นการประชุม

- ปรับปรุงข้อมูลบางส่วนที่ลงในโปรแกรมและทบทวนการแก้ไขข้อมูลที่มีปัญหาในเวทีที่แล้ว
- ทบทวนวิธีการใช้งานโปรแกรมหลังการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว

สาระสำคัญ

นักวิจัยได้เข้าไปดูเว็บไซต์หลังจากที่นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) ได้นำกลับไปแก้ไขมาแล้วและทดลองกรอกข้อมูลพบว่าบางส่วนยังมีการแสดงผลที่ไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่กรอกลงไป เช่น ช่องการกรอกข้อมูลนี้สิน เมื่อกรอกข้อมูลจำนวนหนี้สินไปแล้ว พอเปิดไปหน้าแสดงผลจำนวนหนี้สินกับจำนวนหนี้ที่ค้างชำระไม่ตรงกับความเป็นจริง จึงได้ให้นักศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) ศึกษาอีกครั้งเพื่อนำกลับไปแก้ไข ส่วนข้อมูลอื่นเช่น การเพิ่มสมาชิกบ้าน ขอบเขตวัน เดือน ปีเกิด และการเชื่อมโยงหน้าเว็บไซต์นั้นได้แก้ไขแล้ว

จากนั้นนักวิจัยได้ศึกษาเว็บไซต์ที่ได้มีการแก้ไขและเพิ่มข้อมูลเรียบร้อยแล้ว โดยมีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) เป็นผู้อธิบาย ในการอธิบายถึงการใช้นั้นได้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วนคือ

ส่วนที่ ๑ ส่วนหน้าเว็บที่แสดงข้อมูลของตำบลแจ้ซ้อน ซึ่งได้เพิ่มเติมเนื้อหาและจุดเชื่อมโยงไปยังหน้าเว็บเพจอื่นๆ เช่น หน้าเว็บเพจของสภาองค์การชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน แหล่งศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน วิถีชุมชนแจ้ซ้อนต่อจากจุดเชื่อมโยงชุมชน และประวัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน มาแทรกไว้ในหน้าเว็บทางด้านขวามือ

ส่วนที่ ๒ เป็นเว็บเพจของบ้านศรีดอนมูลซึ่งจะแสดงข้อมูล ที่อยู่ ประวัติหมู่บ้าน ประวัติผู้นำ ข้อมูลพื้นฐาน ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลสุขภาพ ปัญหาต่างๆ เว็บบอร์ดเป็นต้น บนเว็บไซต์จะแยกกระบบการใช้งานของผู้ใช้งานคือ ผู้ดูแลระบบหรือหัวหน้าโครงการสามารถทำโพล(Poll) สำรวจความคิดเห็น การเพิ่มข้อมูลเจ้าหน้าที่ ข้อมูลชุมชน การจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ การเรียกดูรายงานสรุปต่างๆ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่กรอกข้อมูลยังสามารถจัดการข้อมูลชุมชนได้ เพิ่มรูปกิจกรรม แก้ไขประวัติส่วนตัวได้ สมาชิกบ้านคือผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านศรีดอนมูลและมีข้อมูลประวัติจัดเก็บในฐานข้อมูลสามารถเข้าระบบตอบคำถามในแบบสอบถามได้ ผู้ใช้ทั่วไปที่สมัครสมาชิกของระบบสามารถเข้าไปตั้งกระทู้ในเว็บบอร์ดได้

ข้อมูลที่เพิ่มเติมลงในโปรแกรมซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อนต้องการให้ทีมวิจัยได้เพิ่มข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงไป เช่น ข้อมูลสภาองค์การชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแหล่งศักดิ์สิทธิ์ของชุมชนและวิถีชุมชนแจ้ซ้อน แต่ไม่สามารถทำได้เสร็จภายในวันนั้น ทางทีมวิจัยจึงต้องส่งข้อมูลเพิ่มเติมไปให้ทีมศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) ภายหลังโดยตกลงกันว่าทางทีมจะส่งข้อมูลให้ทางอีเมลส่วนข้อมูลอื่นที่สามารถอัปโหลดได้ง่ายทางทีมจะทำการอัปโหลดเอง หากมีข้อสงสัยจะติดต่อขอคำปรึกษาภายหลัง

หลังจากที่แก้ไขข้อมูลทั้งหมดแล้วนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) ได้อธิบายวิธีการใช้งานโปรแกรม การนับสถิติการใช้งานเว็บไซต์โดยนับจากจำนวนการเปิดหน้าเว็บไซต์ขึ้นมาแสดงผล เพื่อให้ทีมวิจัยเข้าใจได้ง่ายจึงแบ่งกลุ่มนักวิจัยออกเป็น ๒ กลุ่มอย่างชัดเจน **กลุ่มที่ ๑**

ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่กรอกข้อมูล **กลุ่มที่ ๒** ประกอบด้วย หัวหน้าโครงการ/ผู้ดูแลระบบ ทั้งนี้เพื่อให้เห็นหน้าที่ของตนเองในการเข้าไปใช้งานระบบได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และใช้สไลด์พาวเวอร์พอยท์(Power Point)ในการนำเสนอทั้งในส่วนของผู้ที่กรอกข้อมูลและหัวหน้าโครงการ/ผู้ดูแลระบบ และแบ่งทีมนักศึกษาเข้าไปในกลุ่มเพื่ออธิบายบทบาทและหน้าที่ของทั้งสองกลุ่มอย่างใกล้ชิด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

○ **เจ้าหน้าที่กรอกข้อมูล** มีบทบาทหน้าที่คือ

- สามารถที่จะเพิ่มข้อมูลที่ได้จากการสำรวจผ่านแบบสอบถาม และแบบสำรวจ ลงในฐานข้อมูลของระบบได้
- สามารถเรียกดูรายงานสรุปผล ในเรื่องปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านการศึกษา รวมข้อมูลสำมะโนครัวเรือนได้
- สามารถตั้งหัวข้อและแสดงความคิดเห็นในส่วนของการदानสนทนภายในระบบได้
- สามารถที่จะตอบแบบสอบถามโดยผ่านระบบได้
- สามารถเรียกดูรายละเอียดข่าวสารของหมู่บ้านผ่านระบบ กระดานข่าวได้

เพื่อให้ผู้ที่ได้รับหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่กรอกข้อมูลได้ฝึกการใช้งานจริงตั้งแต่กระบวนการล็อกอิน (Log In) เข้าสู่ระบบ การกรอกข้อมูลสำมะโนครัวเรือน ข้อมูลสุขภาพ ข้อมูลเศรษฐกิจ ข้อมูลการศึกษาเข้าสู่ระบบ ตลอดจนการใช้งานส่วนอื่นๆ ที่จำเป็นภายในระบบ

○ **หัวหน้าโครงการ / ผู้ดูแลระบบ** มีบทบาทหน้าที่คือ

- สามารถเรียกดูรายงานสรุปผล ในเรื่องปัญหาด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ และด้านการศึกษา รวมข้อมูลสำมะโนครัวเรือนได้
- สามารถแก้ไข เพิ่ม ลบ ข้อมูลสมาชิก และนักวิจัยร่วมที่มีสิทธิใช้งานภายในระบบได้
- สามารถกำหนดสิทธิการเข้าถึงข้อมูลของสมาชิกแต่ละระดับได้
- สามารถตั้งหัวข้อ แสดงความคิดเห็น และสามารถเพิ่มลบหัวข้อ และความคิดเห็น ในส่วนของการदानสนทนาภายในระบบได้
- สามารถเพิ่มข่าวสารของหมู่บ้านในส่วนกระดานข่าว ภายในระบบได้

เพื่อให้ผู้ที่เป็นหัวหน้าโครงการ/ผู้ดูแลระบบ ซึ่งในเบื้องต้นโครงการได้กำหนดให้เป็นบุคคลเดียวกัน ได้ฝึกการใช้งานจริงในทุกส่วนของระบบ จากนั้นได้ชี้แจงให้ทราบถึงกระบวนการทำงานภายในตลอดจนการวิธีการในการต่ออายุเว็บไซต์ซึ่งจะใช้บริการของ www.hostingdynamo.com ซึ่งจะเป็นการเช่ารายปี ทีมวิจัยหรือหน่วยงานในชุมชนจะต้องเป็นผู้ดำเนินการเองและในเวทียที่มีข้อตกลงว่า อบต. จะเป็นผู้ดูแลเรื่องการต่ออายุโดเมนเนมให้เองหลังจากที่โครงการวิจัยจบลง

ปัญหาและอุปสรรค

ทีมวิจัยมีข้อมูลไม่พร้อมสำหรับให้นักศึกษา มทร. อพฺโหลดบนเว็บไซต์จึงให้งานล่าช้าและความเร็วของอินเทอร์เน็ตไม่พอทำให้โหลดข้อมูลช้าดังนั้นนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) จึงต้องนำกลับไปทำอีกครั้ง

สิ่งที่ได้รับ

หลังจากที่ปรับปรุงเว็บไซต์ตามที่ต้องการแล้วทำให้ได้รูปแบบตามที่ทีมวิจัยต้องการ สามารถใช้งานได้ง่าย นักวิจัยมีความเข้าใจในขั้นตอนการทำงานของโปรแกรมมากยิ่งขึ้น และได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กิจกรรมที่ ๘ เวทีศึกษาดูงานการพัฒนาฐานข้อมูลจากชุมชนต้นแบบ และกระบวนการวิจัย จ.ลำพูน และกิจกรรมที่ ๙ สรุปผลจากการทบทวนร่วมกับนักวิจัยร่วมหลังจากศึกษาดูงาน

ในกิจกรรมที่ ๘ เวทีศึกษาดูงานการพัฒนาฐานข้อมูลจากชุมชนต้นแบบ และกระบวนการวิจัย จ.ลำพูน นั้นทางทีมวิจัยไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้เนื่องจากเงื่อนไขเรื่องเวลาเพราะใกล้หมดระยะดำเนินการแล้วอีกทั้งนักวิจัยส่วนใหญ่เป็นทีมเยาวชนซึ่งในช่วงที่กำหนดไว้ว่าจะไปดูงานนั้นเป็นช่วงเปิดภาคเรียน ทีมจึงไม่พร้อมและเลื่อนการดูงานออกมาหลายครั้งจนในที่สุดก็ไม่สามารถทำกิจกรรมนี้ได้

กิจกรรมที่ ๙ เวทีสรุปผลการดำเนินงานวิจัยระยะที่ ๒ เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานวิจัยระยะ ที่ ๓

เวทีที่ ๑ วันที่ ๑๕ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๓ ณ ที่ทำการกลุ่มน้ำมอญแจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง จำนวนผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสิ้น ๑๘ คน ประกอบด้วย ทีมวิจัยจำนวน ๑๕ คน /ที่ปรึกษา ๑ คน เจ้าหน้าที่ สกว.ลำปาง ๒ คน

การประชุม

- ทบทวนการทำงานวิจัย
- สรุปผลการดำเนินงานวิจัยในระยะที่ ๒
- แบ่งกิจกรรมนักวิจัยเพื่อเขียนรายงานสรุปในระยะที่ ๒
- หาหรือแนวทางการดำเนินงาน

สาระสำคัญ

○ นายปราโมทย์ รุ่งเรือง(ที่ปรึกษาโครงการ) ได้สรุปการทำงานวิจัยในภาพรวม โดยเล่าถึง การเริ่มต้นทำงานวิจัยเนื่องจากบ้านศรีดอนมูลมีปัญหาเรื่องการจัดเก็บข้อมูลที่ไม่เป็นระบบ อีกทั้งยังมีปัญหาเกิดขึ้นภายในชุมชนจากการวิจัยทำให้สรุปประเด็นปัญหาได้ ๕ ด้านคือ ด้านสุขภาพ เยาวชน เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว จากนั้นนางสาวสุทิพร บุตรประสะ(หัวหน้าโครงการ) ได้เพิ่มเติมวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการออกแบบสอบถามซึ่งกว่าจะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์นั้นต้องผ่านการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง และทีมวิจัยได้เพิ่มเติมขั้นตอนการออกแบบสอบถามโดยเล่าว่า ได้มีส่วนทดลองทำ

แบบสอบถามหลายครั้งกว่าจะได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ออกไปเก็บข้อมูลจากชาวบ้าน ซึ่งการเก็บข้อมูลส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของเยาวชนและอาสาสมัคร และมีการเก็บเพิ่มเติมซ้ำเนื่องจากบางครั้งเรือให้ข้อมูลไม่ครบ และจากนั้นได้นำข้อมูลไปบันทึกในคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรม Window Excel ต่อมาพอในระยะที่ ๒ จึงได้นำข้อมูลดังกล่าว มาออกแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์โดยมีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) ซึ่งเป็นเครือข่ายภายนอกที่เข้ามีส่วนร่วมในการออกแบบและฝึกอบรมการใช้โปรแกรม ซึ่งการทำงานในระยะแรกๆ ต้องมีการปรับตัวและปรับเปลี่ยนเวลาการทำงานใหม่ให้ตรงกัน มีการติดต่อสื่อสารกันผ่านทางโทรศัพท์หรือทางอีเมลล์ (E-Mail address) เนื่องจากความห่างไกลและมีเวลาจำกัด

○ **แผนการดำเนินงานระยะที่ ๒** แบ่งการทำงานเป็น ๒ ส่วนคือการนำข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทั้ง ๕ ข้อที่เก็บรวบรวมได้มา เรียงลำดับความสำคัญและเลือกประเด็นที่สำคัญที่สุดมาหาแนวทางแก้ไข จึงได้ข้อสรุปคือ เรื่องหนี้สินจากประเด็นเศรษฐกิจ และปัญหากลุ่มเยาวชน ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน ได้นำประเด็นเหล่านี้พร้อมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาไปดำเนินการต่อ อีกส่วนคือการออกแบบโปรแกรมซึ่งทางทีมวิจัยเยาวชนได้เรียนรู้วิธีการออกแบบโปรแกรม การใช้โปรแกรมร่วมกับเครือข่ายนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง (มทร.)

○ **แนวทางการดำเนินงานหลังจากปิดโครงการ** ทีมวิจัยจะนำประเด็นปัญหาที่เลือกไว้ในระยะที่ ๒ คือปัญหาหนี้สิน และปัญหาเด็กและเยาวชนมาดำเนินการต่อ โดยเลือกประเด็นหนี้สินจากการเกษตร เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีหนี้สินจากการกู้เงินมาลงทุนด้านการเกษตร ซึ่งทีมวิจัยจะเลือกกลุ่มเป้าหมายจำนวน ๕ ครัวเรือนเพื่อติดตามการบันทึกรายรับรายจ่ายจากการทำการเกษตรว่า การเป็นหนี้สินนั้นมาจากค่าใช้จ่ายที่เกินความจำเป็น หรือมีค่าใช้จ่ายที่สูงเกินไปหรือไม่ ส่วนปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดจากการใช้เวลาว่างไม่เป็นประโยชน์ ติดเกม มั่วสุม ติดสิ่งเสพติด เป็นต้น ทางทีมวิจัยกลุ่มเยาวชนได้เสนอให้มีโครงการที่สอนน้อง โดยทีมวิจัยกลุ่มเยาวชนจะเป็นแกนนำในการทำกิจกรรมโดยใช้เวลาว่างหลังเลิกเรียนชักชวนให้เยาวชนในหมู่บ้านมาร่วมกันทำกิจกรรมและจัดทำโครงการเสนอต่อ องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน เพื่อขอการสนับสนุนให้บรรจุเป็นโครงการที่ต้องทำต่อเนื่อง ส่วนปัญหาอื่นๆ องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน และหมู่บ้านศรีดอนมูลจะร่วมกันแก้ไขโดยนำประเด็นปัญหาแต่ละด้านเป็นข้อมูลในการทำแผนชุมชนและปัญหาที่เร่งด่วน ผู้นำหมู่บ้านจะจัดทำเป็นโครงการเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน เพื่อรับการสนับสนุนต่อไป และในส่วนของการดูแลเว็บไซต์และโปรแกรมองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อนจะสนับสนุนต่อไป และในส่วนของการดูแลเว็บไซต์และโปรแกรมองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อนจะสนับสนุนเรื่องการทำให้อายุเข้าพื้นที่ให้ และให้มีเจ้าหน้าที่ดูแลเว็บไซต์ร่วมกับนักวิจัยที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแลระบบและเจ้าหน้าที่กรอกข้อมูลดูแลเว็บไซต์ต่อไป

กิจกรรมที่ ๑๐ เข้าร่วมเวทีวันที่ ๑๐ ของทุกเดือน (เดือนที่ ๑-๖)

จากกิจกรรมเข้าร่วมเวทีวันที่ ๑๐ ของทุกเดือน ทีมวิจัยได้นำความก้าวหน้าของการทำงานเข้าไปแลกเปลี่ยนกับนักวิจัยท่านอื่นๆ ทำให้ทีมได้รับข้อคิดเห็นหลายด้านมาปรับปรุงการทำงาน เช่น แนวคิดวิธีการทำให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมกับงานวิจัยหรือเทคนิควิธีการจัดเวทีแบบมีส่วนร่วมซึ่งนักวิจัยจะต้อง

ลงไปในพื้นที่เพื่อทำความคุ้นเคยกับชาวบ้าน โดยอาศัยระยะเวลาที่ยาวนาน แต่จะทำให้ชาวบ้านเกิดความคุ้นเคยและไว้วางใจนักวิจัย การพูดคุยสอบถามทุกซอกทุกแบบเป็นกันเองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการโดยสอดแทรกคำถามเข้าไปในประเด็นการสนทนา เป็นต้น ซึ่งทางที่มิวิจัยได้นำมาปรับใช้กับทีมแม่นักวิจัยจะเป็นคนในพื้นที่ทั้งหมดแต่วิธีการสอบถามข้อมูลจำเป็นต้องมีเทคนิควิธีในการค้นหาคำตอบจากชาวบ้านซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูล

นอกจากนี้ในเวทีวันที่ ๑๐ ของทุกเดือนยังเป็นสถานที่ที่ทีมวิจัยจะมีโอกาสพบเครือข่ายที่สามารถเข้ามาร่วมงานหรือช่วยเหลืองานวิจัยของเราได้ ในเวทีนี้ทีมวิจัยได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนกับทีมวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเขตพื้นที่ลำปาง ซึ่งกำลังศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเพื่อการจัดสรรสนเทศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านศรีดอนมูล ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง ซึ่งเป็นพื้นที่เดียวกันและกระบวนการหลายขั้นตอนที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันทำให้ทีมวิจัยของเราสามารถร่วมมือกับทีมจาก มทร. เพื่อทำการศึกษาและพัฒนาโปรแกรมร่วมกันจนงานวิจัยสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

เครื่องมือที่ทีมวิจัยได้เรียนรู้ผ่านเวที ๑๐ คือ การเรียนรู้เทคนิคการ เขียน Mind manager เป็นเครื่องมือที่ใช้เขียนสรุปบันทึกข้อมูลต่างๆ ที่นักวิจัยเสนอแนะในเวที เครื่องมือที่สามารถช่วยในเรื่องการสรุปใจความและแบ่งกลุ่มของเรื่องที่ฟังได้ดี

บทที่ ๕

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานวิจัยโครงการกระบวนการพัฒนารฐานข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชน ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลความเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการออกแบบแบบสอบถามรวมถึงการเลือกอาสาสมัครเข้าร่วมเป็นทีมเก็บข้อมูลร่วมกับทีมนักวิจัย ทำให้ชาวบ้าน(ผู้ให้ข้อมูล)ให้ข้อมูลและกรออกแบบสอบถามตามความเป็นจริง และจากการจัดเวทีร่วมกันทำให้ชุมชนสามารถสรุปประเด็นปัญหาของชุมชนจากการร่วมเวทีเสวนา ๕ ด้านคือ ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาเด็กเยาวชน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาด้านการจัดการท่องเที่ยว การบันทึกข้อมูลจากแบบสอบถามนำไปสู่กระบวนการพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการกำหนดแนวทางนโยบายเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน

จากบทสรุปที่ได้ในการทำโครงการกระบวนการพัฒนารฐานข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชน ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง สามารถตอบโจทย์วิจัยและวัตถุประสงค์การทำวิจัยในครั้งนี้ได้ดังนี้

๑.) ชุมชนเกิดการเรียนรู้จากการร่วมกันสะท้อนปัญหาของชุมชนผ่านเวที วิธีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ในเวทีทำให้ชุมชนได้รับทราบปัญหาที่แท้จริงและเป็นปัญหาที่ชุมชนคิดร่วมกันว่าควรได้รับการแก้ไข และข้อคิดเห็นต่างๆในเวทีนำไปสู่แนวทางในการออกแบบแบบสอบถามที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ของชุมชน ทำให้การใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กระบวนการวิจัยที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมทำให้ชุมชนทราบลำดับความสำคัญของปัญหาว่าชุมชนควรเร่งแก้ไขปัญหาด้านไหนก่อนหลังโดยอาศัยข้อมูลทางสถิติจากการรวบรวมข้อมูลของทีมวิจัยมาช่วยในการตัดสินใจ และตรงกับความต้องการของชุมชนมากที่สุด

ชาวบ้านมีความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลที่เป็นจริงมากขึ้น หลังจากที่ได้รับทราบว่าข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงนั้น สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตนได้ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป และยังส่งผลให้ตนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๒.) ในการรวบรวมข้อมูลประเด็นปัญหาต่างๆทั้ง ๕ ด้าน มาจากการจัดเวทีวิจัยแบบย่อยในแต่ละกลุ่ม เปิดโอกาสให้ชาวบ้านทุกคนสามารถแสดงข้อคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแต่ละเวทีมีหลายประเด็นที่สะท้อนออกมาตรงกันทำให้ได้รับทราบข้อมูลที่ตรงกับความจริงยิ่งขึ้น

การเข้ามามีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลโดยตัวแทนจากแต่ละหมวดเข้ามาเป็นอาสาสมัครเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้อาสาสมัครแต่ละคนได้พัฒนาทักษะและเรียนรู้การใช้เทคนิควิธีการถามคำถามผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ถูกสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด และทำให้ความเบื่อหน่ายและความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงการให้ข้อมูลที่เป็นจริงอย่างเช่น ข้อมูลรายได้ หรือหนี้สินนั้นลดลงเนื่องจากผู้เก็บข้อมูลและผู้ให้

ข้อมูลเป็นคนที่อยู่ในชุมชน มีความใกล้ชิดกันจึงเกิดความไว้วางใจกัน ซึ่งต่างจากที่ผ่านมาเป็นการเก็บข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น

๓.) มีการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์อย่างง่าย เช่น โปรแกรม Window Excel จากความร่วมมือของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง (มทร.) กับทีมนักวิจัย การบันทึกข้อมูลลงโปรแกรมทำให้ชุมชนทราบลำดับความสำคัญของปัญหาในชุมชนที่ควรเร่งแก้ไข อันดับแรกคือ ปัญหาเศรษฐกิจ(หนี้สิน) และปัญหาเด็กเยาวชน ซึ่งทางชุมชนได้นำประเด็นปัญหาไปเป็นแนวทางกำหนดนโยบายของหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางแก้ไข เช่น ประเด็นปัญหาเด็กเยาวชนทางกลุ่มเด็กและเยาวชนได้ทำโครงการพี่สอนน้องและเสนอโครงการให้องค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนต่อไป

๔.) จากโปรแกรมอย่างง่าย Window Excel ชุมชนสามารถนำมาเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนามาเป็นโปรแกรมที่สามารถใช้งานได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ข้อมูลมีความปลอดภัยสูง ผู้ดูแลระบบสามารถกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูลได้เหมาะสม สามารถพัฒนาข้อมูลได้ง่าย ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเชื่อมโยงข้อมูลผ่านลิงค์หน่วยงานต่างๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน และหน่วยงานราชการอื่นๆ เป็นต้น

จากบทสรุปที่ได้ดังกล่าวจะเห็นว่าสามารถตอบโจทย์วิจัยที่ว่า “กระบวนการสร้างการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนความเป็นอย่างไร?” การที่ชุมชนสามารถลำดับความสำคัญของปัญหาได้จากการจัดเวทีร่วมกัน ซึ่งทุกคนมีส่วนในการแสดงข้อคิดเห็น รวมถึงมีส่วนออกแบบแบบสอบถามที่ตรงกับความต้องการของชุมชน นั้นทำให้ชุมชนได้รู้ถึงสถานการณ์ของชุมชนด้วยตัวเอง และได้กำหนดทิศทางการแก้ปัญหาด้วยตนเอง อีกทั้งยังมีเว็บไซต์ที่ได้จากการออกแบบแนวคิดของชุมชนที่สามารถรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ประเด็นปัญหา รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดีในการสืบค้นข้อมูล สามารถเข้าถึงได้ง่าย รวมถึงการบันทึกข้อมูลหรือเพิ่มข้อมูลใหม่ ๆ ที่ชุมชนต้องการเก็บเพิ่มได้ โดยมีนักวิจัยที่เป็นเด็กเยาวชนในชุมชนเป็นผู้ดูแลด้านการบันทึกข้อมูล เนื่องจากทีมเยาวชนมาจากตัวแทนชาวบ้านของแต่ละหมวดจึงสามารถลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูลเพื่อนำมาเพิ่มเติมข้อมูลปรับปรุงฐานข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง โยในการทำงานทีมเยาวชนสามารถทำงานร่วมกันโดยอาศัยศูนย์ข้อมูลชุมชนเป็นสถานที่ทำงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้อย่างสม่ำเสมอ และมีหน่วยงานอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อนที่จะรับหน้าที่ในการดูแลเว็บไซต์และค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นเช่น ค่าเช่าโดเมนเนม เป็นต้น ดังนั้นกระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชน ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง นี้จึงเป็นประโยชน์และช่วยให้ชุมชนได้แนวทางในการพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน

๕.๒ บทเรียนที่ได้จากงานวิจัย

จากการดำเนินโครงการกระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชน ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง ได้รับบทเรียนดังนี้

๑. การทำงานแบบมีส่วนร่วม ทีมวิจัยมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมในการทำงานบางช่วงมีการแบ่งตามความถนัดเช่น ทีมวิจัยผู้ใหญ่จะเป็นผู้ประสานการทำงานกับกลุ่มหรือองค์กรภายในชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพ องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน เป็นต้น ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้นใน ส่วนด้านกลุ่มเยาวชนได้ร่วมกับเครือข่ายนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง (มทร.) ซึ่งเป็นองค์กร

จากภายนอกที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยออกแบบโปรแกรม เว็บไซต์ให้กับชุมชน ซึ่งกว่าจะได้โปรแกรมสำเร็จรูปที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้/ชุมชน นั้นทางทีมวิจัยและเครือข่าย มทร.ได้ร่วมกันค้นหาความต้องการ รูปแบบหน้าตาเว็บไซต์ การใช้งานโดยทำแบบสอบถามออกสำรวจความต้องการจากชุมชน รวมถึงหน่วยงานองค์กรต่างๆ เช่น อบต. สถานีอนามัย สถานศึกษา เป็นต้น

๒. ความสำคัญของข้อมูลเมื่อชุมชนมีกระบวนการที่ดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงตรงตามความต้องการและนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชนต่อไป รวมถึงวิธีการจัดเก็บที่เหมาะสม ซึ่งปัจจุบันมีเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้หากเลือกใช้อย่างเหมาะสม ชุมชนสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนต่อไปได้

๓. การนำทรัพยากร/ทุนของชุมชนมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม เช่น การนำกลุ่มเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมกับงานวิจัยในบทบาทที่เหมาะสม หรือการอาศัยความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้งข้อขึ้นซึ่งเป็นองค์กรที่มีศักยภาพที่อยู่ในชุมชนมาช่วยดูแลระบบ ทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาไปสู่ทางที่ยั่งยืน

๔. การจัดการฐานข้อมูลโดยอาศัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศนอกจากจะสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างเป็นระบบแล้วยังสามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้ง่ายต่อการสืบค้นข้อมูลเพื่อนำไปใช้ได้อย่างทันทั่วทั้งที่ โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้อยู่ตลอดเวลาในการเป็นฐานข้อมูลประกอบการพิจารณาโครงการต่างๆ การวางแผนพัฒนาซึ่งต้องใช้ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนมาประกอบ บวกกับความต้องการของชุมชนที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาของชุมชน กลุ่มผู้นำชุมชนหรือชาวบ้านที่สนใจสามารถเข้าไปสืบค้นศึกษาข้อมูลของชุมชนได้นำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาชุมชนและครอบครัว รวมทั้งกลุ่มเยาวชนได้สืบค้นข้อมูลพื้นฐานชุมชนเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา เป็นต้น

๕.๓ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

จากการวิจัยทำให้นักวิจัยรวมถึงชุมชน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลต่อการวางแผนพัฒนาชุมชนให้มีความยั่งยืน นักวิจัยและอาสาสมัครจากชุมชนที่มีโอกาสออกไปสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลได้เรียนรู้วิธีการถามคำถาม เทคนิควิธีในการสอบถามข้อมูลจากเพื่อนบ้าน ขณะเดียวกันชาวบ้านที่เป็นผู้ให้ข้อมูลได้เรียนรู้ถึงการให้ข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริงเพราะเข้าใจว่าข้อมูลที่ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนอย่างไรบ้าง อีกทั้งการวิจัยยังได้อาศัยความร่วมมือจากภาคีหลายฝ่ายทั้งชาวบ้าน ผู้นำกลุ่มองค์กรต่างๆ เยาวชนที่เข้ามาโดยเริ่มจากการเป็นอาสาสมัครเก็บรวบรวมข้อมูล จนได้เข้ามาเป็นนักวิจัยมีหน้าที่ในการกรอกข้อมูลและเรียนรู้การใช้โปรแกรม ตลอดจนมีหน้าที่พัฒนาข้อมูลบนเว็บไซต์โดยมีนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาลำปาง (มทร.) คอยให้ความรู้อบรมให้คำแนะนำ จนทีมเยาวชนสามารถดูแลเว็บไซต์ของชุมชนได้ด้วยตัวเอง และนอกจากนี้ผลจากการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลทำให้เยาวชนได้ทราบถึงปัญหาของชุมชนและเกิดความตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงมีแนวความคิดในการหาแนวทางแก้ไขโดยเกิดโครงการของเยาวชนขึ้นตามมา เช่น โครงการพี่สอนน้องเพื่อช่วยเหลือเพื่อนๆ ที่มีปัญหาเรื่องการเรียนแต่ไม่มีเงินไปเรียนพิเศษจึงจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้กันในกลุ่ม นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยให้เยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย ส่วนทางด้านผู้นำก็สามารถใช้ข้อมูลจากงานวิจัยไปช่วยลำดับความสำคัญของปัญหาไปวางแผนการพัฒนาชุมชนได้

๕.๔ การเชื่อมโยงกับผลที่เกิดขึ้นของโครงการกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการนำแนวคิดทฤษฎีระบบฐานข้อมูลและการนำโปรแกรมห้องทุ่งไทยมาประยุกต์ใช้ในโครงการวิจัยกระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชน ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง นั้นทำให้การประมวลผลข้อมูลทำได้อย่างรวดเร็ว ลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล การจัดการกับข้อมูลทำได้ง่ายขึ้น

กระบวนการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเพื่อการจัดการสารสนเทศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านศรีดอนมูล ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเขตพื้นที่ลำปาง (มทร.) ได้วางแผนและขั้นตอนการศึกษาวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนให้ มาเป็นรูปแบบโปรแกรมเว็บแอพลิเคชันที่สามารถใช้งานได้เป็นอย่างดี เหมาะสมกับความต้องการของชุมชน สามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อวางแผนพัฒนาในระดับนโยบายต่อไปได้

แนวคิดเรื่องการนำเอาโปรแกรมห้องทุ่งไทยมาประยุกต์ใช้เพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้จากการวิจัยของนายอรรถชัย จินตะเวช และคณะ ได้ทำให้มีแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมสำหรับองค์กรเช่น อบต. สถานีอนามัย สถานศึกษา และหน่วยงานต่างๆ ใช้ช่วยในการจัดทำแผนพัฒนา การวิเคราะห์ และการติดตามผลการดำเนินงาน และเชื่อมโยงโครงการต่างๆ จากชุมชน

๕.๕ ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนากระบวนการวิจัย

๑. ปัญหาจากการทำงานส่วนใหญ่ เป็นเรื่องข้อจำกัดของเวลา เพราะมีเวลาน้อยและไม่ค่อยตรงกัน เนื่องจากในระยะที่ ๒ ส่วนใหญ่เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักวิจัยกลุ่มเยาวชนซึ่งมีภาระในการเรียนจึงมีเวลาว่างเฉพาะช่วงหลังเลิกเรียน และวันเสาร์ อาทิตย์เท่านั้น อีกทั้ง ไม่สะดวกเดินทางมาร่วมกิจกรรมในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน จึงมีเวลาเฉพาะวันเสาร์ หรืออาทิตย์เท่านั้น
๒. ปัญหาเรื่องเครื่องมืออุปกรณ์ไม่เพียงพอ และนักวิจัยบางคนไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้ ไม่มีอินเทอร์เน็ตใช้จึงทำให้มีความล่าช้าในการกรอกข้อมูล
๓. มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับโปรแกรมเกี่ยวกับการกรอกข้อมูลบางส่วนที่ยังได้รับการแก้ไข ทำให้นักวิจัยที่กรอกข้อมูลเกิดความสับสน แต่ทางทีมได้แจ้งให้ผู้ออกแบบโปรแกรมทราบแล้วและกำลังดำเนินการแก้ไข

๕.๖ ข้อเสนอแนะจากศูนย์ประสานงานวิจัยถิ่นเพื่อท้องถิ่น จังหวัดลำปาง

โครงการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชน ให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน

ระดับครัวเรือน ระดับหมู่บ้าน และนำข้อมูลที่ได้มากำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่าง สอดคล้องและเหมาะสม **โดยในระยะที่ ๑** กำหนดให้มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานชุมชน โดยอาศัยฐานข้อมูล จาก จปฐ.(เดิม), ทร.๑๔, กชช ๒ค. อาจมีการเพิ่ม/ลดข้อมูลตามความเหมาะสม รวมถึงออกแบบฟอร์มการ จัดเก็บข้อมูลร่วมกันระหว่างพื้นที่และนักวิชาการ การหาอาสาสมัครจากทีมวิจัยอาสาทั้ง ๑๕ หมวดยุทธศาสตร์ จัดเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม อบรมวิธีการจัดเก็บข้อมูลชุมชน การลงเก็บข้อมูล ชุมชนผ่านโปรแกรม Microsoft Excel เพื่อประมวลผล และการสรุปข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บชุมชน(เวที นักวิจัย/เวทีชุมชน)เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล จุดแข็ง จุดอ่อน เป็นหลัก

ความสำคัญในกิจกรรมระยะที่ ๑ มุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้ของกลุ่มคน ๒ กลุ่มคือ

๑) กลุ่มนักวิจัย อาสาสมัคร และเยาวชน ที่เป็นกลไกหลักของการออกแบบการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้ สอดคล้องกับความต้องการ โดยออกแบบวิธีการจัดเก็บข้อมูลตามประเด็นสำคัญ ๕ ประเด็น และนำมาตั้ง เป็นข้อคำถามที่เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์พื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ตรงกับปัญหาในชุมชน ดังนั้นการ เรียนรู้เพื่อให้คณะทำงานเข้าใจถึงความสำคัญของข้อมูลจึงเริ่มตั้งแต่การถกประเด็นให้ลึก จนถึงขั้นตอนการ ออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับความเข้าใจของผู้ให้ข้อมูล และการให้คำอธิบายถึงข้อมูลที่ต้องการเก็บ เพื่อเป็นแนวทางการทำงาน รวมถึงทักษะของการประมวลผลข้อมูลที่ได้เพื่อให้เห็นข้อเท็จจริงของข้อมูลที่ เป็นปัญหา

๒) กลุ่มของผู้ให้ข้อมูล ที่มีความพึงพอใจต่อการจัดเก็บข้อมูลเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย ไม่สามารถใช้ ประโยชน์ได้จริง หรือแม้แต่การให้ข้อมูลเท็จของรายได้และหนี้สินเพราะกังวลเรื่องของภาษี หรือการ ช่วยเหลือที่จะได้รับ เหล่านี้ต้องทำให้ถูกกลืนกลายออกไปเพื่อไม่ให้เกิดการเก็บข้อมูลครั้งนี้กลายเป็นข้อมูลที่ไม่ ต่างจากข้อมูลชุดเดิมที่เคยจัดเก็บ ดังนั้นทีมวิจัยจึงสร้างกลไกของการอธิบายความหมายผ่านเสียง ประชาสัมพันธ์ตามสาย และการให้อาสาสมัครและเยาวชนอธิบายเพิ่มเติมในระดับครัวเรือน

ในการดำเนินงานระยะที่ ๑ จึงให้น้ำหนักถึงกระบวนการที่ทำให้เห็นถึงขั้นตอนของการได้มาซึ่ง ข้อมูลที่สอดคล้องกับความต้องการอย่างแท้จริงและเรียนรู้ถึงปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ซึ่งจะ แตกต่างจากการจัดเก็บข้อมูลในแบบเดิม (จปฐ., ทร.๑๔, กชช ๒ค.)ที่ชุมชนมีหน้าที่เป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลตาม ความต้องการของหน่วยงานมากกว่า ในช่วงท้ายของการดำเนินงานระยะที่ ๑ เป็นเวทีคืนข้อมูลภาพรวม ของประเด็นทั้ง ๕ ประเด็น ทำให้ผู้เข้าร่วมได้เห็นว่าข้อมูลที่จัดเก็บนั้นสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง และทำให้เกิดความเชื่อมั่นในรูปแบบการจัดเก็บมากยิ่งขึ้น

การดำเนินงานระยะที่ ๒ เน้นกระบวนการระดมแนวคิดของทีมวิจัย กลุ่มเยาวชน ถึงการนำ ข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บ ๕ ประเด็นหลัก คือ ประเด็นเด็กและเยาวชน ประเด็นเศรษฐกิจชุมชนและ หนี้สิน ประเด็นสุขภาพ ประเด็นสิ่งแวดล้อม และประเด็นการจัดการท่องเที่ยว มาทบทวนและ จัดลำดับความสำคัญเพื่อหาแนวทางการแก้ไข ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน คือ ชุมชนได้ข้อมูล สภาพ ปัญหาในระดับครัวเรือนและระดับเชิงประเด็น แล้วนำข้อมูลที่จัดเก็บมาลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อ นำไปสู่แนวทางการกำหนดนโยบาย อีกทั้งยังมีการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชัน (www.jaesorn.com) โดย นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง มาช่วยออกแบบเพื่อใช้ตอบความต้องการ ความเหมาะสมกับพื้นที่ และเป็นการดูแลข้อมูลภายในชุมชน ผลที่เกิดขึ้นหลังสิ้นสุดโครงการ เกิดกลไก ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งข้อ เป็นผู้สนับสนุนในการดูแลระบบเว็บแอปพลิเคชัน และยังเปิดพื้นที่ให้กลุ่มเยาวชนเข้ามาดูแล พัฒนาข้อมูลบนเว็บไซต์และชุมชนเองยังเป็นผู้ให้ข้อมูล ข่าวสาร ข่าวกิจกรรม อีกด้วย

จุดติดขัดที่เกิดขึ้นคือ เกิดข้อจำกัดด้านบุคคลและด้านเวลา จึงส่งผลให้การดำเนินงานเกิดปัญหา กล่าวคือ นายสมยศ ฐัฐัน หัวหน้าโครงการ/อดีตผู้ใหญ่บ้านบ้านศรีดอนมูล ได้รับคัดเลือกให้เข้าไปดำรงตำแหน่งเป็น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน และทีมวิจัยกลุ่มที่เป็นนักเรียน ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงการศึกษาเล่าเรียน จึงส่งผลให้ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง จากสถานการณ์ข้างต้น เจ้าหน้าที่ของศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จ.ลำปางและทีมวิจัยจึงหารือถึงข้อสรุปการดำเนินงานในระยะต่อไป โดยให้ทีมวิจัยปรับช่วงเวลาการดำเนินงาน จากการดำเนินงานทั้งหมด ๓ ระยะ ให้สิ้นสุดลงในระยะที่ ๒ เท่านั้น

จากการดำเนินงานวิจัยทั้ง ๒ ระยะสามารถตอบโจทย์พื้นที่ ในประเด็นการพัฒนาฐานข้อมูลโดยคนในชุมชน ทั้งในระดับครัวเรือน หมู่บ้าน หน่วยงานท้องถิ่น และคนนอกพื้นที่ คือ กลุ่มเครือข่ายนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง เข้ามาร่วมเรียนรู้และพัฒนาเว็บไซต์ชุมชนที่เหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งนี้ทีมวิจัยจึงได้ร่วมออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงประเด็น **ด้านเศรษฐกิจและหนี้สิน** เป็นการ จัดตั้งกองทุนโดยคนในชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการเอง แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มรายได้ และการระดมแนวคิดของสาเหตุการเกิดหนี้สินระดับครัวเรือน(ประเด็นนี้ชุมชนได้ให้ความสนใจและต้องการแก้ไขเป็นอันดับแรก) **ด้านการจัดการท่องเที่ยว** เกิดแนวทางการเชื่อมโยงข้อมูลชุมชน เพื่อนำไปสู่การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวศึกษาวัฒนธรรมชุมชนและท้องถิ่น **ด้านเด็กและเยาวชน** เกิดแนวคิดการทำโครงการพี่สอนน้อง เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพิ่มประสิทธิภาพด้านการเรียน การสอนโดยรุ่นพี่เป็นผู้สอนการบ้านรุ่นน้อง และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งโครงการที่เกิดขึ้นกำลังอยู่ในช่วงการขับเคลื่อนประเด็นไปสู่การนำเข้าเป็นแผนการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อนต่อไป

การนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ **ระดับชุมชน** (ทีมวิจัย กลุ่มเยาวชน) เป็นผู้ดูแลและพัฒนาข้อมูลบนเว็บไซต์ (www.jaesorn.com) และการนำบทเรียนและความรู้ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานตามประเด็นต่างๆ ที่ออกแบบไว้ เช่น ประเด็นเด็ก-เยาวชน ประเด็นเศรษฐกิจ-หนี้สิน ให้เกิดรูปธรรมและพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน **ระดับหน่วยงานท้องถิ่น** เป็นผู้สนับสนุนกลไกการขับเคลื่อนแนวทางการแก้ไขปัญหาตามประเด็นต่าง ๆ และส่งเสริมให้กลุ่มคนในชุมชนระดับต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมของแผนงานเหล่านั้น เพื่อตอบโจทย์เรื่องของการสร้างความเข้มแข็งต่อไป

บรรณานุกรม

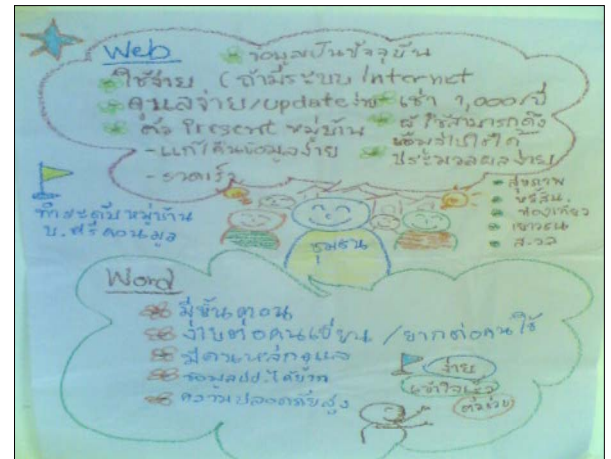
- พิรภาพ จันทรแสนตอ และคณะ. (๒๕๕๒). โครงการการพัฒนาโปรแกรมเพื่อการจัดการสารสนเทศโดยการใช้
ส่วนร่วมของชุมชน บ้านศรีดอนมูล ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง. ม.ป.ท.
ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร. (ม.ป.ป.). ระบบสนับสนุนการตัดสินใจในระดับท้องถิ่น. [Online
] Available : <http://www.mcc.cmu.ac.th> เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๒.
- ศูนย์ส่งเสริมกำลังบำรุงกองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ.(ม.ป.ป.).ระบบฐานข้อมูล.[Online] Available :
<http://www.lcc.rataf.mi.th/training/detail๐๐๑.htm> เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๒.
- สื่อการสอนสารสนเทศครูจังหวัดเชียงราย. (ม.ป.ป.). แนวคิดการจัดเก็บข้อมูลชุมชน. [Online] Available
: <http://tc.mengrai.ac.th> เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๒.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก. ภาพกิจกรรม

เวทีเตรียมความพร้อมและทบทวนกระบวนการงานวิจัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาในแต่ละประเด็น

การหารูปแบบการจัดทำฐานข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

เวทีฝึกอบรมการปฏิบัติการและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

เวทีฝึกอบรมการปฏิบัติการและการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

เพิ่มข้อมูลหมวดบ้าน

เลขที่หมวด :

ชื่อหัวหน้าหมวด :

รูปหัวหน้าหมวด : Browse...

ชวงบ้านเลขที่ :

เบอร์โทรศัพท์ :

หน้าเว็บไซต์ www.Jaesorn.com

การเพิ่มข้อมูลหมวดบ้าน

เพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินของบ้านเลขที่ 9 ข้อมูลปี 2553

ภาวะหนี้สิน
ประเภทเงินกู้ ☒ เงินกู้ในระบบ ☐ เงินกู้นอกระบบ

แหล่งเงินกู้ :

ปีที่กู้ :

จำนวนเงินที่กู้ : บาท

จำนวนเงินที่ค้างชำระ : บาท

เหตุผลที่กู้เงิน :

หมายเหตุ :

ข้อมูลสมาชิกบ้านเลขที่ 9

ข้อมูลส่วนตัว

เลขบัตรประชาชน :

นาย ☒ นางสาว ☐ นาง ☐

ชื่อ : สกุล :

วันเกิด : เพศ : ☒ ชาย ☐ หญิง

สัญชาติ : ศาสนา :

สถานภาพ : ☒ โสด ☐ แต่งงานแล้ว ☐ หย่าร้าง ☐ นาน

สถานะการอุปการะ : ☒ เจ้าบ้าน ☐ ผู้อาศัย

รูปภาพ : Browse...

การเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน

การเพิ่มข้อมูลสมาชิก

ภาคผนวก ข. เอกสารที่เผยแพร่และการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย (RE)

RE : ยกระดับ ปรับเปลี่ยนจากสภาพปัญหาไปสู่หน่วยงานท้องถิ่น

การเปิดพื้นที่ให้นักศึกษาเข้าร่วมเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านศรีดอนมูลภายใต้โครงการวิจัย “กระบวนการพัฒนาฐานข้อมูลชุมชนอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในชุมชน ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง” ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงานวิจัยเพื่อเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนในและคนนอกชุมชนบนฐานของการศึกษา

สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยท้องถิ่น ได้มีแนวทางในการสนับสนุนการทำงานวิจัย โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (CBPUS) พื้นที่จังหวัดลำปาง โดยมีอาจารย์พิรภพ จันทรแสนตอ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่ลำปาง เป็นหัวหน้าโครงการ และมีนายอิทธิภพ มาชา, นายกิตติพล กายสิทธิ์, นายนิรุตต์ มงคล นักศึกษาเป็นนักวิจัยร่วม ภายใต้ โครงการ “การพัฒนาโปรแกรมเพื่อการจัดการสารสนเทศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านศรีดอนมูล ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบโปรแกรมที่สามารถเอื้อต่อการจัดการระบบสารสนเทศ บ้านศรีดอนมูล ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง และเพื่อทดสอบการใช้งานของโปรแกรมให้สามารถเอื้อต่อการจัดการระบบสารสนเทศบ้านศรีดอนมูล ตำบลแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

กระบวนการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ได้ออกแบบการประยุกต์ใช้เครื่องมือต่างๆ มาช่วยขับเคลื่อนการทำงาน เช่น การใช้แบบสอบถาม การใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการประมวลผล การจัดเวทีเสวนากลุ่มย่อย เพื่อทบทวนและเก็บข้อมูลสภาพปัญหาของชุมชนบ้านศรีดอนมูล ๕ ประเด็น ได้แก่ ข้อมูลด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการท่องเที่ยว ด้านเด็กและเยาวชน และด้านหนี้สิน – เศรษฐกิจชุมชน จากประเด็นปัญหาที่ทีมวิจัยร่วมกับทบทวน สืบค้นตลอดจนการค้นหาแนวทางการแก้ไข ซึ่งข้อมูลดังกล่าวได้ถูก

นำไปออกแบบผ่านองค์ความรู้ของนักศึกษาสาขาระบบสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์ – การพัฒนาซอฟต์แวร์ในรูปแบบของเว็บแอปพลิเคชัน ซึ่งโปรแกรมดังกล่าวสามารถจัดเก็บข้อมูลชุมชนในด้านต่าง ๆ ใช้งานได้สะดวก รวดเร็ว และมีความปลอดภัยของการจัดเก็บข้อมูลชุมชน ชุมชนสามารถนำข้อมูลของเว็บแอปพลิเคชัน มาเชื่อมโยงเข้ากับองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน หน่วยงานท้องถิ่นที่มีความจำเป็นในใช้ฐานข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงมีคนในพื้นที่ที่เป็นนักวิจัย เด็กเยาวชนที่ถูกคัดเลือกเป็นทีมวิจัยอาสา สามารถเป็นผู้จัดการข้อมูลชุมชนด้วยตนเอง บ้านศรีดอนมูลยังถือเป็นชุมชนต้นแบบที่นำเอาระบบ

การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานเชื่อมโยงเข้ากับเครือข่ายผู้ใช้ข้อมูลของโรงเรียนและสถานีนอนามัยในพื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์จากข้อมูลอย่างแท้จริง

กลไกของการเปิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษาปริญญาตรีที่นำเอาปัญหาของชุมชนเป็นตัวตั้ง และเสริมทัพด้วยองค์ความรู้จากภายนอกที่เข้ามาเติมเต็มแบบถูกที่ ถูกทาง ของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา วิทยาเขตลำปางผ่าน **ชุดโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (CBPUS)** จึงเป็นอีกแนวทางของการปรับระบบการเรียนรู้ทางการศึกษารูปแบบใหม่ที่สามารถใช้เป็นทางเลือกเพื่อสร้างตัวชี้วัดเชิงคุณภาพของบัณฑิตยุคใหม่

โดย จิตติมา บุญมี
ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดลำปาง

ภาคผนวก ค. แบบสอบถาม

○ แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ๕ ประเด็น (เก็บข้อมูลในแผนการดำเนินงานระยะที่๑)

แบบสอบถาม ชุดที่ ๑
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในระดับครัวเรือน

ก. ประเด็นเด็กและเยาวชน

จากข้อ ๑-๒ กรุณาใส่เครื่องหมาย ☒ ในช่องว่าง

๑. อบายमुखอะไรบ้างที่เด็กเยาวชนในครัวเรือนท่านได้เข้าไปเกี่ยวข้องต่อไปนี้
(ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ เหล้า
- ☐ บุหรี่
- ☐ กาว
- ☐ ดินเผา
- ☐ การพนัน
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๒. เยาวชนในครัวเรือนท่านบริโภคสื่อใดบ้าง และมีเหตุผลอย่างไรที่บริโภค (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ TV เหตุผลคือ.....
- ☐ Internet / web เหตุผลคือ.....
- ☐ หนังสือพิมพ์ เหตุผลคือ.....
- ☐ นิตยสาร เหตุผลคือ.....
- ☐ สื่อจาก CD VCD ต่าง ๆ เหตุผลคือ.....
- ☐ วิทยุ เหตุผลคือ.....
- ☐ เสี่ยงตามสายในหมู่บ้าน เหตุผลคือ.....
- ☐ โทรศัพท์มือถือ เหตุผลคือ.....
- ☐ นิตยสาร / วารสาร เหตุผลคือ.....
- ☐ หนังสือการ์ตูน เหตุผลคือ.....
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)..... เหตุผลคือ.....

จากข้อ ๓ - ๗ กรุณาเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยเพียง ๓ ลำดับ โดยที่สำคัญมากที่สุดเป็นอันดับ ๑ รองลงมาเป็นอันดับ ๒ และ ๓

๓. ผู้ปกครองอยากจะปลูกจิตสำนึกที่ดีเรื่องอะไรมากที่สุดให้กับลูก

- ☐ มีความกตัญญูต่เวที
- ☐ ไม่ทำลายสิ่งสาธารณะประโยชน์
- ☐ ไม่ทะเลาะวิวาท

- ☐ มีความรับผิดชอบ
- ☐ มีระเบียบวินัย
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๔. สาเหตุที่เยาวชนทะเลาะวิวาท

- ☐ มีปมด้อย
- ☐ สร้างอำนาจ
- ☐ สร้างกลุ่ม
- ☐ ขาดสติ
- ☐ หึงหวง
- ☐ อื่น ๆ

๕. ผู้ปกครองอยากให้มีความสำคัญประเด็นใดต่อไปนี้อย่างยิ่งเกี่ยวกับการศึกษาของเยาวชน

- ☐ อยากให้เน้นความสำคัญเกี่ยวกับการเรียนรู้องค์ความรู้ในพื้นที่
- ☐ อยากให้การศึกษาแบบนอกห้องเรียน
- ☐ อยากให้จัดระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับเด็ก
- ☐ ไม่อยากให้เรียนตามค่านิยม

๖. พฤติกรรมใดต่อไปนี้องเยาวชนที่พ่อแม่ไม่ไว้วางใจ

- ☐ ไปร่วมทำกิจกรรมของโรงเรียน
- ☐ การไปเล่นกีฬา
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๗. พฤติกรรมเรื่องเพศที่เป็นปัญหาในหมู่บ้านในปัจจุบัน

- ท้องในวัยเรียน สาเหตุเนื่องจาก.....
- ทำแท้ง สาเหตุเนื่องจาก.....
- การใช้ชีวิตร่วมกันในช่วงวัยเรียน สาเหตุเนื่องจาก.....

จากข้อ ๘ - ๑๑ กรุณาให้ความคิดเห็นข้อคำถามดังนี้

๘. ท่านมีวิธีการสอนหรือการเลี้ยงดูบุตรหลานของท่านอย่างไร

.....

.....

.....

.....

๙. มีแนวทางการแก้ไขพฤติกรรมและการแต่งกายของเยาวชนต่อไปนี้อย่างไร

- ผู้หญิงสวมใส่เสื้อผ้าไม่เหมาะสม (ใส่สายเดี่ยว , ใส่เกะอก , ใส่กางเกงขาสั้น ฯลฯ)

.....

.....

.....

.....

- เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว

.....

.....

.....

.....

๑๐. กิจกรรมของเยาวชนที่มีในหมู่บ้านมีกิจกรรมอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

๑๑. กิจกรรมของเยาวชนที่อยากให้มีการพัฒนาและอยากให้มีเพิ่มในหมู่บ้านมีอะไรบ้าง

.....

.....

ข. ประเด็นสุขภาพ

จากข้อ ๑-๙ กรุณาใส่เครื่องหมาย ☒ ในช่องว่าง

๑. สมาชิกในครัวเรือนของท่านมีโรคประจำตัว อะไร (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ เบาหวาน คิดว่าสาเหตุมาจาก.....
- ☐ ความดัน คิดว่าสาเหตุมาจาก.....

- ☐ โรคอ้วน คิดว่าสาเหตุมาจาก.....
- ☐ ปวดข้อ / กล้ามเนื้อ คิดว่าสาเหตุมาจาก.....
- ☐ โรคเครียด คิดว่าสาเหตุมาจาก.....
- ☐ อุจจาระร่วงในเด็กอายุต่ำกว่า ๕ ปี คิดว่าสาเหตุมาจาก.....
- ☐ หอบหืด คิดว่าสาเหตุมาจาก.....
- ☐ โรคจิต คิดว่าสาเหตุมาจาก.....
- ☐ โรคประสาท คิดว่าสาเหตุมาจาก.....
- ☐ อื่น ๆคิดว่าสาเหตุมาจาก.....
- ☐ ไม่มีปัญหาสุขภาพ (สุขภาพแข็งแรง)

๒. ท่านมีวิธีการรักษาพยาบาลเบื้องต้นอย่างไรหากเจ็บป่วย (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ซื้อยารับประทานเอง
- ☐ รักษาที่อนามัยหมู่บ้าน
- ☐ ไปคลินิก
- ☐ รักษาโดยแพทย์พื้นบ้าน
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

๓. ท่านได้มีกิจกรรมออกกำลังกายอะไรบ้างเป็นประจำ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ เดินแอโรบิค
- ☐ วิ่ง
- ☐ แบดมินตัน
- ☐ ตะกร้อ
- ☐ ฟุตบอล
- ☐ วอลเลย์บอล
- ☐ อื่น.....

๔. พฤติกรรมการบริโภคของฟุ่มเฟือยที่มีผลต่อสุขภาพของท่านมีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ดื่มเครื่องดื่มชูกำลัง จำนวน.....ขวดต่อวัน
- ☐ ดื่มกาแฟเป็นประจำ
- ☐ ดื่มน้ำอัดลมเป็นประจำ
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

๕. สมาชิกในครอบครัวของท่านออกกำลังกายเป็นประจำหรือไม่

ออกกำลังกาย สัปดาห์ละ.....ครั้งๆ ละนาที

๖. สมาชิกในครัวเรือนของท่านได้มีการตรวจสุขภาพเบื้องต้นทุกปีหรือไม่

- ☐ ตรวจทุกปี
- ☐ ไม่ได้ตรวจทุกปี เนื่องจาก.....

๗. พฤติกรรมในการรับประทานอาหารในครอบครัวของท่านเป็นอย่างไร (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ชอบรับประทานอาหารรสหวาน
- ☐ ชอบรับประทานอาหารรสมัน
- ☐ ชอบรับประทานอาหารรสเค็ม
- ☐ ชอบรับประทานอาหารรสจืด
- ☐ อื่น ๆ

๘. พฤติกรรมใดเกี่ยวกับการรับประทานอาหารที่เด็กในชุมชนของท่านปฏิบัติเป็นประจำ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ รับประทานอาหารนมผง
- ☐ น้ำอัดลม
- ☐ รับประทานอาหารลูกอม
- ☐ รับประทานอาหารไอศกรีม
- ☐ รับประทานอาหารนมกล่อง
- ☐ รับประทานอาหารที่มีสำเร็จรูปต่างๆ (มาม่า ยำยำ ไวไว ฯลฯ)
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๙. เด็กในครอบครัวของท่านมีพฤติกรรมการรับประทานอาหารอย่างไร (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ให้รับประทานอาหารครบ ๕ หมู่
- ☐ ให้รับประทานอาหารตามความชอบของเด็ก
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๑๐. อยากให้ชุมชนมีการพัฒนากิจกรรมเกี่ยวกับการออกกำลังกายอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- มีลานกีฬาหมู่บ้าน
- มีสวนสาธารณะ/ สุขภาพ
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

จากข้อ ๑๑ – ๑๓ กรุณาให้ความคิดเห็นข้อคำถามดังนี้

๑๑. ท่านคิดว่าควรจะเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคอาหารในครอบครัวของท่านได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

๑๒. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ โรคเอดส์ (HIV) หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

๑๓. ปัญหาเรื่องสุขภาพในหมู่บ้านมีอะไรบ้าง และมีสาเหตุมาจากอะไร

.....

ค. ประเด็นเศรษฐกิจชุมชน (หนี้สิน)

กรุณาใส่เครื่องหมาย ☒ ในช่องว่าง

๑. ถ้ามีหนี้สินท่านมีแนวทางในการจัดการหนี้สินของท่านอย่างไร (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ กู้เงินเพิ่ม (ในระบบ / นอกระบบ)
- ☐ สร้างความตระหนักในการใช้จ่ายในครัวเรือน (เพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่าย)
- ☐ รวมกลุ่มทำอาชีพเสริม
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

กรุณาเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อยเพียง ๓ ลำดับ โดยที่สำคัญมากที่สุดเป็น อันดับ ๑ รองลงมา
เป็นอันดับ ๒ และ ๓

๒. ท่านคิดว่าสาเหตุของการเป็นหนี้ มีอะไรบ้าง

- ☐ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
- ☐ ไม่รู้จักเก็บออม
- ☐ ชื้อหาวย
- ☐ นิยม / ถือครองวัตถุนิยม
- ☐ ไม่รู้จักพอเพียง
- ☐ เล่นการพนัน
- ☐ การลงทุนเพื่อการเกษตร
- ☐ การลงทุนเพื่อประกอบอาชีพ
- ☐ การศึกษาบุตร
- ☐ อื่น ๆ

จ. ประเด็นสิ่งแวดล้อม

กรุณาใส่เครื่องหมาย ☒ ในช่องว่าง

๑. มลภาวะที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนมีอะไรบ้าง และมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง
(ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ ใช้สารเคมี / ยาฆ่าแมลง แนวทางในการแก้ปัญหา.....

- ☐ การเผ่าชยะในหมู่บ้าน แนวทางในการแก้ปัญหา.....
- ☐ การเผ่าต่อซังข้าว แนวทางในการแก้ปัญหา.....
- ☐ การเผ่าถ่าน แนวทางในการแก้ปัญหา.....
- ☐ การตัดไม้ทำลายป่า แนวทางในการแก้ปัญหา.....
- ☐ การเลี้ยงสัตว์ แนวทางในการแก้ปัญหา.....
- ☐ กลิ่นเหม็นจากโรงงานต่าง ๆ ในหมู่บ้านแนวทางในการแก้ปัญหา
- ☐ ควันพิษจากอาหารในตลาดสด แนวทางในการแก้ปัญหา.....
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....แนวทางในการแก้ปัญหา.....

๒. ผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษมีอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของคนชุมชน
- ☐ ภาวะโรคเรื้อรัง
- ☐ น้ำท่วม
- ☐ อากาศเป็นพิษ
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

๓. บ่อน้ำแร่ในอุทยานแห่งชาติร้อน เกิดผลกระทบต่อชุมชน และสิ่งแวดล้อม หรือไม่ อย่างไร

- ☐ มีผลกระทบ เช่น
- ☐ ไม่มีผลกระทบ
- ☐ ไม่รู้

๔. ท่านคิดว่ามีวิธีการรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

๕. ท่านมีความคาดหวังที่จะให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนของท่าน(บ้านนาอยู่) อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ.....

แบบสอบถาม ชุดที่ ๒
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สำหรับผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้นำหมู่บ้าน

๑. สถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในพื้นที่

๑. ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว.....
ข้อมูลเบื้องต้นของสถานที่ท่องเที่ยว.....
ประวัติแหล่งท่องเที่ยว.....
เส้นทาง/ที่อยู่.....
เบอร์โทรติดต่อ.....
รูปสถานที่ท่องเที่ยว.....
Web site

๒. ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว.....
ข้อมูลเบื้องต้นของสถานที่ท่องเที่ยว.....
ประวัติแหล่งท่องเที่ยว.....
เส้นทาง/ที่อยู่.....
เบอร์โทรติดต่อ.....
รูปสถานที่ท่องเที่ยว.....
Web site

๓. ชื่อแหล่ง ท่องเที่ยว.....
ข้อมูลเบื้องต้นของสถานที่ท่องเที่ยว.....
ประวัติแหล่งท่องเที่ยว.....
เส้นทาง/ที่อยู่.....
เบอร์โทรติดต่อ.....
รูปสถานที่ท่องเที่ยว.....
Web site

๒ . เส้นทางการท่องเที่ยวชุมชน (แผนที่)

.....
.....

๓ . ท่านมีแนวทางในการรักษาสถานที่ท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อรักษาสีงแวดล้อม (ชุมชนน่าอยู่) ได้อย่างไร

.....
.....

๔. ท่านอยากให้มีการพัฒนาหรือจัดทำกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอะไรเพิ่มเติมบ้าง (ตอบมากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ จัดโปรแกรมท่องเที่ยวที่เอื้อต่อชุมชน เช่น ท่องตำนานแจ้ซ้อน
- ☐ ทำศูนย์กลางการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน
- ☐ ทำ Home Stay ในหมู่บ้าน
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๕. หน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือ (ประเด็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว) มีหน่วยงานใดบ้าง

- ๑.....ส่งเสริมเรื่อง.....
- ๒. ส่งเสริมเรื่อง.....
- ๓. ส่งเสริมเรื่อง.....
- ๔. ส่งเสริมเรื่อง.....

๖. ในชุมชนของท่านมีปัญหา / อุปสรรคที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือไม่ และมีวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างไร

.....

.....

แบบสอบถาม ชุดที่ ๒ ข

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สำหรับประชาชนชาวบ้าน ผู้รู้ในชุมชน

๑. ประวัติหมู่บ้านและชุมชน

.....

.....

.....

๒. ประชาชนชุมชน (ชื่อ , ความชำนาญ, ประวัติ)

.....

.....

.....

๓. ในหมู่บ้านมีประเพณีที่ดั้งเดิมอะไรบ้าง และแต่ละประเพณีมีเพื่อวัตถุประสงค์อะไร

.....

.....

๕. ท่านมีแนวทางในการรักษาสถานที่ท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อรักษาสีงแวดล้อม (ชุมชนน่วย) ได้อย่างไร

.....
.....

๖. ท่านอยกให้มีการพัฒนาหรือจัดทำกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอะไรเพิ่มเติมบ้าง

- ☐ จัดโปรแกรมท่องเที่ยวที่เอื้อต่อชุมชน เช่น ท่องตำนานแจ้ซอ
- ☐ ทำศูนย์กลางการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน
- ☐ ทำ Home stay ในหมู่บ้าน
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๗. หน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือ (ประเด็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว) มีหน่วยงานใดบ้าง

- ๑.....ส่งเสริมเรื่อง.....
- ๒. ส่งเสริมเรื่อง.....
- ๓. ส่งเสริมเรื่อง.....
- ๔. ส่งเสริมเรื่อง.....

๘. ในชุมชนของท่านมีปัญหา / อุปสรรคเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือไม่ และมีวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างไร

.....
.....

แบบสอบถาม ชุดที่๒ ค ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สำหรับกลุ่มอาชีพ

๑. OTOP งานหัตถกรรม ในชุมชน

- ๑. ชื่อสินค้า.....
ชื่อกลุ่ม.....
ประเภทสินค้า (รายการสินค้า)
ที่อยู่.....
แหล่งจัดจำหน่าย.....
เบอร์โทรติดต่อ.....
ระดับดาว.....
การขึ้นทะเบียน OTOP.....
การขึ้นทะเบียนวิสาหกิจ.....
- ๒. ชื่อสินค้า.....
ชื่อกลุ่ม.....

ประเภทสินค้า (รายการสินค้า)
 ที่อยู่.....
 แหล่งจัดจำหน่าย.....
 เบอร์โทรศัพท์.....
 ระดับดาว.....
 การขึ้นทะเบียน OTOP.....
 การขึ้นทะเบียนวิสาหกิจ.....

๓. ชื่อสินค้า.....
 ชื่อกลุ่ม.....
 ประเภทสินค้า (รายการสินค้า)
 ที่อยู่.....
 แหล่งจัดจำหน่าย.....
 เบอร์โทรศัพท์.....
 ระดับดาว.....
 การขึ้นทะเบียน OTOP.....
 การขึ้นทะเบียนวิสาหกิจ.....

๒. ท่านมีแนวทางในการรักษาสถานที่ท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อรักษาสีงแวดล้อม (ชุมชนน่าอยู่) ได้อย่างไร

.....

๓. ท่านอยากให้มีการพัฒนาหรือจัดทำกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอะไรเพิ่มเติมบ้าง

- ☐ จัดโปรแกรมท่องเที่ยวที่เอื้อต่อชุมชน เช่น ท่องตำนานแจ้ซ้อน
- ☐ ทำศูนย์กลางการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน
- ☐ ทำ Home stay ในหมู่บ้าน
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๔. หน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือ (ประเด็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว) มีหน่วยงานใดบ้าง

- ๑.....ส่งเสริมเรื่อง.....
- ๒.ส่งเสริมเรื่อง.....
- ๓.ส่งเสริมเรื่อง.....
- ๔.ส่งเสริมเรื่อง.....
- ๕.ส่งเสริมเรื่อง.....

๕. ในชุมชนของท่านมีปัญหา / อุปสรรคที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือไม่ และมีวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างไร

.....
.....
แบบสอบถาม ชุดที่ ๒ ง.
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ สำหรับผู้ประกอบการ

๑. บ้านพักในชุมชน

๑. ชื่อกิจการ..... Web Site.....
ชื่อเจ้าของเบอร์โทรศัพท์/FAX.....
ประเภทกิจการ.....
จำนวนห้องพัก
ราคาห้องพัก/คืน/วัน
ราคาอาหาร /หัว.....
เส้นทาง(อาจเป็นแผนที่หรือตำแหน่งสำคัญ.....
.....
.....
จำนวนผู้ที่สามารถเข้าพัก/วัน.....
การบริการลูกค้า เช่น จักรยาน เต้นท์เช่า อื่น ๆ

๒. ชื่อกิจการ..... Web Site.....
ชื่อเจ้าของเบอร์โทรศัพท์/FAX.....
ประเภทกิจการ.....
จำนวนห้องพัก
ราคาห้องพัก/คืน/วัน
ราคาอาหาร /หัว.....
เส้นทาง(อาจเป็นแผนที่หรือตำแหน่งสำคัญ.....
.....
.....
จำนวนผู้ที่สามารถเข้าพัก/วัน.....
การบริการลูกค้า เช่น จักรยาน เต้นท์เช่า อื่น ๆ

๒. ท่านมีแนวทางในการรักษาสถานที่ท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว เพื่อรักษาสีงแวดล้อม (ชุมชนน่าอยู่) ได้อย่างไร

.....
.....

๓. ท่านอยากให้มีการพัฒนาหรือจัดทำกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในหมู่บ้านอะไรเพิ่มเติมบ้าง (ตอบมากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ จัดโปรแกรมท่องเที่ยวที่เอื้อต่อชุมชน เช่น ท่องตำนานแจ้ซ้อน
- ☐ ทำศูนย์กลางการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน
- ☐ ทำ Home stay ในหมู่บ้าน
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

๔. หน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือ (ประเด็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว) มีหน่วยงานใดบ้าง

- ๑.....ส่งเสริมเรื่อง.....
- ๒. ส่งเสริมเรื่อง.....
- ๓. ส่งเสริมเรื่อง.....
- ๔. ส่งเสริมเรื่อง.....

๕. ในชุมชนของท่านมีปัญหา / อุปสรรคที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือไม่ และมีวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างไร

.....
.....

ค. เศรษฐกิจ
แหล่งหนี้สิน

ลำดับ	** แหล่งหนี้สิน	ปีที่กู้	จำนวนที่กู้ (บาท)	จำนวนเงินค้างชำระ (บาท)	เหตุผลที่กู้
		รวม			

หมายเหตุ
 **แหล่งหนี้สิน ได้แก่ ธกส. , กองทุนหมู่บ้าน , กองทุน กขคจ. , สหกรณ์การเกษตร , กยศ (กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา) , นอกระบบ ฯลฯ
 สาเหตุหลักที่ต้องเป็นหนี้

- ๑.....
- ๒.....
- ๓.....

ภาคผนวก ง ประวัติข้อมูลนักวิจัย

- ชื่อ นายสมยศ สกุล รู้ชั้น วัน/เดือน/ปี เกิด : ๑๕ ก.พ. ๒๕๐๙
- หมายเลขบัตรปช. : ๓๕๒๑๓๐๐๒๘๘๘๖๘
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๕๒ ม.๒ บ้านศรีดอนมูล อ.เมืองปาน จ.ลำปาง ๕๒๒๔๐
- โทรศัพท์ : ๐๕๔-๒๖๓๐๐๕ โทรสาร
- E-mail address : somyut_๐๙@live . com
- สถานที่ติดต่อ : ๕๒ ม.๒ บ้านศรีดอนมูล อ.เมืองปาน จ.ลำปาง ๕๒๒๔๐
- E-mail address : somyut_๐๙@live . com
- อาชีพ : ค้าขาย
- บทบาทหน้าที่ในชุมชน : นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ซ้อน
- ประวัติการศึกษา : ปริญญาตรี ปรศ.
- ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน -

.....

- ชื่อ นายธนาทิพย์ สกุล จิตคม วัน/เดือน/ปี เกิด : ๑๕ มกราคม ๒๕๒๐
- หมายเลขบัตรปช. : ๓๕๒๑๓๐๐๒๙๖๕๑๘
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๖๕ หมู่ ๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง รหัสไปรษณีย์ : ๕๒๒๔๐
- โทรศัพท์ : ๐๘๑-๗๔๖๒๕๒๙ โทรสาร -
- E-mail address : -
- สถานที่ติดต่อ : ๖๕ หมู่ ๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง รหัสไปรษณีย์ ๕๒๒๔๐
- E-mail address : -
- อาชีพ : รับจ้าง
- บทบาทหน้าที่ในชุมชน : -
- ประวัติการศึกษา : ปวช.สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรกรรมลำพูน
- ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน -

- ชื่อ นายปราโมทย์ สกุล รุ่งเรือง วัน/เดือน/ปี เกิด : ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๒
- หมายเลขบัตรปช. : ๓๕๒๙๙๐๐๐๘๙๖๘๕
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๗ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง รหัสไปรษณีย์ : ๕๒๒๔๐
- โทรศัพท์ : ๐๕๔-๒๖๓๐๓๒ โทรสาร ๐๕๔-๒๖๓๐๐๗
- E-mail address : -
- สถานที่ติดต่อ : สหกรณ์เครดิตยูเนียนแจ้ซ้อน จำกัด รหัสไปรษณีย์ : ๕๒๒๔๐
- E-mail address : -

- อาชีพ : ข้าราชการบำนาญ
- บทบาทหน้าที่ในชุมชน : ผู้นำชุมชน
- ประวัติการศึกษา : คุรุศาสตร์บัณฑิต (เอกบริหารโรงเรียน)
- ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน
 ๑. ผู้นำ / ผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้าน
 ๒. ที่ปรึกษากรรมการการศึกษาและโรงเรียนแจ้ซ้อนวิทยา
 ๓. ประธานกรรมการ กศน.อ.เมืองปาน
 ๔. ประธานสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแจ้ซ้อน จำกัด
 ๕. หัวหน้าโครงการแก้ไขปัญหาน้ำเสียแบบมีส่วนร่วม สหกรณ์ฯ แจ้ซ้อน

.....

- ชื่อ นางอุบล สกฤต สุจริต วัน/เดือน/ปี เกิด : ๑ สิงหาคม ๒๕๔๖
- หมายเลขบัตรปช. : ๓๕๒๑๐๐๐๐๑๒๐๗๗
- ที่อยู่ปัจจุบัน ๓๑ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง รหัสไปรษณีย์ : ๕๒๒๔๐
- โทรศัพท์ : ๐๕๔- ๒๖๓๐๓๐ โทรสาร -
- E-mail address : -
- สถานที่ติดต่อ : ๓๑ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง รหัสไปรษณีย์ : ๕๒๒๔๐
- E-mail address : -
- อาชีพ : เย็บตัดเสื้อผ้า
- บทบาทหน้าที่ในชุมชน : ประธานแม่บ้าน
- ประวัติการศึกษา : ป.๔
- ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน
 ๑. ประธานกลุ่มแม่บ้าน
- ชื่อ นางสาวสุทธิพร สกฤต บุตรประสะ วัน/เดือน/ปี เกิด : ๕ ธันวาคม ๒๕๒๒
- หมายเลขบัตรปช. : ๓๕๒๑๓๐๐๒๔๓๗๑๓
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๔๗ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง รหัสไปรษณีย์ : ๕๒๒๔๐
- โทรศัพท์ : ๐๕๔-๒๖๓๐๒๗ โทรสาร ๐๕๔-๒๖๓๐๒๗
- E-mail address : nammorn @ Hotmail . com
- สถานที่ติดต่อ : ๑๔๗ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง รหัสไปรษณีย์ : ๕๒๒๔๐ E-mail address : nammorn @ Hotmail . com
- อาชีพ : ธุรกิจส่วนตัว
- บทบาทหน้าที่ในชุมชน : ผู้นำกลุ่มอาชีพน้อมอัญแจ้ซ้อน
- ประวัติการศึกษา : ปริญญาตรี
- ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน
 ๑. งานพัฒนากลุ่มอาชีพ

-
- ชื่อ นางทักษิณา สกฤ วรรณรักษ์ วัน/เดือน/ปี เกิด : ๒๖ พ.ค. ๒๕๔๔
 - หมายเลขบัตรปปช. : ๓๕๒๐๖๐๐๐๔๐๒๓
 - ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๘ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง รหัสไปรษณีย์ : ๕๒๒๔๐
 - โทรศัพท์ : ๐๘๑-๗๘๔๓๔๓๙ / ๐๕๔-๒๖๓๐๙๔ โทรสาร
 - E-mail address : -
 - สถานที่ติดต่อ : ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง รหัสไปรษณีย์ : ๕๒๒๔๐
 - E-mail address : -
 - อาชีพ : รับราชการครู
 - บทบาทหน้าที่ในชุมชน : -
 - ประวัติการศึกษา : ปริญญาตรี
 - ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน
 - ๑. นักวิจัยท้องถิ่น (ปัญหาหนี้สิน)
 - ๒. กรรมการเครดิตยูเนียน
 - ๓. กลุ่มอาชีพในหมู่บ้าน
 - ๔. กองทุนพัฒนาในหมู่บ้าน

- ชื่อ-สกุล : นางสาวนรภัฏรา กล้าแข็ง อายุ ๓๐ ปี
 - หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๓-๕๒๑๓-๐๐๒๘๘-๓๓-๗
 - เกิดวันที่ : ๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๓ หมู่โลหิต O
 - ที่อยู่ปัจจุบัน : ๒๙ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
 - รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
 - สถานที่ติดต่อ : ๒๙ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
 - รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
 - E-mail address : pangmaka@hotmail.com
 - เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๙-๕๕๔๐๓๐๑
 - บทบาทในชุมชน : นักวิจัย
 - ประวัติการศึกษา : มัธยมศึกษาโรงเรียนแจ้ห่มวิทยา
ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะศึกษาศาสตร์
 - ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน -
-

- ชื่อ-สกุล : นายพิรุฬห์ ประเทืองวิทย์ อายุ ๑๙ ปี
- หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑-๕๒๙๙-๐๐๕๔๔-๕๕-๖
- เกิดวันที่ : หมูโลहित ๐
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๔๐ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- สถานที่ติดต่อ : ๑๔๐ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- E-mail address :
- เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๑๖๕-๒๔๒๓
- บทบาทในชุมชน : นักวิจัย
- ประวัติการศึกษา : กำลังศึกษาอยู่ชั้น ปวส.วิทยาลัยเทคนิค ลำปาง
- ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน -

- ชื่อ-สกุล : นายศุภิรุณ กันนิกา อายุ ๑๙ ปี
- หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑-๑๔๑๒-๐๐๑๐๑-๔๓-๗
- เกิดวันที่ : ๑๘ กันยายน ๒๕๓๔ หมูโลहित ๐
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๓๖ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- สถานที่ติดต่อ : ๓๖ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- E-mail address :
- เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ :
- บทบาทในชุมชน : นักวิจัย
- ประวัติการศึกษา : มัธยมต้นโรงเรียนแจ้ซ้อนวิทยา
มัธยมปลายโรงเรียนแจ้ห่มวิทยา
ปัจจุบันกำลังศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน -

.....

- ชื่อ-สกุล : นางสาวอารียา รักบุตร อายุ ๑๕ ปี
- หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑-๕๒๙๙-๐๐๗๔๔-๗๑-๗
- เกิดวันที่ : ๑๑ มกราคม ๒๕๓๘ หมูโลहित
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๐๒ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง

- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- สถานที่ติดต่อ : ๑๐๒ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- E-mail address : K-I-M-๗๗๗@hotmail.com
- เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๑-๑๖๖๖๔๐๒
- บทบาทในชุมชน : นักวิจัยหมู่บ้าน
- ประวัติการศึกษา : กำลังศึกษาอยู่ชั้นม.ปลาย
- ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน -

- ชื่อ-สกุล : นางสาวปฐมพร สิงห์ชัย อายุ ๑๕ ปี
- หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑-๕๒๑๓-๐๐๐๔๙-๓๔-๔
- เกิดวันที่ : ๒๓ มกราคม ๒๕๓๘ หมู่โลหิต
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๖๔ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- สถานที่ติดต่อ : ๖๔ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- E-mail address : ICE_๑๓๘๓@hotmail.com
- เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๐-๖๗๒๙๙๖๐
- บทบาทในชุมชน : นักวิจัยหมู่บ้าน
- ประวัติการศึกษา : กำลังศึกษาอยู่ชั้นม.ปลาย
- ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน -

.....

- ชื่อ-สกุล : นางสาววรรณสิกา วามือ อายุ ๑๖ ปี
- หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑-๕๒๑๓-๐๐๗๔-๘๖-๔
- เกิดวันที่ : ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๖ หมู่โลหิต B
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๖๗ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- สถานที่ติดต่อ : ๖๗ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- E-mail address : airy_nattw@hotmail.com
- เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ : ๐๘๘-๕๔๗๔๔๘๗
- บทบาทในชุมชน : นักวิจัย
- ประวัติการศึกษา : กำลังศึกษาอยู่ชั้นม.ปลาย

- ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน -

- ชื่อ-สกุล : นางสาววาสิณี มัดทุ อายุ ๑๕ ปี
- หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑-๕๒๙๙-๐๐๗๕๐-๗๖-๘
- เกิดวันที่ : ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ หมู่โลหิต O
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๖๒ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- สถานที่ติดต่อ : ๖๔ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- E-mail address : nancy-๑๓๘๑@hotmail.com
- เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๘-๕๔๗๓๑๖๐
- บทบาทในชุมชน : นักวิจัย
- ประวัติการศึกษา : กำลังศึกษาอยู่ชั้นม.ปลาย
- ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน
 ๑. ได้ประสบการณ์ต่างๆจากสิ่งที่ไม่เคยทำจากเวทีในแต่ละครั้ง
 ๒. ได้ทำงานร่วมกันเป็นทีมและได้พบกับนักวิจัยคนอื่นๆด้วย

.....

- ชื่อ-สกุล : นางสาวมยุรา รัญจวน อายุ ๑๗ ปี
- หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑-๕๒๙๙-๐๐๖๗๘-๕๘-๗
- เกิดวันที่ : ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๖ หมู่โลหิต O
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๑๘ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- สถานที่ติดต่อ : ๑๑๘ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- E-mail address : yura_๑๔๑๗๑.happy@hotmail.com
- เบอร์โทรศัพท์ : ๐๘๒-๘๙๔๔๗๘๓, ๐๘๑-๒๘๖๗๐๖๘
- บทบาทในชุมชน : นักวิจัย
- ประวัติการศึกษา : กำลังศึกษาอยู่ชั้นม.ปลาย
- ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน -

- ชื่อ-สกุล : นางสาวยุพา หวานแหลม อายุ ๑๓ ปี
- หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน ๑-๕๒๙๙-๐๐๖๘๓-๒๓-๘
- เกิดวันที่ : ๑๙ มกราคม ๒๕๓๗ หมู่โลหิต O
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๔๕ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- สถานที่ติดต่อ : ๑๔๕ ม.๒ ต.แจ้ซ้อน อ.เมืองปาน จ.ลำปาง
- รหัสไปรษณีย์: ๕๒๒๔๐
- E-mail address : babybar_๑๓@hotmail.com
- เบอร์โทรติดต่อ : ๐๘๕-๖๒๕๓๕๐๐
- บทบาทในชุมชน : นักวิจัย
- ประวัติการศึกษา : กำลังศึกษาอยู่ชั้นม.ปลาย
- ประสบการณ์ด้านงานวิจัย / งานพัฒนา / การทำงานกับชุมชน -